

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 F per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

De wet van 10 december 1962 waardoor de wet op het Arbeids- en Bediendencontract gewijzigd wordt

1. Het Belgisch Staatsblad van 15 december 1962 publiceerde de wet van 10 december 1962 tot wijziging van de wetten van 10 maart 1900 op het arbeidscontract, van 28 juli 1960 tot invoering van het gewaarborgd weekloon, van de wetten betreffende het bediendencontract geordend bij het Koninklijk Besluit van 20 juli 1955 en van de wet van 1 april 1936 op de arbeidsovereenkomst wegens dienst op binnenscheppen (1).

Door deze wet werden in amper 10 jaar tijd de wetten op het arbeids- en bediendencontract tot viermaal toe, op tamelijk fundamentele wijze, gewijzigd. (Wet van 4 maart 1954 wijzigend de wet van 10 maart 1900 op het arbeidscontract en de wet van 11 maart 1954, wijzigend de wet van 7 augustus 1922 op het bediendencontract; de wet van 30 april 1958 op de rechten en plichten van de echtgenoten; de wet van 20 juli 1960 die het regime van het gewaarborgd weekloon invoert en thans de wet van 10 december 1962.)

Dat de wetten op het arbeids- en bediendencontract zouden gewijzigd worden, werd reeds in het vooruitzicht gesteld naar aanleiding van de bespreking van de wet van 20 juli 1960 op het gewaarborgd weekloon. Er tekent zich in de rechtsleer en de wetgeving een zeer duidelijke strekking af: het statuut van de arbeider en het statuut van de bediende moeten nader tot elkaar gebracht worden. In deze moderne tijd gaat het niet meer op aan de kleine dactylo die pas begint te werken meer waarborgen te bieden dan aan de werkleider op een bouwwerf die al jaren in dienst is en wiens verantwoordelijkheid veel groter is. Het spreekt vanzelf dat de nivellering die geleidelijk zal tot stand komen een nivellering naar boven zal zijn en dat de arbeiders langzaam maar zeker de voordelen van het bediendenstatuut op gebied van stabiliteit, gewaarborgd weekloon, opzegtermijnen enz. zullen verwerven.

In zijn memorie van toelichting (2) zegt de Minister van Tewerkstelling en Arbeid, de heer Servais, uitdrukkelijk :

« De wet van 20 juli 1960 heeft het beginsel van het gewaarborgd weekloon vastgelegd ten einde de werklieden beter te beschermen tegen de instabiliteit van

» de betrekking en de onzekerheid van het inkomen.
» Zij herleidde in een niet te versmaden mate de verschillen die bestaan tussen het wettelijk statuut van de werkmán en dat van de bediende.

» Om deze wetgevende actie verder te zetten heeft de Regering de eer U het wetsontwerp ter beraadslaging en beslissing voor te leggen dat tot doel heeft de bepalingen van tijdelijke aard, welke het loon verzekeren aan de werklieden in geval van ziekte of in geval van ongeval definitief op te nemen in de arbeidsovereenkomst terwijl tegelijkertijd het toepassingsgebied ervan uitgebreid wordt in de mate dat dit verenigbaar is met de lessen welke getrokken werden uit de verworven ervaring.

» Het lost ook moeilijkheden op in verband met de toepassing van de wet van 20 juli 1960 en houdt daarbij rekening met de door de Nationale Arbeidsraad uitgebrachte adviezen.

» Dit ontwerp streeft er tevens naar het verschil tussen het wettelijk statuut van de werkmán en dit van de bediende te verminderen. Met dit doel worden in het ene statuut bepalingen ingevoegd welke voordeliger komen in het andere en omgekeerd; eventueel komt het een gelijkvormige regel af wanneer de bepalingen van de statuten uiteenlopen. Het verzekert bovendien aan sommige bedienden, die bijzonder benadeeld zijn, voordelen welke gelijkwaardig zijn aan deze toegekend aan de werklieden. »

Daarmee zijn de doelstellingen van deze wet klaar en duidelijk geschetst :

1) Aanpassing en voor zover mogelijk definitief maken van de wet op het gewaarborgd weekloon;

2) geleidelijke gelijkgeschakeling met een nivellering naar boven van het arbeiders- en bediendenstatuut (3).

Laten wij thans artikel per artikel onderzoeken op welke wijze deze algemene doelstellingen werden tot wet gemaakt.

Hoofdstuk I

Wijzigingen aan de wet op het arbeidscontract

2. Par. I. Toepassingsgebied van de wet op het arbeidscontract.

In het eerste artikel van de wet van 10 december

1962 wordt het artikel 1 van de wet van het arbeidscontract aangevuld door te bepalen dat de wet ook van toepassing is op de werklieden die tewerkgesteld zijn door het Rijk, de provinciën, de gemeenten, de openbare instellingen die er onder ressorteren en de instellingen van openbaar nut, en wier toestand niet statutair geregeld is.

Deze clause werd door de minister ingelast om alle verdere discussie over dit probleem uit te schakelen. De Raad van State was nochtans van oordeel dat deze aanvulling overbodig was.

« Het wordt immers niet betwist, lezen wij in het advies ⁽⁵⁾ dat het overheidspersoneel door een arbeidsovereenkomst kan gebonden zijn, maar dat zulks niet het geval is wanneer het een statuut heeft (met aangehaalde rechtspraak en rechtsleer). Wel kan enige betwisting ontstaan over de vraag of in een bepaald geval het dienstverband statutair of contractueel is, doch deze betwisting wordt door het ontwerp niet opgelost (met rechtspraak).

De minister heeft zich echter aan deze opmerking niet gestoord en heeft eraan gehouden deze aanvullende clause in de wet op te nemen ⁽⁶⁾. Wij menen dat hij er goed mee gedaan heeft.

3. Par. II. Artikel 12: Gewaarborgd dagloon bij te laat komen of bij arbeidsonderbreking.

Het artikel 12 van de wet op het arbeidscontract heeft ook al een hele geschiedenis doorgemaakt. Bij iedere wijziging van de wet viel het « onder de slachtoffers » ⁽⁷⁾. De wijziging die thans wordt aangebracht is veel minder revolutionair.

Sedert de wet van 20 juli 1960 voorziet artikel 12 dat « recht heeft op zijn normaal loon de arbeider die, » op het ogenblik dat hij zich op het werk aanbiedt, » geschikt is om te werken en

» 1) die, zich normaal naar zijn werk begevend, met » vertraging op de plaats van het werk toekomt, op » voorwaarde dat die vertraging te wijten is aan een » oorzaak die overkomen is op de weg van het werk » en onafhankelijk is van zijn wil;

» 2) die, buiten het geval van staking, wegens een » oorzaak die onafhankelijk is van zijn wil, hetzij het » werk niet kan beginnen, dan wanneer hij zich normaal op de plaats van het werk had begeven, hetzij » het werk, waaraan hij bezig was, niet kan voort » zetten. »

In fine van dit artikel was voorheen voorzien: » Er kan van die bepalingen slechts worden afgeweken » krachtens een bij Koninklijk besluit algemeen » bindend verklaarde beslissing van het paritair » comité. »

Het is deze laatste alinea die thans gewijzigd is. Daar waar voorheen voorzien was dat een afwijking op het algemeen regime van artikel 12 kon tot stand komen op *initiatief* van het paritair comité, bindend gemaakt door Koninklijk Besluit, wordt thans gezegd dat het de Koning zelf is die het initiatief tot een afwijking kan nemen. Hij moet hiervoor slechts advies vragen aan het bevoegd paritair comité of aan de Nationale Arbeidsraad. Dit advies moet echter *eensluidend* en *eenparig* gegeven worden.

Deze wijziging in de wet heeft nogal stof doen opwaaien in de besprekingen in de schoot van de Nationale Arbeidsraad ⁽⁸⁾.

De reden waarom de minister deze wijziging aan het parlement voorstelde was dat « de paritaire comités beslissingen getroffen hebben welke afwijken van de bepalingen van het eerste lid van artikel 12, en welke aan de werklieden voordelen toekenden die

kaarblijkelijk *lager* waren dan deze die hen door de wet werden verleend » ⁽⁹⁾.

De minister wilde deze benadeling in de toekomst uitschakelen. Wij vragen ons met de Raad van State ⁽¹⁰⁾ af waarom hiervoor de wet moest gewijzigd worden? « Het volstaat », zegt het advies terecht, « dat de Koning weigert de beslissingen van de paritaire comités die tegen de wil van de wetgever ingaan, algemeen verbindend te verklaren. »

De minister had trouwens in zijn ontwerp voorzien dat het zou volstaan dat de Koning *advies* zou vragen. Nadien heeft hij echter onder druk van de kant van de werkgevers en van de oppositie moeten toegeven dat de Koning alleen een afwijking kan decreteren na *eensluidend* en *eenparig* advies vanwege het bevoegd paritair comité op de Nationale arbeidsraad. Daarmee hangt de minister dus praktisch weer opnieuw af van *al* de leden van deze instanties ⁽¹¹⁾.

Voegen wij eraan toe dat ingevolge artikel 47 van de wet van 10 december 1962 de afwijkingen die tot op heden zijn tot stand gekomen, blijven bestaan tot dat er een nieuw koninklijk besluit desbetreffende zal gepubliceerd worden.

4. Beperken wij ons thans tot het vluchtig over-schouwen van de toepassingsmodaliteiten van het algemeen regime voorzien in artikel 12.

Voor het toekennen van het normaal loon op basis van artikel 12 maakt de wetgever een onderscheid:

A) Voor de werklieden die te laat komen zijn de voorwaarden:

1) de arbeider moet op de plaats van het werk zijn toegekomen. Arbeiders die zich naar het werk begeven en tengevolge b.v. van ijsgang helemaal niet de plaats van het werk bereiken, hebben geen recht op loon op basis van artikel 12. Anderzijds is het voldoende dat zij de plaats van het werk bereiken al was het de laatste vijf minuten van de post die zij normaal moeten maken;

2) de arbeider moet zich *normaal* naar zijn werk begeven, t.t.z. langs de gewone weg en met de normaal gebruikte verkeersmiddelen;

3) de oorzaak van vertraging moet gelegen zijn *op de weg naar het werk*, d.w.z. op de publieke weg. Een arbeider b.v. die op de koer van zijn woning een ongeval zou krijgen kan niet het voordeel van artikel 12 inroepen;

4) de oorzaak van vertraging moet *onafhankelijk zijn van de wil van de arbeider*;

5) de arbeider moet op het ogenblik dat hij zich op weg naar het werk begeeft, *geschikt* zijn om te werken. Een arbeider die b.v. te ziek was om te werken vóór hij vertrok, kan geen aanspraak maken op artikel 12, zelfs als hij op weg was en gedwongen werd huiswaarts te keren.

B) De arbeider die het werk niet kan beginnen of voortzetten:

1) de reden waarom de arbeiders het werk, nadat hij zich heeft aangeboden niet kan beginnen of voortzetten, mag niet liggen in een staking. Het heeft geen belang of de arbeider, individueel gezien, actief aan de staking meedoet, of deze passief ondergaat. Zelfs wanneer de werkgever, tengevolge van een staking van een gedeelte van het personeel, niet in staat is het overige gedeelte of een ander gedeelte op normale wijze werk te verschaffen, speelt artikel 12 niet. Indien er b.v. in de loop van de werkdag een staking zou uitbreken die als gevolg zou hebben dat het werk stilvalt, dan hebben de arbeiders maar recht

op het loon voor de uren die zij werkelijk gepresteerd hebben.

2) de reden waarom de arbeider het werk niet kan beginnen of moet stopzetten moet onafhankelijk zijn van zijn eigen wil. Een klassiek voorbeeld is het geval van een arbeider die tijdens het werk plots ziek wordt. Hij heeft recht op het normale loon van de ganse dag.

Par. III. *Verbreking van de arbeidsovereenkomst:*

5. A) *Verbreking met opzeg* (voor contracten van onbepaalde duur).

Op het stuk van de verbreking van de arbeidsovereenkomst mits het geven van een opzeg is er een grote toenadering tot stand gekomen tussen het arbeiders- en het bediendenstatuut. Praktisch zijn alleen de opzegtermijnen nog verschillend.

6. 1. Bewijs van de opzeg:

Tot vóór de wet van 10 december 1962 mocht de opzeg, zowel vanwege de werknemer als vanwege de werkgever, hetzij mondeling hetzij schriftelijk, gegeven worden. Het spreekt vanzelf dat zulks dikwijls moeilijkheden heeft opgeleverd in verband met het *bewijs* (12).

Geïnspireerd door artikel 14 van de wet op het bediendencontract heeft de wetgever thans het *geschrift* verplichtend gemaakt.

7. 2) Vormen van opzeg:

De wet voorziet drie vormen:

a) het overhandigen van het geschrift aan de andere partij. De handtekening van deze partij op het duplicaat van deze opzeg betekent enkel dat zij de opzeg ontvangen heeft. Dit beduidt dus geenszins dat zij akkoord gaat met de *inhoud* van deze opzeg. Als de arbeider weigert te tekenen dan is de werkgever verplicht gebruik te maken van één van de twee andere voorziene vormen.

b) per aangetekend schrijven:

De wet voorziet dat de opzeg slechts uitwerking krijgt de derde *werkdag* na de datum van verzending. Het begrip *werkdag* heeft o.i. hier de betekenis van: iedere dag, behalve de zon- en feestdagen (13).

Het Hof van Cassatie heeft hieromtrent op 17 december 1959 in verband met de wetgeving op de betaalde feestdagen beslist: (14)

« Attendu que, dans cette disposition, les termes „jours ouvrables” doivent être interprétés dans leur sens usuel et désignent les jours consacrés au travail en général et non dans telle entreprise en particulier;

» Attendu que l'instauration dans une entreprise du régime de travail de 45 heures réparties sur les cinq premiers jours de la semaine ne permet point d'assimiler d'office le samedi à un jour férié légal, ni de le considérer fictivement comme un jour où l'ouvrier a été occupé au travail; » (15)

Wij zijn van oordeel dat deze begripsbepaling door de wet van 10 december 1962 niet is gewijzigd.

Men late zich niet misleiden door artikel 17 van deze wet waar het gaat om het gewaarborgd weekloon ingeval van ziekte waar gezegd wordt: (zie verder)

» De gewone rustdag die het gevolg is van de verdeling van de wekelijkse arbeid over vijf dagen, » wordt niet beschouwd als een werkdag. »

Naar ons oordeel wordt hier een uitzondering gemaakt op een algemeen begrip en moet dit restrictief tot de toepassing van artikel 17 (het nieuw artikel 29) beperkt blijven (15a).

Zoals wij verder zullen zien gaat de termijn van vooropzeg altijd in de maandag volgend op de week waarin hij betekend wordt.

Wanneer men derhalve een vooropzeg geeft per aangetekende brief die donderdags gepost wordt dan begint deze eerst te lopen de tweede maandag volgend op deze donderdag: deze opzeg heeft immers slechts uitwerking, d.w.z. wordt als betekend beschouwd, 's maandags erop (vrijdag 1ste, zaterdag 2de en maandag 3de werkdag). Overeenkomstig de termen van de wet gaat de opzegtermijn in de maandag volgend op deze maandag.

c) de opzeg kan natuurlijk ook gegeven worden *per deurwaardersexploot*.

8. 3. Inhoud van de opzeg:

essentieel is dat het geschrift inhoudt wanneer de opzeg begint en welke de duur ervan is.

9. 4. Duur van de opzeg:

Art. 19, par. 2: de nieuwe wet heeft aan de duur van de opzegtermijn niets veranderd. Zoals voorheen is de duur als volgt vastgesteld:

	<i>Te geven door werkgever</i>	<i>Te geven door arbeider</i>
Minder dan 10 jaar dienst	14 dagen	7 dagen
Van 10 tot 20 jaar dienst	28 dagen	14 dagen
Boven de 20 jaar dienst	56 dagen	28 dagen

Uit de voorbereidende werken (16) blijkt dat er stemmen zijn opgegaan om het stelsel van het bediendencontract (art. 14) uit te breiden tot het arbeidscontract en om tot verdubbeling van de opzegtermijn te komen *alle vijf jaar*. De minister antwoordde hierop « dat het niet in zijn bedoeling lag » deze aangelegenheid bij het onderhavig wetsontwerp » te behandelen. Ook heeft de Nationale Arbeidsraad » in dit opzicht geen suggesties gedaan. Hij verzoekt » het lid niet aan te dringen op dit punt. »

Dat zal dan voor de volgende keer zijn.

Het lijkt geen twijfel dat voor wat de duur van opzegtermijn betreft « kalenderdagen » bedoeld zijn.

Het Hof van Cassatie besliste hieromtrent op 2 maart 1962 (17):

« Attendu qu'à défaut de définition légale du mot » jour, et en l'absence de plus ample précision tant » dans la loi modifiée du 10 mars 1900 sur le contrat » de travail, que dans l'arrêté royal du 22 juin 1954, » pris en exécution de l'article 19ter de cette loi, ce » mot a, dans l'article 2, alinéa 1er, du dit arrêté » royal, son sens usuel, qui est jour du calendrier et » non jour ouvrable. »

De wet van 10 december 1962 heeft hieraan zeker niets gewijzigd.

Men zal bemerken dat de duur van de opzeg gebonden is aan het aantal jaren « ononderbroken » dienst bij « dezelfde » onderneming. Het spreekt vanzelf dat een arbeidscontract *niet* onderbroken wordt door de verschillende perioden van *schorsing* die opgenomen zijn in de wettekst, b.v. schorsing wegens ziekte, bevalling, legerdienst, economische redenen, enz.

Volgens de memorie van toelichting (18) moeten deze schorsingsperioden in aanmerking genomen worden voor de berekening van de anciënniteit, vermits

de overeenkomst tijdens de schorsing blijft bestaan en alleen de uitvoering ervan geschorst wordt.

Door het begrip «dezelfde onderneming» anderzijds wordt bedoeld de «*werkelijke*» onderneming, d.w.z. daar waar de werknemer gearbeid heeft, onafgezien van de juridische vormen, die zij in de loop van haar bestaan heeft kunnen aannemen, b.v. als gevolg van samenvoeging met een andere firma, of overname door een andere maatschappij (19).

De wet voorziet verder dat de termijnen moeten berekend worden volgens de verworven anciënniteit op het ogenblik dat de opzeggingstermijn *ingaat*. Het is dus niet het ogenblik waarop de opzeg *gegeven* wordt dat in aanmerking komt, maar wel dat waarop hij *ingaat*. Dat zal dus altijd een *maandag* zijn (20).

10. 5. Opzeg bij schorsing van het arbeidscontract wegens slecht weder of economische redenen :

Paragraaf 3 van het nieuwe artikel 19 heeft een regeling ingevoerd in verband met de opzeg bij schorsing wegens slecht weder of economische redenen, die verschillend is van de vroeger invoege zijnde beschikkingen.

In de oude wet was voorzien dat in de gegeven onderstellingen de opzeggingstermijn door de *werkgever* gegeven in ieder geval zoveel arbeidsdagen moest bevatten alsof de arbeider tewerkgesteld was onder een stelsel van volledige arbeid.

Veronderstellen we b.v. dat iemand begonnen was te werken onder het regime van de vijfdaagse week en dat op zeker ogenblik overgeschakeld werd tot een regime van drie werkdagen per week. Indien de betrokken arbeider niet meer dan 10 jaar in dienst was, moest de patroon een opzeg geven waarin tenminste $5 + 5 = 10$ werkdagen voorkwamen. De voorziene periode van 14 dagen werd aldus verlengd.

In de memorie van toelichting (21) zegt de minister hieromtrent :

«Het is abnormaal de opzeggingstermijn te verlengen zodanig dat het toegelaten is de werkmans zo weinig tewerk te stellen tijdens een zo lange periode.»

De wet werd daarom gewijzigd en het nieuwe stelsel luidt als volgt :

— ofwel laat de patroon de arbeider gedurende de normale opzegtermijn arbeiden onder een regime van volledige tewerkstelling;

— ofwel laat hij de arbeider werken onder een regime van gedeeltelijke tewerkstelling maar hij moet toch betaald worden alsof hij gewerkt heeft onder een regime van volledige tewerkstelling (22).

Merk wel op dat deze regeling alleen van toepassing is wanneer de opzeg van de *patroon* uitgaat.

11. 6. Afwezigheid tijdens de opzegtermijn :

Door de wet van 10 december 1962 wordt een nieuw artikel 19 quater ingevoegd waarbij voorzien wordt dat de arbeider, niettegenstaande elk tegenstrijdig beding het recht heeft tijdens de opzeggingstermijn een of tweemaal per week afwezig te zijn om een nieuwe betrekking te zoeken, met behoud van het recht op zijn normaal loon, mits de duur van deze afwezigheid in totaal niet meer dan één arbeidsdag bedraagt.

Deze wetsbeschikking is klaarblijkelijk geïnspireerd door het artikel 17 van de wet op het bediendencontract.

Het is wel te verstaan dat de afwezigheid door de arbeider moet benut worden «om een nieuwe be-

trekking te zoeken» hetgeen door de arbeider zelf moet bewezen worden.

Anderzijds heeft de arbeider het recht om afwezig te blijven, zowel in het geval waarbij de patroon opzeg geeft als wanneer de opzeg van hem uitgaat.

Volgens het advies van de Nationale Arbeidsraad komen patroon en arbeider overeen of hij tweemaal een halve dag of één ganse dag per week zal afwezig zijn. De minister verklaarde dat deze aangelegenheid «in der minne, tussen werkgever en werknemer moet geregeld worden» (23). Het zou o.i. niet onwettelijk zijn dat in het werkhuisreglement een vaste regeling hieromtrent zou opgenomen worden.

De tweede alinea van artikel 19 quater voorziet dat wanneer de opzeg ingevolge art. 19 bis (arbeiders die minder dan 6 maanden in dienst zijn) en art. 19 ter (speciale regeling bij Koninklijk Besluit) minder dan 7 dagen bedraagt, het recht om afwezig te zijn beperkt wordt tot een halve arbeidsdag.

Volgens de 3de alinea van art. 19 quater bestaat er geen recht om afwezig te zijn ingeval van schorsing wegens slecht weder of economische redenen. De arbeider heeft dan immers tijd genoeg om een ander werk te zoeken.

12. 7. Opzegging tijdens de periode van collectief verlof (art. 28 undecies) :

Het is hier de plaats om gewag te maken van het nieuw artikel 28 undecies dat in de wet werd ingelast. Het is gebleken dat rechtsleer en rechtspraak verdeeld waren over de kwestie of een opzeg bleef lopen tijdens de periode van het jaarlijks verlof. Deze betwisting is thans definitief beslecht in deze zin :

— de arbeider behoudt het recht opzeg te geven tijdens de periode van schorsing wegens jaarlijks verlof en deze opzegtermijn loopt tijdens deze periode door;

— de werkgever heeft ook het recht opzeg te geven tijdens deze periode, maar de opzeggingstermijn gaat slechts in bij het hervatten van de uitvoering van de overeenkomst. De opzeg die gegeven wordt vóór de periode van collectief verlof wordt geschorst tijdens deze periode en loopt verder na het beëindigen ervan.

Wij menen dat een opzeg gegeven tijdens de periode van collectief verlof ingaat de *maandag* die volgt op het beëindigen van deze periode.

13. B) Verbreking van de overeenkomst wegens zwaarwichtige redenen :

Door de wet van 10 december 1962 werden ook op dit stuk het arbeids- en bediendencontract nader bij elkaar gebracht. Voorheen moesten de redenen van verbreking in het arbeidscontract niet schriftelijk aan de andere partij betekend worden, in tegenstelling met wat voorzien is in artikel 18 van de wet op het bediendencontract. Thans is deze betekening verplichtend en wel per aangetekende brief, gezonden binnen de drie dagen van het ontslag. Alleen de redenen opgenomen in deze aangetekende brief komen in aanmerking als rechtvaardiging van de doorzending (nieuw artikel 21bis).

Een tweede wijziging op dit gebied (art. 20, laatste lid en art. 21 laatste lid) is, daar waar vroeger voorzien was dat de doorzending wegens zwaarwichtige redenen niet meer mocht gebeuren als de feiten waarop deze doorzending gebaseerd was, meer dan twee werkdagen aan het ondernemingshoofd bekend waren, dat deze termijn thans veranderd is in drie dagen, zijnde volgens de memorie van toelichting *kalenderdagen* waarop de bepaling van artikel 1033

van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering van toepassing is (24).

Wanneer dus de laatste dag van de termijn een zondag of een wettelijke feestdag is wordt de termijn verlengd tot de eerstvolgende werkdag.

14. Par. IV. *Kwijting tot slot van alle rekening (nieuw artikel 24bis)* :

Op amendement van de Heer Claeys (zie Parlementaire Handelingen van 3 juli 1962) werd ook het artikel 23 van de wet op het bediendencontract opgenomen in de wet op het arbeidscontract, waarbij gestipuleerd wordt dat «de kwijting voor voldaan rekening door de arbeider afgeleverd op het ogenblik dat het contract een einde neemt, niet betekent dat de arbeider afziet van zijn rechten».

15. Par. V. *Schorsing van de arbeidsovereenkomst* :

Het is op het gebied van de schorsing van de arbeidsovereenkomsten dat om verschillende redenen de wet van 10 december 1962 de meest belangrijke innovaties en wijzigingen heeft ingevoerd. Wij zullen deze verschillende wijzigingen hieronder stelselmatig onder de loupe nemen. We laten hier de schorsing wegens overmacht of technische stoornis onbesproken omdat hieraan niets werd gewijzigd.

A) *Schorsing wegens ziekte of ongeval*.

Het is duidelijk dat de wet van 10 december 1962 op dit stuk, meer bepaaldelijk waar het gaat om het gewaarborgd weekloon, de meest spectaculaire wijzigingen heeft ingevoerd. Het is trouwens ook op dit stuk dat in de schoot van de Nationale Arbeidsraad de posities van de afgevaardigden van de werkgevers en de werknemers het scherpst tegenover elkaar stonden.

Welke innovaties heeft de wet ingevoerd ?

16. 1) *Wat de schorsing zelf betreft* :

Artikl 28bis, a werd niet gewijzigd. Zoals voorheen blijft het arbeidscontract geschorst gedurende de periode van ziekte of ongeval. Dit artikel is natuurlijk ook van toepassing op de arbeidsongevallen.

Hoelang duurt deze schorsing ? M.a.w. moet de arbeider 100 % genezen zijn alvorens hij verplicht is het werk te hernemen ? Wij menen dat zulks moeilijk vol te houden is : naar ons oordeel moet de arbeider het werk hernemen zodra hij «voldoende» hersteld is om het werk te hervatten. Dat «voldoende hersteld zijn» is natuurlijk een medische kwestie (25).

De wet voorziet dat wanneer de ongeschiktheid zes maanden overtreft de werkgever een eind mag stellen aan de overeenkomst mits aan de werkmán een vergoeding te betalen, gelijk aan het loon overeenkomend hetzij met de duur van de opzeggingstermijn, hetzij met het nog te lopen gedeelte van die termijn.

Een vooropzeg dus die gedurende de periode van de arbeidsongeschiktheid zou gegeven worden, loopt niet gedurende deze periode (Art. 28bis, c). Alleen kan de werkgever na 6 maanden ziekte de overeenkomst verbreken mits betaling van de voorziene vergoeding (26).

Praktisch heeft o.i. deze clausule niet veel waarde. Wat zou er immers gebeuren wanneer de werkgever de overeenkomst zonder opzeg of zonder zwaarwichtige redenen zou verbreken gedurende de eerste zes maanden van de ziekte ? De enige sanctie zou zijn dat hij een vergoeding moet betalen, gelijk aan de

opzegtermijn. M.a.w. hij moet op basis van artikel 22 van de wet op het arbeidscontract dezelfde vergoeding betalen als deze voorzien door artikel 28 bis, a, ingeval van verbreking na zes maanden (27).

Wij bemerken ten slotte dat overeenkomstig artikel 28bis, c, de arbeider zelf het recht behoudt opzeg te geven gedurende de periode van schorsing wegens ziekte of ongeval en dat de termijn van de opzeg loopt.

17. 2) *Gewaarborgd weekloon ingeval van ziekte of ongeval* :

Door artikelen 17, 18 en 19 van de wet van 10 december 1962 worden in de wet op het arbeidscontract de nieuwe artikelen 29, 29bis en 29ter ingevoerd. Deze artikelen vervangen in feite de artikelen 15, 16, 17 en 18 van de wet van 20 juli 1960 op het gewaarborgd weekloon.

Alvorens een grondige ontleding van dit artikel aan te vatten, is het van belang op te merken dat dit artikel alleen van toepassing is op de gevallen van ziekten en ongevallen van gemeen recht, met uitsluiting van de arbeidsongevallen (aanhef van artikel 29, par. 1).

18. a) *Ontstaan van het nieuwe artikel* :

Artikel 8 alinea 2 van de wet op het bediendencontract voorziet dat de bediende gedurende de eerste dertig dagen van arbeidsongeschiktheid het recht behoudt op de bij de overeenkomst bepaalde bezoldiging. Dat is natuurlijk een sterke waarborg voor de continuïteit van de inkomsten. Het is dan ook geenszins te verwonderen dat de arbeidersorganisaties sedert vele jaren vechten en ijveren om ook soortgelijk zekerheidsstelsel in het arbeidersstatuut te doen opnemen.

De wet van 20 juli 1960 was de meest belangrijke stap in de richting van de gelijkgeschakeling. In deze wet werd aan de arbeider die ziek of gekwetst was (behalve arbeidsongeval) een weekloon gewaarborgd dat gelijk stond aan 80 % van zijn normaal loon. De toekenning van deze vergoeding werd echter, na lange en intense besprekingen tussen de afgevaardigden van werknemers en werkgevers gekoppeld aan enkele voorwaarden :

1) de arbeider moest onafgebroken gedurende ten minste zes maanden bij dezelfde onderneming in dienst geweest zijn;

2) de ongeschiktheid moest ten minste veertien dagen duren.

Tijdens de besprekingen en bij de behandeling voor het parlement bleek echter overduidelijk dat deze regeling slechts als «voorlopig» moest beschouwd worden. Het was een soort «proef» om te zien welke de weerslag van dit stelsel zou zijn op de kostprijs van de goederen, de afwezigheid op het werk, de economische evolutie en expansie, enz. Men heeft amper twee jaar gewacht om een nieuw stelsel in te voeren en ook dit nieuw stelsel heeft slechts een voorlopig karakter (28).

De bespreking van het wetsontwerp op dit stuk heeft in de Nationale Arbeidsraad aanleiding gegeven tot scherpe discussies en tegenstellingen. De tekst die uiteindelijk door het parlement aangenomen werd is, zoals gewoonlijk in België, het resultaat van een compromis.

19. b) *Ontleding van de tekst* :

Om de enigszins verwarde tekst te begrijpen zullen wij achtereenvolgens de verschillende voorwaarden

bespreken die moeten vervuld worden opdat het gewaarborgd weekloon wegens ziekte zou toegekend worden.

1. De arbeider moet volledig *ongeschikt* zijn tot arbeiden wegens ziekte of ongeval, met uitsluiting van de arbeidsongevallen of de ongevallen op weg naar of van het werk.

2. De arbeider moet het *bewijs leveren* van de ongeschiktheid tot werken. Het nieuw artikel 29bis vervangt het vroeger artikel 15 van de wet van 20 juli 1960. Volgende bemerkingen kunnen hier geformuleerd worden :

a) Volgens de termen van de wet is de arbeider verplicht de werkgever te *verwittigen* dat hij ongeschikt is. De arbeider zou dus volstaan met bv. de werkgever hiervan telefonisch in te lichten.

b) Als de werkgever het *vraagt* is de arbeider echter ook verplicht een *medisch attest* in te dienen waaruit zijn ongeschiktheid blijkt. In een parlementaire vraag van de heer Schokaert van 12 april 1962 antwoordde de Minister van Arbeid en Tewerkstelling (29) :

« dat het medisch attest niet ambtelijk moet voor- » gelegd worden. Het moet door de werkgever ge- » vraagd worden, maar dit verzoek kan bij voorbaat » en collectief gedaan worden. De wetgever heeft geen » bijzondere wijze ingesteld om het medisch attest te » maken. Niets verzet er zich tegen, dat de overeen- » komst of het werkplaatsreglement bepalen dat elk » verzuim wegens ziekte door een medisch attest op » een door de werkgever overhandigd formulier moet » opgemaakt worden » (30).

Het is deze werkwijze die in de meeste grote ondernemingen wordt gevolgd. Het spreekt echter vanzelf dat de clausules van het werkhuisreglement door de werkrechtsheraad altijd volgens redelijke vormen moeten toegepast worden (31).

c) Art. 29bis voorziet dat de werkmán zijn werkgever « *onmiddellijk* » moet verwittigen. De term « *onmiddellijk* » is voor interpretatie vatbaar. In de memorie van toelichting verklaart de minister hierover :

« Art. 17 bepaalt dat de arbeider ingeval van arbeidsongeschiktheid zijn werkgever onmiddellijk » moet verwittigen, dat wil zeggen zodra dit hem mo- » gelijk is. Het betreft hier een feitenkwestie die met » gezond verstand moet beoordeeld worden. »

Vele ondernemingen hebben in hun werkhuisreglement een bepaling opgenomen waarin zij de term « *onmiddellijk* » nader hebben gepreciseerd en aan een vaste tijdslimiet gebonden, b.v. « *binnen de 48 uren* ». Naar ons oordeel is zulke bepaling niet in strijd met de wet. Zo motiveerde de Werkrechtsheraad van Aalst op 9 februari 1962 (32) :

« Overwegende dat verweerder zijn weigering tot » betaling van het gewaarborgd weekloon enkel steunt » op het feit dat eiseres de bepalingen van het werk- » huisreglement niet eerbiedigde ;

« Overwegende dat eiseres het bestaan niet betwist » van een bepaling van het werkplaatsreglement, die » voorziet dat in geval van werkonbekwaamheid we- » gens ziekte de arbeider direct zijn werkgever moet » verwittigen en een geneeskundig attest binnen de 48 » uren moet afleveren.

« Overwegende dat de bepalingen van het werkhuis- » reglement bindend zijn voor partijen gedurende de » ganse duur van de overeenkomst, overeenkomstig » de bepalingen van artikel 10 van de wet van 15 » juni 1896 op het werkplaatsreglement, gewijzigd door » artikel 29 van de wet van 14 juni 1921. »

In de verdere motivering van hetzelfde vonnis wordt dan de term « 48 uren » geïnterpreteerd als zijnde twee werkdagen. Dit laatste is o.i. echter voor kritiek vatbaar, hetgeen trouwens ook gebeurt in de noot onder dit vonnis.

d) In de praktijk ontstaan de betwistingen omtrent de aard en de duur van de ongeschiktheid bijna altijd omdat er een tegenstrijdig advies is tussen de behandelende geneesheer van de arbeider en de controlerende geneesheer van de onderneming. In deze betwisting speelt dan meestal een mutualiteit ook mee.

Men begrijpt gemakkelijk de situatie : indien het gewaarborgd weekloon door de werkgever moet betaald worden, dan vallen de zeven eerste dagen van de ongeschiktheid volledig ten laste van de patroon en moet de mutualiteit hierin niet tussenkomen. Heeft de arbeider geen recht op het gewaarborgd weekloon, dan zal de mutualiteit meestal de primaire vergoedingen, ook voor de eerste zeven dagen van de ziekte moeten betalen. Zeer dikwijls valt dan ook het advies van de medische adviseur samen met dit van de behandelende geneesheer (?)

Een vonnis van de Werkrechtsheraad van Charle-roi van 9 oktober 1962 motiveerde in dat verband (33) :

« Attendu que l'avis favorable du médecin contrô- » leur de la mutuelle sur la durée de l'incapacité de » travail envisagée par le médecin traitant du deman- » deur, ne peut, en cas de désaccord médical patronal, » suffire dans le cas d'espèce à asseoir la conviction » du Conseil. »

Op een parlementaire vraag van de heer Namèche van 22.11.1960 antwoordde de minister trouwens (34) :

« Het advies van de adviserende geneesheer van het » organisme der verzekering tegen ziekte en invalidi- » deit, waarnaar het achtbaar lid verwijst, zal niet » mogen ingeroepen worden in betwistingen betreffen- » de de betaling van het gewaarborgd weekloon dat » ten laste is van de werkgever. »

e) Sommige rechtspraak zegt dat, vermits het aan de arbeider is de gegrondheid van zijn eis te bewijzen, hij zijn toevlucht kan nemen tot artikel 60 van de wet van 9 juli 1926 op de werkrechtsheraaden, om onmiddellijk bij het ontstaan van de betwisting een geneesheer-scheidsrechter te zien aanstellen (35).

Indien de wetgever zelf er niet toe zou overgaan een vlugge en efficiënte procedure vast te leggen in geval van betwisting op dit stuk, zoals voorzien is in artikel 29bis alinea 4, dan zien wij zelf alle heil in arbitrage-overeenkomsten die zouden gesloten worden tussen de werkgevers en de verantwoordelijke syndicale organisaties (36).

f) In verband met het bewijs van de ziekte heeft de wet van 10 december 1962 nog een belangrijke innovatie ingevoerd.

Vroeger was voorzien dat de arbeider een door de werkgever bezoldigd en gezonden geneesheer moest ontvangen, teneinde een controle toe te laten. Thans gaat men verder : behalve wanneer de behandelende geneesheer van de werkmán oordeelt dat zijn gezondheidstoestand hem niet toelaat zich naar een andere plaats te begeven, moet hij, wanneer de werkgever het vraagt, zich bij een door deze laatste betaalde geneesheer aanbieden voor onderzoek. De reiskosten van de werkmán zijn ten laste van de werkgever.

Het spreekt vanzelf dat het verzoek van de werkgever om zich bij zijn eigen medische dienst aan te bieden ook *collectief* kan geschieden, en dat zulks gemakkelijk in het werkhuisreglement kan opgenomen worden.

20. 3. Een volgende voorwaarde is dat de arbeider tenminste één maand zonder onderbreking in dienst van dezelfde onderneming is geweest.

Deze termijn is dus teruggebracht van 6 maanden in de wet van 10 juli 1960 tot één maand vanaf 1.1.1963.

Onder de term « zonder onderbreking » moet verstaan worden, een arbeidsovereenkomst die op geen enkel ogenblik geëindigd is. De gewone redenen van schorsing (b.v. legerdienst) verbreken niet de arbeidsovereenkomst, zij schorsen alleen de uitvoering ervan op.

Met de term « dezelfde onderneming » bedoelt de wetgever niet zozeer de juridische entiteit, maar wel de sociaal-economische werkelijkheid waarmee de arbeider verbonden is (37).

21. 4. De nieuwe wet voorziet in artikel 29 par. 3 een reeks van uitsluitingsclausules. De wetgever is klaarblijkelijk geïnspireerd geweest door artikel 117 van het Koninklijk Besluit van 22 september 1955 op de ziekteverzekering.

Ingevolge de nieuwe wetsbepaling is het gewaarborgd weekloon niet verschuldigd aan de arbeider die

a) zich opzettelijk heeft gekwetst, doen kwetsen of ziek heeft gemaakt;

b) een ongeval heeft opgelopen naar aanleiding van een lichaams oefening uitgevoerd in de loop van of met het oog op een sportcompetitie of -exhibitie;

c) een ongeval heeft opgelopen buiten de beroepsarbeid, waardoor hij onder de sociale zekerheid valt, tijdens de uitvoering van een winstgevende bedrijvigheid welke door de belanghebbende de aanleiding is om verzekeringsplichtige te worden in de kinderbijslagregeling voor niet-loontrekenden.

Wij vinden dit een redelijke en aanvaardbare regeling. Wij vragen ons echter af waarom de regering geweigerd heeft het advies van de Nationale Arbeidsraad en een amendement van de heer Parisi te aanvaarden waarbij voorzien werd dat ook de ongeschiktheid die het gevolg zou zijn van een inbreuk waarvoor de arbeider een definitieve veroordeling tot een criminele of correctionele straf als dader, mededader of medeplichtige heeft opgelopen, niet zou vergoed worden. Waarom mogen in dit geval de mutualiteiten zich terugtrekken of verhaal uitoefenen en wordt dit voordeel niet aan de werkgevers toegekend?

Waarom b.v. moet de werkgever, gedeeltelijk althans, de lasten dragen van een ongeval dat zijn arbeider in dronken toestand zelf heeft veroorzaakt?

22. c) Vaststellen van de vergoedingsperiode :

Het is op het stuk van de vaststelling van de vergoedingsperiode dat de nieuwe wet op het gewaarborgd weekloon de meeste tribulaties heeft gekend. Van patroonszijde werd hand in hand gestreden om de minimumduur van de ziekte op 14 dagen te behouden. Hun voornaamste argument was dat een ernstige controle slechts mogelijk was, indien de ziekte minstens 14 dagen duurde. De regering, gesteund door de vakbonden, achtte echter het ogenblik gekomen om deze voorwaarde af te schaffen. Teneinde echter aan de wensen van de patroons tegemoet te komen, stelde de regering een compromis oplossing voor (38) :

« Teneinde misbruiken van korte afwezigheid wegens ziekte of ongeval te voorkomen, zegt de minister in zijn memorie van toelichting, en de uitoefening van geneeskundige controle door de werkgevers mogelijk te maken, werd voor elke arbeidsongeschiktheid

» heid een carenstijd van een arbeidsdag voor » zien » (39).

Het systeem van de carensdag werd in de commissie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers heftig bestreden door oud-minister Behogne. Deze haalde er zelfs zijn slag thuis en wist door een amendement de carensdag te doen wegvallen (40). De regering hernam echter haar stelling voor de plenaire vergadering en uiteindelijk is men tot het volgend regime gekomen :

23. 1) Voor de ziekten van minder dan 14 dagen :

de arbeider heeft recht op 80 % van zijn normaal loon ten laste van de werkgever en dit gedurende een periode van 7 dagen. « Deze periode van zeven dagen » zegt de dubbelzinnige tekst, « gaat in de dag volgend op de eerste werkdag na het begin van de arbeidsongeschiktheid. »

Wij maken hier reeds volgende bemerkingen :

a) de periode van 14 dagen waarvan sprake, bedoelt een ziekte van twee weken; het gaat dus om kalenderdagen;

b) de vergoeding die betaald wordt heeft eveneens betrekking op 7 kalenderdagen;

c) de carensdag valt altijd op een werkdag;

d) voor de toepassing van de wet op het gewaarborgd weekloon wegens ziekte of ongeval van gemeen recht wordt ingevolge artikel 29, par. 1 al. 4, de gewone rustdag die het gevolg is van de verdeling van de wekelijkse arbeid over vijf dagen, niet beschouwd als een werkdag. M.a.w. de carensdag kan niet vallen op een zaterdag in het regime van de vijfdaagse week (40a);

e) overeenkomstig artikel 29, par. 1, al. 5, omvat de periode voor het gewaarborgd weekloon slechts zes kalenderdagen indien de werkgever, bij toepassing van artikel 12 de eerste dag van de ongeschiktheid reeds 100 % moet betalen.

24. 2) Voor ziekten van meer dan 14 dagen :

Hier valt de carensdag weg ingevolge art. 29, par. 1, al. 3. De periode van 7 achtereenvolgende (kalender)dagen gaat in de dag volgend op de eerste werkdag na het begin van de arbeidsongeschiktheid. Ook hier wordt de vergoedingsperiode tot 6 (kalender)dagen herleid indien de arbeider bij toepassing van artikel 12 reeds de eerste dag volledig betaald krijgt (ziekte voorkomend in de loop van de uitvoering van de arbeid).

Laten wij dit alles illustreren met enkele praktische voorbeelden. Dat zal de zaak zeker verduidelijken. Wij verwijzen naar de voorbeelden die wij in de voorbereidende werken terugvinden (41).

1) een werkmán die werkt onder de regeling van de vijfdaagse week valt ziek op de zaterdag. De carensdag is maandag. De periode van zeven dagen begint de dinsdag.

2) een werkmán valt 's maandags ziek op het werk. De maandag wordt hem betaald aan 100 % op grond van artikel 12. De carensdag is dinsdag. Op woensdag vangt een periode van zes dagen aan gedurende welke het gewaarborgd loon (80 %) verschuldigd is op grond van artikel 29, par. 1, al. 5.

3) een werkmán, werkzaam onder de vijfdaagse arbeidsregeling wordt 's zondags ziek. De ziekte duurt tien dagen. De maandag is de carensdag. Vanaf de dinsdag is de werkgever de betaling van het loon à 80 % verschuldigd gedurende zeven dagen, hetzij

respectievelijk voor dinsdag, woensdag, donderdag, vrijdag en maandag daarop. De volgende dinsdag valt de werkmán ten laste van de mutualiteit (in zoverre hij voldoet aan de reglementaire voorwaarden).

4) in hetzelfde voorbeeld als onder nr 3 duurt de ziekte *zestien* dagen. De carensdag valt weg en de maandag is de eerste dag waarvoor de werkgever gehouden is het loon à 80 % te betalen. De periode van het gewaarborgd weekloon begint dus de maandag en eindigt de zondag, hetzij zeven dagen, waarvan vijf recht geven op loon. De daaropvolgende maandag en volgende dagen vallen ten laste van de mutualiteit (in zoverre de werkmán aan de reglementaire bepalingen voldoet).

5) Een werkmán, werkzaam onder de vijfdaagse arbeidsregeling wordt vrijdags ziek terwijl hij aan het werk is. Ingevolge artikel 12 van de wet van 10 maart 1900 op de arbeidsovereenkomst, is de werkgever ertoe gehouden het volledig loon voor die dag uit te betalen. Maandag is carensdag. Het gewaarborgd weekloon zal slechts 6 dagen dekken, nl. van de dinsdag tot zondag, hetzij vier arbeidsdagen.

6) Indien in het voorbeeld 5 de ziekte *zestien* dagen duurt zal het gewaarborgd weekloon de periode van maandag tot zaterdag, hetzij vijf arbeidsdagen omvatten.

7) Een werkmán, werkzaam onder de vijfdaagse arbeidsregeling, valt donderdags ziek op de weg naar het werk. Die donderdag is de carensdag. De periode van het gewaarborgd weekloon loopt van de vrijdag tot en met de donderdag daarop.

8) Diezelfde werkmán is gedeeltelijk werkloos op de maandag en de woensdag. Op grond van artikel 28 repts, ontvangt die werkmán een loon à 80 % voor vrijdag, dinsdag en donderdag. De maandag en de woensdag zijn dagen van inactiviteit, waarvoor hij geen aanspraak kan maken op loon.

Om ten slotte een volledig beeld van de toestand te geven voegen wij aan dit artikel een dubbele tabel toe, die een volledig overzicht geeft over deze ingewikkelde situatie (^{41a}) (zie tabel I)

25. d) Vergoeding bij hervalling :

Het probleem van de hervalling heeft vóór de wet van 10 december 1962 dikwijls aanleiding gegeven tot moeilijkheden. In vele nijverheidstakken werden desbetreffende paritaire overeenkomsten opgesteld om betwistingen te vermijden.

Het artikel 29 par. 2, brengt thans een algemeen geldende regeling tot stand die als volgt kan geanalyseerd worden :

1) *Hervallingen die geen aanleiding geven tot vergoeding :*

Het gewaarborgd weekloon is niet opnieuw verschuldigd voor een *nieuwe arbeidsongeschiktheid* die te wijten is aan *dezelfde* ziekte of hetzelfde ongeval en die begint binnen de eerste 12 werkdagen die volgen op het einde van de periode van arbeidsongeschiktheid en welke periode aanleiding gegeven heeft tot de betaling van het loon voor een periode van 7 dagen.

Merken wij op dat de term «twaalf werkdagen», volgens de verklaring van de minister (⁴²) gelijk staat aan *twee kalenderweken*.

26. 2) *Hervallingen die wel recht geven op vergoeding :*

A contrario van hetgeen hierboven werd gezegd is het gewaarborgd weekloon wel verschuldigd in de volgende gevallen :

a) hervalling wegens dezelfde ziekte (art. 29, par. 2, 1°) :

indien de arbeider hervalt binnen de eerste 12 werkdagen, op voorwaarde dat de eerste periode van arbeidsongeschiktheid geen aanleiding gegeven heeft tot de betaling van het gewaarborgd weekloon voor een ganse periode.

Voorbeeld : (⁴³)

een werkmán is ziek gedurende vier dagen. Men past de carensdag toe en hij ontvangt het gewaarborgd weekloon voor de andere drie dagen. Na gedurende zes dagen de arbeid hernomen te hebben valt hij opnieuw ten prooi van dezelfde ziekte. De tweede arbeidsongeschiktheid duurt zes dagen. De eerste vier dagen geven aanleiding tot betaling van het gewaarborgd weekloon.

Merk op dat het derhalve mogelijk is dat iemand zeven dagen betaald krijgt. Een arbeider valt bv. ziek op maandag, dinsdag, woensdag en donderdag. Hij krijgt dinsdag, woensdag en donderdag betaald (1ste dag = carensdag). Hij herneemt het werk op vrijdag maar valt opnieuw ziek de dinsdag erop volgend tot en met zaterdag.

Hij zal voor de tweede ziekteperiode betaald krijgen : dinsdag, woensdag, donderdag en vrijdag, hetzij in het totaal 7 dagen. Het is wel te verstaan dat voor de periode van hervalling geen nieuwe carensdag wordt toegepast.

b) hervalling wegens een andere ziekte of een ander ongeval :

wanneer de arbeider na een eerste ziekteperiode het bewijs brengt dat de nieuwe arbeidsongeschiktheid het gevolg is van een andere ziekte of een ander ongeval, dan heeft hij opnieuw recht op het gewaarborgd weekloon.

27. e) Subrogatie van de werkgever :

in paragraaf 4 van artikel 29 wordt een gelukkige innovatie ingevoerd. Tot vóór het tot standkomen van de wet stond de werkgever in rechte ongewapend om verhaal uit te oefenen tegen een derde persoon die verantwoordelijk was voor het ongeval dat zijn arbeider had opgelopen en die het gewaarborgd weekloon had opgetrokken. Er was immers geen wettelijke subrogatie voorzien. Hetzelfde probleem stelde zich ook voor wat de eerste dertig dagen van ziekte of ongeval in het bedieningscontract betrof.

In de rechtsleer en de rechtspraak trof men tot op heden voortdurend betwistingen aan over de cumul van de gemeenrechtelijke vergoedingen met de wettelijke, statutaire of conventionele lonen of wedden. (⁴⁴)

Deze betwisting is thans definitief opgelost voor wat betreft het gewaarborgd weekloon bij arbeiders (art. 29 par. 4) en de wedde van de eerste dertig dagen bij bedienden (nieuw artikel 10, par. 5) : voortaan is de cumul tussen het gewaarborgd weekloon en de gewaarborgde maandwedde met de gemeenrechtelijke vergoedingen voor deze periode verboden (alleen wat de materiële schade voor fysieke ongeschiktheid betreft), en de patroon treedt door de uitbetaling zelf in de rechten van zijn werknemer en kan dus verhaal uitoefenen tegen de aansprakelijke derde.

f) Voorlopige beschikkingen :

artikel 29ter, par. 1 en par. 2 leren ons tenslotte zeer duidelijk dat de thans vigerende wetgeving nogmaals als zeer voorlopig moet beschouwd worden vermits de Koning gemachtigd werd

a) na advies van het bevoegd paritair comité en bij

een in Ministerraad overlegd besluit (art. 29ter, par. 1) :

1° de anciënniteit van één maand ononderbroken dienst te wijzigen ;

2° de voorwaarde van anciënniteit in de onderneming door andere voorwaarde te vervangen ;

3° eventueel bijkomende voorwaarden voor de toekenning van het gewaarborgd weekloon op te leggen.

b) op voorstel van het bevoegd paritair comité of van de Nationale Arbeidsraad het percentage van het in artikel 29 bedoeld loon in plaats van 80 % op 100 % te brengen.

Het lijkt geen twiifel dat wij niet lang zullen moeten wachten of de Koning (lees : de regering) zal van deze faculteit gebruik maken.

29. B) *Schorsing wegens bevalling* (art. 28bis, b)

Tijdens de bespreking van de wet werden voorstellen gedaan waarbij gans de regeling van deze kwestie, ingevoerd door de wet van 20 juli 1960, grondig zou hervormd worden. (45) De minister wilde hier echter niet op ingaan omdat zulks een weerslag zou hebben op tal van andere wetten en sociale instellingen. Men heeft er zich toe beperkt te bepalen dat « indien de bevalling plaats heeft na de datum welke door de geneesheer werd voorzien, de schorsing verlengd wordt tot de werkelijke datum van de bevalling ».

De toestand is derhalve thans de volgende :

1) *Vóór de bevalling :*

op verzoek van de arbeidster (maar alleen dan) wordt de uitvoering van het arbeidscontract geschorst gedurende de laatste zes weken van de zwangerschap. Als de arbeidster dit verzoek indient moet zij aan de werkgever een geneeskundig getuigschrift overhandigen waaruit blijkt dat de bevalling normaal op het einde van die periode zal plaats hebben.

Komt de « pronostiek » van de behandelende geneesheer niet helemaal uit en laat de bevalling op zich wachten, dan blijft ingevolge de nieuwe beschikking, de arbeidsovereenkomst toch geschorst tot aan de bevalling.

2) *Na de bevalling :*

is de arbeidsovereenkomst van rechtswege gedurende zes weken geschorst. De arbeidster mag dus niet gaan werken en de patroon mag haar niet laten werken.

3) De arbeidster heeft recht op het gewaarborgd weekloon gedurende één van de twee perioden (vóór of na de bevalling).

4) Het is natuurlijk mogelijk dat de arbeidster tengevolge van de zwangerschap of van de bevalling, buiten de gemelde perioden, zodanig ziek of ongesteld is dat zij niet in staat is te werken. In dat geval is, overeenkomstig artikel 28bis, b, laatste alinea, de overeenkomst geschorst wegens ziekte zoals voorzien in artikel 28bis, a. De werkgever kan derhalve ook de arbeidsovereenkomst beëindigen wanneer de arbeidsongeschiktheid meer dan zes maanden duurt, maar mits een vergoeding te betalen die gelijk is aan het loon van de normale opzeggingstermijn.

Voor het bepalen van deze periode van zes maanden, binnen dewelke het verboden is aan de werkgever de overeenkomst te verbreken, wordt geen rekening gehouden met de twee rustperioden (vóór en na de bevalling) voorzien in artikel 28bis, b. (46)

30. C) *Schorsing van het arbeidscontract wegens arbeidsongeval of ongeval van of naar het werk* (art. 28bis b/bis)

I. *Wat de schorsing zelf betreft :*

Dat de uitvoering van het arbeidscontract geschorst is bij een arbeidsongeval dat een algehele werkongeschiktheid tot gevolg heeft, is duidelijk. Het volstaat hiervoor te verwijzen naar artikel 28bis dat, wat de schorsing betreft, geen onderscheid maakt tussen een ongeval van gemeen recht en een arbeidsongeval (in de brede zin van het woord, t.t.z. inbegrepen de weg-werkongevallen). Wij verwijzen derhalve de lezer naar de commentaar die wij hierboven op dit artikel brachten.

II. *Gewaarborgd weekloon in geval van arbeidsongeval :*

Om de draagwijdte van de wijzigingen, die de wet van 10 december 1962 heeft aangebracht op dit stuk, te begrijpen is het nodig even de toestand te onderzoeken zoals hij bestond vóór de nieuwe wet.

1) Volgens artikel 2 van de wet op de arbeidsongevallen heeft de arbeider gedurende de eerste 28 (kalender) dagen van de tijdelijke algehele ongeschiktheid recht op een dagelijkse vergoeding gelijk aan 80 % van het gemiddeld dagelijks loon. De dag van het ongeval zelf wordt integraal vergoed.

32. 2) De wet van 10 juli 1960 op het gewaarborgd weekloon heeft daaraan een wijziging gebracht : welke ook de totale duur van de algehele arbeidsongeschiktheid (van minstens zeven dagen) is, heeft de arbeider die het slachtoffer wordt van een arbeidsongeval (en weg-werkongeval) recht op het volledige normale loon gedurende een periode van zeven dagen te rekenen van de eerste dag van de arbeidsongeschiktheid (art. 28bis, b/bis). De arbeidsdag die ingevolge het arbeidsongeval wordt onderbroken en moet betaald worden overeenkomstig artikel 12 (zie hierboven) moet beschouwd worden als de eerste dag van deze periodes.

Ingevolge deze wettelijke beschikking kwam dus de eerste week van de arbeidsongeschiktheid tengevolge van een arbeidsongeval, ten laste van de patroon, daar waar voorheen de wetsverzekeraar vanaf de eerste dag moest tussenkomen. Om aan dit euvel te verhelpen werd in artikel 28bis, b/bis een derde alinea ingevoerd waarbij de wetsverzekeraar verplicht werd de vergoeding van de zeven eerste dagen die hij normaal aan de gekwetste arbeider moest betalen, aan de patroon te storten.

De patroon had hiervoor een rechtstreeks recht tegenover de wetsverzekeraar, welk recht niet ondergeschikt was aan de uitbetaling van het gewaarborgd weekloon (47).

Nu kan men al vlug begrijpen dat men soms voor paradoksale toestanden kan komen te staan. Eerst en vooral geschiedt de berekening van de forfaitaire vergoedingen inzake arbeidsongevallen heel anders dan de berekening van het « normaal loon » bij het gewaarborgd weekloon. De forfaitaire vergoedingen worden altijd berekend op basis van het gemiddelde loon over 365 dagen terwijl het « normaal loon » inzake gewaarborgd weekloon teruggrijpt naar de berekeningen van het loon van de betaalde feestdagen (art. 28 septies).

Bovendien worden de forfaitaire vergoedingen toegekend voor *alle kalenderdagen*, inbegrepen de zondagen en de feestdagen, en de gewone dagen van rust bij de

vijfdagenweek, de dagen van schorsing wegens economische redenen, enz...

Anderzijds heeft de arbeider slechts recht op het gewaarborgd weekloon voor de dagen van gewone activiteit waarvoor hij aanspraak had kunnen maken op het loon, indien hij niet in de mogelijkheid was geweest te werken. In een onderneming die het stelsel van de vijfdagenweek heeft, wordt het gewaarborgd weekloon enkel uitbetaald voor de vijf gewerkte dagen. Werkt een onderneming bv. normaal slechts drie dagen per week, dan wordt het gewaarborgd weekloon slechts voor drie dagen uitbetaald.

Concreet gezien kon men dus voor een toestand komen te staan dat een gekwetste arbeider tengevolge van de wet van 10 juli 1960 minder optrok dan voorheen volgens de wet op de arbeidsongevallen, of ook dat de patroon van de wetsverzekeraar meer terugtrok dan hij eigenlijk aan de arbeider uitbetaalde. Hernemen wij het voorbeeld dat wij in het verslag van Mr. Verbenne ⁽⁴⁸⁾ terugvinden:

Een werkman is werkzaam onder het regime van de vijfdagenweek. Zijn uurloon is 30 F, zijn dagloon $9 \times 30 = 270$ F, en zijn weekloon 1350 F.

Volgens de wet op de arbeidsongevallen zou hij normaal trekken:

$$1350 \times 52 : 365 = 192 \times 80 \% = 154 \text{ F per dag.}$$

Volgens de wet op het gewaarborgd weekloon trekt hij: $5 \times 270 \text{ F} = 1350 \text{ F}$.

Veronderstellen wij nu dat de onderneming in die week twee dagen stil ligt. 's Maandags wordt hij het slachtoffer van een arbeidsongeval en de ongeschiktheid duurt meer dan één week.

a) volgens de wet op de arbeidsongevallen trekt hij: $1 \times 270 \text{ F (art. 12)} + 6 \times 154 \text{ F} = 1.194 \text{ F}$

b) volgens de wet van 10 juli 1960 trekt hij maximum $4 \times 270 \text{ F} = 1.080 \text{ F}$, t.t.z. minder dan vroeger.

De patroon zou 1.194 F terugtrekken van de wetsverzekeraar.

33. 3) Iedereen, zowel van patronale zijde als van syndicale zijde, was erover akkoord dat deze toestand onlogisch en onrechtvaardig was. Men was er tevens over akkoord dat de wet zodanig moest gewijzigd worden dat de gekwetste arbeider in geen geval minder mocht trekken dan het totaal bedrag van de forfaitaire vergoedingen gedurende de eerste week van de arbeidsongeschiktheid.

Er werden tientallen teksten voorgesteld en amendementen ingediend en tot slot is de wetgever erin gelukt een tekst op te stellen die zo duister is en zo ingewikkeld dat er praktisch niet meer aan uit te kunnen is.

Het oorspronkelijk ontwerp van de regering voorziet dat de patroon aan de gekwetste arbeider moest betalen voor de 7 eerst dagen:

a) het normaal loon voor de dagen van gewone activiteit van de onderneming;

b) de forfaitaire vergoedingen voor de zondag, de gewone dagen van inactiviteit (meestal de zaterdag) en de dagen van inactiviteit wegens economische redenen of slecht weder.

In het voorbeeld van hierboven zou de gekwetste arbeider dus optrekken:

$$4 \times 270 \text{ F} = 1.080 \text{ F (normaal)} + (3 \times 154 \text{ F}) = 462 \text{ F (forfaitaire vergoedingen)}, \text{ hetzij in het totaal } 1.542 \text{ F.}$$

Volgens dit ontwerp zou een gekwetste arbeider dus meer verdienen dan een arbeider die normaal gewerkt had. Deze oplossing was natuurlijk ook niet redelijk. De regering heeft dan ook zelf een amendement ingediend door het inlassen van een alinea 7

waarbij wordt gestipuleerd dat het totaal bedrag van het loon en de dagelijkse vergoedingen niet hoger mag zijn dan het loon waarop deze werkman normaal aanspraak kan maken voor arbeidsprestaties met betrekking tot een periode van zeven dagen.

Deze tekst is zeker niet klaar: de bedoeling van de wetgever is geweest dat de gekwetste arbeider een volledig loon van zeven kalenderdagen zou krijgen. D.w.z. in ons voorbeeld zou hij alleszins recht hebben op $5 \times 270 \text{ F} = 1.350 \text{ F}$.

Om te resumeren: de afrekening van elke werknemer die het slachtoffer is van een arbeidsongeval moet als volgt worden opgesteld:

a) het normaal loon voor de dagen dat de onderneming werkt, met inbegrip van de toepassing van artikel 12;

b) het normaal loon voor volgende verletdagen: — dagen waarop de arbeider normaal had moeten werken, rekening houdend met zijn bijzondere functie (b.v. bewakers die normaal 's zondags moesten werken).

— dagen van schorsing van het contract ingevolge een technische stoornis. Het betreft immers dagen waarop de arbeider normaal zou gearbeid hebben volgens het arbeidsprogramma.

— de dagen van jaarlijkse collectieve vakantie.

c) de forfaitaire vergoedingen voor volgende dagen:

— de dagen van gewone inactiviteit van de onderneming nl. de zondagen en de niet-gewerkte dagen in het raam van de verkorting van de arbeidsduur.

— de dagen waarop de uitvoering van het contract geschorst is ingevolge slecht weder (art. 28ter), ingevolge werkloosheid wegens economische oorzaken (art. 28quater).

Het geheel van deze samenstelling is echter aan één belangrijke beperking onderworpen: het totaal mag niet hoger zijn dan hetgeen deze arbeider had kunnen verdienen indien hij normaal (t.t.z. volgens een regime van volledige tewerkstelling) in deze periode van 7 dagen had kunnen verdienen.

De tabellen in de nota's aangehaald moge dit alles nog verduidelijken ^(48a).

34. 4) Overeenkomstig alinea 6 van het nieuw artikel 28bis b/bis worden de vergoedingen die op basis van dit artikel aan de arbeider worden uitbetaald gelijkgesteld met loon, d.w.z. dat zij onderworpen zijn aan de bijdragen en de afhoudingen voor de sociale zekerheid.

In de memorie van toelichting ⁽⁴⁹⁾ verklaarde de minister hieromtrent:

« Ten einde voor de werkgevers het werk te ver-
» eenvoudigen dat voor de berekening van de bijdra-
» gen voor sociale zekerheid bijzonder lastig zou kun-
» nen blijken, worden de aldus aan de werkman over-
» gemaakte dagelijkse vergoedingen gelijkgesteld met
» loon » (sic !)

35. 5) De laatste alinea van artikel 28bis b/bis voorziet de subrogatie in hoofde van de werkgever voor de uitbetalingen die hij ingevolge dit artikel doet tegen de derde persoon die geheel of ten dele aansprakelijk is voor het arbeidsongeval.

Het is eigenaardig dat artikel 38 van de wet van 10 dec. 1962, waar het gaat om arbeidsongevallen, overkomen aan personen die vallen onder de toepassing van de wet van 1 april 1936 op de arbeidsovereenkomsten wegens dienst op binnenschepen, een gans andere tekst voorziet die o.i. veel eenvoudiger en logischer is. Daarin wordt eenvoudig gezegd:

«Art. 25ter (van de wet van 1 april 1936) : ingeval van arbeidsongeschiktheid ten gevolge van een arbeidsongeval of een ongeval op de weg naar het werk, behoudt de werknemer het recht op het normaal loon tijdens een periode van zeven dagen, te rekenen vanaf de eerste dag van de arbeidsongeschiktheid.

» De werkgever betaalt aan de werknemer voor de bedoelde periode een bijslag gelijk aan het verschil tussen het normaal loon en de dagelijkse vergoedingen die hem voor dezelfde periode verschuldigd zijn door een in artikel 1 van de wet betreffende de vergoeding der schade voortspruitende uit de arbeidsongevallen bedoelde maatschappij of verzekeringskas.»

Deze tekst schijnt ons veel juist. Of men zou zich kunnen inspireren op het artikel 19 van de wet op de arbeidsongevallen en b.v. deze alinea in artikel 28bis b/bis invoegen :

«Het gewaarborgd weekloon, toegekend ingevalge dit artikel, mag niet gecumuleerd worden met de vergoedingen voortspruitende uit de wet op de arbeidsongevallen. In geen enkel geval nochtans mogen de bedragen die de werkgever aan de arbeider moet uitbetalen lager zijn dan het bedrag der forfaitaire vergoedingen.»

Maar waarom het gemakkelijk maken, als het moeilijk ook gaat !

D) Schorsing wegens slecht weder (art. 28ter)

36. Het vroeger artikel 28ter wordt thans aangevuld door een nieuwe alinea waarin voorzien wordt dat, wanneer de schorsing van de overeenkomst wegens slecht weder langer dan één maand duurt, de werkmán het recht heeft de overeenkomst zonder opzegging te beëindigen. Dit artikel kan al zeer praktisch geweest zijn tijdens de laatste langdurige winterperiode.

De heer Van Doorne heeft bij de voorbereiding van de wet nog getracht een ander amendement in te voeren, nl. dat de werknemer die tijdens de periode van schorsing wegens slecht weder van werkgever verandert, verplicht zou zijn zijn vroegere werkgever hiervan te verwittigen. Dit overigens goed bedoelde amendement werd echter verworpen.

E) Schorsing wegens economische redenen.

37. Door de vervanging van het vroeger artikel 28quater, betreffende de schorsing wegens economische oorzaken heeft de wetgever goed werk geleverd. Niet alleen is de thans vigerende tekst veel duidelijker in zijn structuur, maar anderzijds ook zijn de te vervullen formaliteiten zeer nauwkeurig gepreciseerd en heeft de wetgever ook gezorgd «een eind te maken aan het stelsel van de permanente werkloosheid» (50).

Er zouden, aldus de minister, op dit gebied ernstige misbruiken bestaan hebben.

Van belang is de verklaring van de minister in de memorie van toelichting waar hij het begrip economische oorzaken omschrijft (51) :

«Men mag zeggen dat de economische oorzaken » waarop de werkgever zich kan beroepen, diegene » zijn waardoor het in de onderneming bestaande arbeidsritme onmogelijk kan gehandhaafd worden. » Men mag er zich niet op beroepen, wanneer het gebrek aan werk voortvloeit uit een gebrekkige organisatie van de onderneming of uit het wanbeheer » van de werkgever. De economische oorzaken kun-

» worden ingeroepen in een periode van economische » hoogconjunctuur of laagconjunctuur.»

De tekst zelf behoeft niet veel commentaar. Wij kunnen hem ontleden als volgt :

38. 1. Regime van volledige of gedeeltelijke schorsing op voordracht van het paritair comité of van de Nationale Arbeidsraad (par. 1) :

Op voordracht van het paritair comité of van de Nationale Arbeidsraad kan de Koning de voorwaarden bepalen waarin bij gebrek aan werk wegens economische oorzaken de uitvoering van de overeenkomst volledig wordt geschorst of een regeling van gedeeltelijke arbeid wordt ingevoerd.

Het koninklijk besluit moet vermelden :

- 1) de wijze en de termijn van bekendmaking van de nieuwe ingevoerde arbeidsregeling;
- 2) de duur van deze nieuwe regeling;
- 3) het minimum en maximum aantal werkloosheidsdagen die de grenzen vormen waarin de werkgever de arbeid kan organiseren;
- 4) de wijze en de termijn van de mededeling die aan het gewestelijk bureau van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening van de plaats waar de onderneming gevestigd is, moet gericht worden.

39 2. Algemeen regime bij ontstentenis van een speciale reglementering : (Par. 2).

Bij ontstentenis van hoger gemeld speciaal regime kan bij gebrek aan werk wegens economische oorzaken de uitvoering van de overeenkomst gedurende ten hoogste vier weken volledig geschorst worden of een regeling van gedeeltelijke arbeid worden ingevoerd.

Van deze mogelijkheid mag echter slechts gebruik gemaakt worden mits er mededeling wordt van gedaan, tenminste zeven dagen vooraf, door aanplakking op een goed zichtbare plaats in de lokalen van de onderneming.

Deze mededeling moet vermelden :

1. hetzij de naam, voornamen en gemeente van de woonplaats van de werkloos gestelde werklíeden, hetzij de afdeling(en) van de onderneming waar de bedrijvigheid geschorst wordt;
2. het getal werkloosheidsdagen;
3. de duur van de nieuwe arbeidstijdregeling.

De aanplakking kan vervangen worden door een, tenminste zeven dagen vooraf, aan ieder werkloos gestelde werkmán geschreven mededeling met de in de 2e en 3e van vorig lid bedoelde vermeldingen. Mededeling van de aanplakking of van de individuele kennisgeving moet door de werkgever, onder een bij de post aangetekende omslag, de dag zelf van de aanplakking of van de individuele kennisgeving worden gezonden aan het gewestelijk bureau van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening van de plaats waar de onderneming gevestigd is.

Voegen wij hier nog aan toe dat de termijn van zeven dagen die hier bedoeld wordt betrekking heeft op zeven kalenderdagen maar dat de dag van de bekendmaking zelf (dies a quo) niet mag meegerekend worden (51 a).

40. 3. Speciale regeling voor het stelsel van gedeeltelijke arbeid wat de duur betreft (Par. 3) :

Voor wat de invoering van een stelsel van gedeeltelijke arbeid betreft, zowel bij speciaal koninklijk besluit, of volgens algemeen regime heeft de wetgever een nieuwe beschikking ingevoerd :

- a) er is geen beperking van duur wanneer het nieuwe regime een arbeidstijd van tenminste drie

werkdagen per week of van één arbeidsweek per twee weken omvat;

b) indien er echter minder arbeidsduur wordt voorzien, is de duur van het regime van gedeeltelijke arbeid beperkt tot ten hoogste drie maanden. In dit laatste geval kan echter de Koning, na advies van het bevoegd paritair comité of van de Nationale Arbeidsraad, van deze bepaling afwijken wanneer tengevolge van uitzonderlijke omstandigheden de regeling van gedeeltelijke arbeid onvermijdelijk voor een langere duur dan drie maanden moet ingevoerd worden.

41. 4. De arbeider behoudt het recht om gedurende de periode van schorsing (volledig of gedeeltelijk) de overeenkomst te beëindigen zonder opzegging (Par. 4).

42. 5. Wijziging in het regime van gedeeltelijke arbeid (Par. 5) :

Telkens de werkgever het oorspronkelijk voorzien aantal werkloosheidsdagen verhoogt of van een regeling van gedeeltelijke arbeid overgaat naar een periode van volledige schorsing van de uitvoering van de overeenkomst, is hij verplicht de bepalingen van par. 1 en 2 van artikel 28 quater na te leven.

Merk op dat dit artikel niet speelt wanneer de werkloosheidsdagen verminderd worden.

43. 6. Sancties bij niet naleving van de voorschriften van artikel 28 quater (Par. 6) :

De wetgever maakt een onderscheid :

a) Sanctie in geval van niet-inachtneming van de formaliteiten voorzien voor de kennisgeving (art. 28 quater, par. 6, alinea 1) : in dat geval is de werkgever gehouden aan de arbeider zijn normaal loon te betalen tijdens een periode van zeven dagen te rekenen vanaf de eerste dag van de werkelijke schorsing van de uitvoering van de overeenkomst;

b) Sanctie in geval van overschrijding der toegestane grenzen (art. 28 quater, par. 6, alinea 2) : de werkgever die zich niet schikt naar de bepalingen waarbij de duur beperkt wordt van de volledige schorsing van de uitvoering van de overeenkomst of van de regeling van gedeeltelijke arbeid, bepaald bij of in uitvoering van par. 1 en 2, eerste lid en par. 3, tweede lid of door de werkgever bepaald in zijn kennisgeving, is verplicht het normaal loon aan de werkmans te betalen gedurende de periode welke deze grenzen te buiten gaat.

Het loont wellicht de moeite deze laatste beschikkingen over de toe te passen sancties even te illustreren aan de hand van de voorbeelden die wij in de voorbereidende werken terugvinden (52).

Voorbeeld :

Een werkgever voert, na geldige bekendmaking, een regeling van gedeeltelijke arbeid in.

Deze regeling loopt over een periode van vier weken en omvat drie werkloosheidsdagen : maandag, dinsdag en woensdag.

Hij past deze arbeidstijdregeling toe tijdens de eerste week maar wijkt ervan af tijdens de andere drie weken, zodat tijdens de tweede week alleen de woensdag niet gewerkt wordt, tijdens de derde week de maandag en dinsdag niet en tijdens de vierde week de maandag, dinsdag, woensdag en donderdag niet wordt gewerkt.

Voor de derde week verhoogt de werkgever het aantal oorspronkelijk voorziene werkloosheidsdagen

niet : hij moet dus niet tot de nieuwe bekendmakingen overgaan.

Voor de vierde week voert de werkgever echter het aantal oorspronkelijk voorziene werkloosheidsdagen op. Hij had zeven dagen vóór de vierde week moeten overgaan tot een nieuwe bekendmaking. Vermits hij dit nagelaten heeft moet hij het loon betalen voor de vier werkloosheidsdagen van de vierde week.

Voorbeeld 2 :

Een werkgever stelt, na geldige bekendmaking, zijn werklieden gedurende zes weken werkloos. Hij moet het loon van de laatste twee weken betalen daar de totale door de wet toegelaten werkloosheid maximum vier weken bedraagt.

Voorbeeld 3 :

Een werkgever voert een regeling van gedeeltelijke arbeid in met twee werkdagen per week voor een duur van twee maanden. Hij behoudt deze arbeidstijdsregeling tijdens drie maanden.

Aangezien hij de door zijn bekendmaking vastgestelde grenzen heeft overschreden moet hij het loon van de werkloosheidsdagen van de derde maand vergoeden. (53)

Voorbeeld 4 :

Een werkgever schorst de uitvoering van de overeenkomst. Hij verricht daartoe de wettelijke aanplakking, maar laat de schorsing een aanvang nemen vóór het verstrijken van de periode van zeven dagen. De aanplakking geschiedt bv. op 14 juni 1963 voor een schorsing ingaande op 18 juni 1963. Normaal mocht de schorsing slechts ingaan op 22 juni 1963.

Deze werkgever is gehouden het normaal loon te betalen voor de eerste zeven dagen der schorsing, zijnde van 18 tot en met 24 juni 1963, en niet slechts voor de overige dagen van de periode van zeven dagen ingaande op de dag van de aanplakking (14 juni).

Voorbeeld 5 :

Op 16 juni 1963 doet een werkgever, door middel van aanplakking, aan zijn arbeiders mededeling dat een regime van gedeeltelijk werk zal ingevoerd worden vanaf 15 juni 1963.

Dit regime wordt ingevoerd voor onbepaalde duur en zal 4 dagen werkloosheid per week omvatten.

Het is duidelijk dat deze werkgever de werkloosheidsdagen welke de toegelaten periode van drie maanden overschrijden zal moeten betalen. (54)

44. F) Cumul van schorsingsperioden en vergoedingen.

Het is hier de plaats om een ogenblik uit te wijden over het probleem van de cumul van de schorsingsperioden en van de daarop betrekking hebbende vergoedingen. Het probleem rijst vooral op bij het gewaarborgd weekloon wegens bevalling en wegens ziekte. Wij zullen dat geval als type beschouwen hoewel er ook nog andere combinaties mogelijk zijn.

Onderzoeken we bv. het geval van een vrouwelijke bediende die moet bevallen. Zij vraagt bv. niet de zes weken rust vóór de bevalling, maar dat belet niet dat zij terwille van haar zwangerschap vóór de bevalling enkele dagen zodanig ongesteld kan zijn dat zij niet in staat is te werken.

Kan deze arbeidster zich voor deze periode beroe-

pen op het gewaarborgd weekloon wegens ziekte (art. 29) en dan na de bevalling zich beroepen op artikel 28bis, b en het gewaarborgd weekloon wegens bevalling eisen?

Het schijnt dat deze vraag bevestigend moet beantwoord worden. Dat was althans de opinie van de minister van Arbeid op een vraag van volksvertegenwoordiger Lavens van 21 oktober 1960 (55).

De minister antwoordde als volgt:

« Het achtbaar lid bedoelt in het 1ste deel van zijn vraag een arbeidster die gedurende de zes laatste weken van haar zwangerschap, de schorsing der uitvoering van de overeenkomst niet gevraagd heeft en gedurende deze periode tenminste veertien dagen ziek is geweest (voorwaarde volgens de oude wet).

» Deze arbeidster, wanneer zij ziek is en al de voorwaarden, voorzien bij artikel 15 der wet van 20 juli 1960 tot invoering van het gewaarborgd weekloon vervult, heeft, ten laste van haar werkgever, recht op 80 % van het normaal loon gedurende een periode van zeven dagen te rekenen vanaf de eerste dag van arbeidsongeschiktheid.

» Inderdaad, artikel 5 der wet van 20 juli 1960, voorziet dat het enkel op aanvraag van de arbeidster is dat de uitvoering van de overeenkomst geschorst wordt gedurende de zes laatste weken der zwangerschap. Wanneer zij deze schorsing der uitvoering van de overeenkomst niet aangevraagd heeft, en zij gedurende deze periode tenminste veertien dagen ziek wordt, zal zij op het door artikel 15 der wet van 20 juli 1960 voorzien gewaarborgd weekloon recht hebben.

» Aangezien deze arbeidster de schorsing van de uitvoering der overeenkomst gedurende de laatste zes weken der zwangerschap niet aangevraagd heeft en uit dien hoofde dat gewaarborgd weekloon niet ontvangen heeft, zal zij krachtens artikel 5 der wet van 20 juli 1960 het recht behouden op het normaal loon gedurende een periode van zeven dagen bij het begin der periode van zes weken volgende op de bevalling.»

Dezelfde oplossing dringt zich op wanneer een arbeidster na de zes weken verplichte rust na de bevalling het werk niet kan hernemen wegens ziekte. Op dezelfde vraag als hierboven antwoordde de minister van Arbeid:

« Wanneer de arbeidster, bedoeld onder 3°, meer dan veertien dagen ziek is na de zes weken die volgen op de bevalling (vroegere voorwaarde), is de werkgever verplicht 80 % van het normaal loon te betalen gedurende een periode van zeven dagen te rekenen vanaf de eerste dag die volgt op de bevallingsrust.

» Inderdaad, de betaling van het gewaarborgd loon wordt beheerst door onderscheidene regelen: » artikel 5 der wet van 20 juli 1960 voor de rustperiode volgend op de bevalling en artikel 15 der zelfde wet voor de ziekteperiode volgend op de bevallingsrust. Deze onderscheiden regelen verlenen aan ieder van deze perioden een eigen natuur » en een eigen karakter, welke de ene onafhankelijk » van de andere maken.»

Op een soortgelijke vraag van de Heer Namèche van 8 november 1960 (56), antwoordde dezelfde minister o.m.

« Het heeft weinig belang dat de arbeidsongeschiktheid wegens ziekte aan de bevalling te wijten is of niet. Inderdaad, de betaling van het gewaarborgd weekloon gedurende de rustperiode volgend op de bevalling wordt geregeld door artikel 5 der wet van 20 juli 1960 terwijl de betaling van het gewaar-

» borgd loon voor de perioden welke volgen op de » bevallingsrust geregeld wordt door artikel 15 der » zelfde wet.

» Deze perioden worden beheerst door onderscheiden » regelen die aan ieder van hen een eigen natuur en » een eigen karakter verlenen, welke de ene van de » andere onafhankelijk maakt.»

Hetgeen hierboven gezegd werd over de cumul van schorsingsperiode en vergoedingen bij bevalling en ziekte is mutatis mutandis en a fortiori van toepassing bij cumul bv. van schorsingsperiode wegens ziekte en arbeidsongeval, ziekte of arbeidsongeval en technische stoornis enz...

45. G) Berekening van het normaal loon.

Artikel 28 septies houdt een zeer belangrijke dubbele beschikking in:

1) In de eerste alinea van dit artikel wordt bepaald dat de arbeider in het kader van het gewaarborgd weekloon slechts recht heeft op het normaal loon voor de dagen van *gewone activiteit* waarvoor hij aanspraak had kunnen maken op loon, indien hij niet in de onmogelijkheid was geweest te werken.

Het normale loon is dus maar verschuldigd voor de dagen waarop de arbeider volgens het in voege zijnde arbeidsstelsel van de onderneming had moeten werken.

2) De tweede alinea voorziet dat het normaal loon wordt berekend met inachtneming van de besluiten genomen ter uitvoering van de besluitwet van 25 februari 1947 betreffende het toekennen aan de arbeiders, van loon voor een zeker aantal feestdagen per jaar. Deze laatste alinea wordt door de wet van 10 december 1962 aangevuld door de volgende beschikking:

« De Koning kan, na advies van het bevoegd paritair comité of van de Nationale Arbeidsraad, een andere wijze van berekening van het normaal loon vaststellen.»

Deze nieuwe bepaling drong zich op omdat de ervaring had uitgewezen dat in de praktijk de vroegere bepaling van artikel 28 septies dikwijls onbruikbaar was.

Nemen wij het voorbeeld van een arbeider die betaald wordt volgens taakloon. Het zesde uur van zijn post valt hij ziek, maar hij had op dat ogenblik bv. reeds een taakloon van 400 F verdiend. Op basis van artikel 12 heeft hij recht op het *normaal loon* voor de ganse post. Het was mogelijk dat dit normaal loon, volgens de besluitwet van 25 februari 1947 op de betaalde feestdagen berekend, lager lag dan 400 F. Quid?

Het is duidelijk dat voor zulke gevallen een speciale regeling moet tot stand komen, hetgeen thans mogelijk is ingevolge de nieuwe wettelijke beschikking.

46. Par. VI. - Overgangsbepalingen:

De wet van 10 juli 1960 voorzag een speciaal regime in verband met het gewaarborgd weekloon wat de kleine bedrijven (minder dan 10 werknemers) betrof. Dit onderscheid wordt thans weggenomen. De Heer Van den Boeynants had hierop nochtans amendementen ingediend (57), maar nadat minister Servais hem een geruststellende verklaring desbetreffende had afgelegd, werd het amendement ingetrokken.

Het bleek dat de bijdragen die de patroons van dergelijke kleine ondernemingen ingevolge de vroegere beschikkingen aan het Rijksfonds voor verzekeringen en invaliditeit betaald hadden (25 F per maand en per arbeider) een zodanige reserve hadden doen

ontstaan dat de minister een overgangperiode heeft voorzien in volgende termen :

» Met ingang van 1 januari 1963 en tot de door de » Koning te bepalen datum, kunnen de werkgevers, » die werklieden in dienst hebben overeenkomstig de » wet van 10 maart 1900 op de arbeidsovereenkomst » en die, op 30 juni 1962, minder dan 10 werknemers » tewerkstellen, vanwege het Rijksfonds voor verze- » kering tegen ziekte en invaliditeit de terugbetaling » verkrijgen van de som welke zij betaald hebben in » uitvoering van artikel 17 van deze wet.

» De Koning bepaalt te dien einde de toepassings- » regelen ervan. »

Hoofdstuk II

Wijzigingen aan de wet op het bediendencontract

47. Dit tweede hoofdstuk, dat gewijd is aan de wijzigingen die de wet van 10 december 1962 heeft aangebracht aan de wet op het bediendencontract, zal uiteraard veel beknopter zijn. De aangebrachte wijzigingen zijn inderdaad veel minder substantieel dan deze van de wet op het arbeidscontract. Samen-gevat zou men kunnen zeggen dat al de voor de arbeiders gunstige bepalingen die nog niet in het bediendenstatuut waren opgenomen meteen ook naar dit laatste werden overgeheveld, zodat de geleidelijke gelijkgeschakeling waarvan wij bij de aanvang van dit artikel gewag maakten ook op dit stuk werd voortgezet.

Wij onderzoeken achtereenvolgens de verschillende wijzigingen en hernemen hier zoveel mogelijk de volgorde van het eerste hoofdstuk.

Par. I - Toepassingsgebied van de wet (art. 35) :

48. Artikel 35 van de wet op het bediendencontract werd op een dubbele wijze gewijzigd :

1) Er werd bepaald door het wijzigen van de laatste alinea, en dit om alle verdere discussies uit te sluiten, dat de wet ook van toepassing is op de door het Rijk, de Provincies, de Gemeenten, de openbare instellingen die er onder ressorteren en de instellingen van openbaar nut tewerkgestelde bedienden, wier toestand niet statutair geregeld is.

2) Het onderscheid tussen de bediendencontracten van minder dan 120.000 F, minder dan 180.000 F en er boven, blijft gehandhaafd. Vanaf 1 januari 1963 ziet de toestand er uit als volgt :

a) Algemeen principe : de bepalingen van de wet op het bediendencontract zijn alleen van toepassing op de bediendencontracten van minder dan 180.000 F (art 35, al. 1);

b) Speciaal beding : de bepaling die het niet-concurrentie beding verbiedt, opgenomen in art. 26, eerste lid, is alleen van toepassing op bediendencontracten die de 120.000 F niet te boven gaan (art. 35, al. 2);

c) Zijn toepasselijk op al de bediendencontracten, ongeacht het bedrag van de bezoldiging :

art. 5 bis : laattijdig aankomen.

art. 5 ter : kort verlet.

art. 7 : schorsing wegens legerdienst.

art. 8 : schorsing wegens bevalling.

art. 9 : schorsing wegens ziekte of ongeval.

art. 10 : gewaarborgde bezoldiging bij schorsing wegens ziekte of ongeval.

art. 11 : opzeg tijdens de schorsingsperioden.

art. 12 : recht op opzeg na zes maanden.

art. 12 bis : recht op verbreking van het proefcontract.

art. 12 ter : recht op verbreking bij contract van

bepaalde duur en bepaald werk van meer dan drie maanden.

art. 12 quater : berekening van het commissieloon.

art. 12 quinquies : schorsing tijdens collectief verlof.

art. 12 sexes : nietigheid van de clausules die een vermindering van de rechten van de bediende voorzien.

Par. II - *Gewaarborgd dagloon bij te laat komen of bij arbeidsonderbreking.*

49. De wet van 10 december 1962 voegt aan de wet op het bediendencontract een nieuw artikel 5bis toe dat praktisch een herneming is van artikel 12 van de wet op het arbeidscontract (58).

Het luidt als volgt :

« Art. 5 bis :

» Heeft recht op zijn bezoldiging de bediende die op » het ogenblik dat hij zich op het werk aanbiedt, » geschikt is om te werken en :

» 1) die, zich normaal naar zijn werk begevend, » met vertraging op de plaats van het werk toekomt, » op voorwaarde dat die vertraging te wijten is aan » een oorzaak die overkomen is op de weg naar het » werk en onafhankelijk is van zijn wil;

» 2) die, buiten het geval van staking, wegens een » oorzaak die onafhankelijk is van zijn wil, hetzij het » werk niet kan beginnen, dan wanneer hij zich nor- » maal op de plaats van het werk had begeven, hetzij » het werk, waaraan hij bezig was, niet kan voort- » zetten.

» De Koning kan, na het eensluidend en eenparig » advies van het bevoegd paritair comité of van de » Nationale Arbeidsraad, van de bepalingen van het » voorgaand lid afwijken. »

Voor het commentaar op dit artikel volstaat het de lezer te refereren naar Hoofdstuk I, par. II nrs 3 tot 4.

Onnodig eraan toe te voegen dat dit artikel praktisch enkel maar nut heeft bij het proefcontract of het contract van bepaalde duur.

Par. III - Kort verlet (art. 5 ter)

50. Artikel 28 sexes van de wet op het arbeidscontract, dat door de wet van 10 dec. 1962 niet werd gewijzigd, voorzag dat de arbeider het recht had om van het werk afwezig te zijn met behoud van zijn normaal loon ter gelegenheid van een familiegebeurtenis of van burgerlijke opdrachten.

Deze beschikking bestond niet in het bediendenstatuut, maar verschillende paritaire comités hadden ze reeds conventioneel vastgelegd (59). Thans wordt het zagezegd « kort verlet » in de wettekst zelf opgenomen en derhalve van toepassing gemaakt op al de bediendenovereenkomsten.

Wij vestigen er de aandacht op dat het recht op vergoeding wegens kort verlet afhangt van het feit of de bediende de werkgever vooraf op de hoogte heeft gebracht, of, indien zulks hem niet mogelijk is, is hij ertoe gehouden laatstgenoemde zo spoedig mogelijk te verwittigen; hij moet het verlof gebruiken voor het doel waarvoor het is toegestaan.

De Koning zal in principe de dagen bepalen die voor kort verlet in aanmerking komen, na advies van de Nationale Arbeidsraad. De Koning kan de toekenning van de bezoldiging bij kort verlet doen afhangen van zekere regelmatigheidsvoorwaarden.

Par. IV - Verbreking van de overeenkomst.

A. Verbreking met opzeg (art. 15) :

51.1) Berekening van de opzegtermijn :

Artikel 15 bepaalt de duur van de opzeg welke respectievelijk door werkgever en bediende moet geërbiedigd worden. Deze duur hangt in principe af van de jaren dienst waarop de bediende zich kan beroepen.

Naar analogie aan artikel 19 van de wet op het arbeidscontract en om alle betwistingen te vermijden wordt aan het oude artikel 15 een alinea toegevoegd die luidt als volgt :

« De opzeggingstermijnen moeten berekend worden » volgens de verworven anciënniteit op het ogenblik » dat de opzegging ingaat. » (50)

2) Afwezigheid tijdens de opzegtermijn (art. 17) :

52. Artikel 17 wordt slechts lichtjes gewijzigd : de nieuwe tekst voorziet thans uitdrukkelijk dat de bediende tijdens de duur van de opzeggingstermijn één of tweemaal per week afwezig mag zijn om een nieuwe betrekking te zoeken *met behoud van het recht op zijn bezoldiging*.

Het bekrachtigt aldus een reeds gevestigde rechtspraak (zie artikel 19 quater van de wet op het arbeidscontract).

3) Opzegging tijdens de periode van collectief verlof (art. 12 quinquies).

Het nieuw artikel 12 quinquies voorziet, zoals artikel 28 undecies, dat in geval van sluiting van de onderneming tijdens de jaarlijkse vakantie de uitvoering van de overeenkomst geschorst wordt. Er wordt thans ook bepaald dat de bediende gedurende die periode het recht behoudt op te zeggen en dat de opzeggingstermijn loopt wat de opzegging betreft die van hem uitgaat.

Integendeel is de door de werkgever gedane opzegging tijdens deze periode wel rechtsgeldig, maar de termijn begint eerst te lopen na het collectief verlof. De termijn van de opzeg, door de werkgever gegeven vóór het collectief verlof loopt niet tijdens het collectief verlof. (Zie hierboven nr 12).

B. Verbrekking van de overeenkomst wegens zwaarwichtige reden : (art. 18, tweede lid).

Ook hier is er een volledige gelijkschakeling met de wet op het arbeidscontract (art. 21, laatste lid en art. 21 bis).

De zwaarwichtige reden vervalt indien het feit waarop de doorzending gebaseerd is, aan de partij die het ontslag geeft meer dan 3 dagen bekend is. Anderzijds moet de reden van verbrekking binnen de drie dagen per aangetekend schrijven aan de andere partij worden betekend (zie hierboven, nr 13).

Par V. - Schorsing van de bediendenovereenkomst.

55. De wijzigingen die de wet van 10 december 1962 op dit gebied heeft aangebracht, zijn vooral interessant voor de bedienden die op proef zijn aangeworven, hoewel ook enkele andere bepalingen op het contract voor onbepaalde duur van toepassing zijn.

A. Schorsing wegens ziekte of ongeval (nieuw artikel 9) :

1) Wat de schorsing zelf betreft :

Wij verwijzen naar hetgeen hierboven werd gezegd over artikel 28 bis, a van de wet op het arbeidscontract (nr 16). Dezelfde tekst werd praktisch hernomen wat betreft het principe van de schorsing zelf,

het bewijs en de controle van de ziekte en de instelling van scheidsrechterlijke procedures (nr. 19).

2) Recht van opzeg gedurende de periode van schorsing wegens ziekte of ongeval (art. 11 en 12) :

57. a. Het vroeger artikel 10 wordt onder licht gewijzigde vorm hernomen in artikel 11 : de bediende behoudt het recht om op te zeggen gedurende de perioden van schorsing wegens ziekte of ongeval of bevalling.

Ook de werkgever kan opzeggen, maar de opzegging gaat eerst in na de werkhervatting. De termijn van een opzeg die gegeven werd vóór de periode van schorsing loopt niet tijdens deze periode.

58. b. Nochtans behoudt de werkgever zoals vroeger de mogelijkheid om de overeenkomst te verbreken als de ziekte te lang duurt (art. 12). Voorheen was hem deze mogelijkheid reeds geboden bij een ziekte van 90 dagen. Thans moet de ziekte minstens *zes maanden* duren. Zoals vroeger moet de werkgever echter een vergoeding betalen die in principe gelijk is aan de wedde die overeenstemt met de duur van de opzegtermijn. Deze regeling speelt enkel voor de contracten van onbepaalde duur.

59. c. Artikel 12 bis dat door de wet van 10 december 1962 wordt ingevoerd, voorziet een speciale regeling voor de proefcontracten alsmede voor de contracten van bepaalde duur of van bepaald werk van minder dan drie maanden : in deze gevallen kan de werkgever een einde stellen aan de overeenkomst, en dit zonder speciale vergoeding *indien de ziekte langer duurt dan acht dagen*. Het lijkt geen twijfel dat hier *kalenderdagen* bedoeld worden.

60. d. Voor de contracten van bepaalde duur of bepaald werk die langer dan drie maanden duren is in artikel 12ter nog een speciale beschikking voorzien.

Indien de arbeidsongeschiktheid wegens ziekte of ongeval langer duurt dan zes maanden, dan kan de werkgever ten allen tijde aan de overeenkomst een einde maken mits vergoeding. Deze vergoeding is gelijk aan de bezoldiging die nog moest uitbetaald worden tijdens de overeengekomen tijd of tijdens de termijn die nog nodig is voor de verwezenlijking van het werk waarvoor de bediende werd aangeworven met maximum van drie maanden bezoldiging en onder aftrek van hetgeen betaald werd sedert het begin van de arbeidsongeschiktheid.

61. e. Het nieuwe artikel 12 quater zorgt ervoor dat zoveel mogelijk betwistingen in geval van ziekte of ongeval zouden uitgeschakeld worden in verband met het berekenen van het commissieloon waarop de bediende eventueel recht heeft : dit commissieloon wordt berekend op grond van het maandgemiddelde der commissielonen welke in de twaalf maanden vóór de periode van ongeschiktheid werden toegekend, of, in voorkomend geval, tijdens het gedeelte van die twaalf maanden tijdens hetwelk hij in dienst is geweest.

62. f. Artikel 12 sexies bepaalt nog eens uitdrukkelijk dat elke clause die een vermindering zou inhouden van de voordelen betreffende de gewaarborgde bezoldiging nietig is. Partijen kunnen dus enkel conventioneel meer voordelige beschikkingen vastleggen.

Deze voorziene nietigheid is ongetwijfeld van dwingend recht.

3) De gewaarborgde wedde in geval van ziekte of ongeval :

63. Het nieuw artikel 10 bevat niet minder dan zeven paragrafen. Daarin wordt gesproken zowel van schorsing wegens ziekte of ongeval (van gemeen recht) als van schorsing wegens arbeidsongeval. Wij zullen deze gevallen afzonderlijk behandelen en bovendien een duidelijk onderscheid maken tussen de contracten van onbepaalde duur en de contracten van bepaalde duur of bepaald werk die drie maanden te boven gaan enerzijds en de proefcontracten en de contracten van bepaalde duur of bepaald werk van minder dan drie maanden anderzijds.

a. Gewaarborgde wedde bij schorsing wegens arbeidsongeval of ongeval van de weg van of naar het werk :

64. 1) Contracten van onbepaalde duur of contracten van bepaalde duur of bepaald werk die meer dan drie maanden duren :

Volgens het nieuw artikel 10, par. 1 hebben de bedienden gedurende de eerste dertig dagen recht op een volledige bezoldiging voor de eerste dertig dagen.

65. 2) Proefcontracten of contracten van bepaalde duur of bepaald werk van minstens drie maanden :

De bedienden behouden het recht op hun volledige bezoldiging (100 %) tijdens een periode van zeven dagen te rekenen vanaf de eerste dag van de arbeidsongeschiktheid (art. 10, par. 2, 1°).

De, overeenkomstig artikel 5bis, onderbroken en betaalde arbeidsdag moet beschouwd worden als de eerste dag van deze periode.

De derde alinea voorziet dat de verzekeraar de forfaitaire vergoedingen van de eerste zeven dagen aan de werkgever moet terugbetalen.

b. Gewaarborgde wedde bij schorsing wegens ziekte of ongeval van gemeen recht :

66. 1) Voor contracten van onbepaalde duur of contracten van bepaalde duur of bepaald werk van meer dan drie maanden :

zelfde regeling als hierboven : de eerste dertig dagen zijn gewaarborgd.

67. 2) Proefcontracten of contracten van bepaalde duur of bepaald werk van minder dan 3 maanden :

artikel 10, par. 2, 2° voorziet hier het gewaarborgd weekloon zoals bij het arbeidscontract, d.w.z. de bediende heeft recht op 80 % van zijn bezoldiging gedurende een periode van zeven dagen. Ook hier is de carensdag voorzien, wordt de gewone rustdag niet als werkdag beschouwd en wordt als voorwaarde gesteld dat de bediende tenminste één maand in dienst is (zie voor commentaar hierboven de nummers 23-24).

Het artikel wordt vervolledigd met een paragraaf over de hervulling die bij analogie overeenstemt met artikel 29, par. 2 van de wet op het arbeidscontract, met een paragraaf die de uitsluitingen van het recht op gewaarborgde wedde of gewaarborgd weekloon voorziet, zoals ook in artikel 29, par. 3 is vastgelegd (zie nr. 25).

4) Subrogatie :

68. Een gelukkige innovatie in de wet van 10 december 1962 is ook artikel 10, par. 5 waarbij wordt voorzien dat de rechtsvorderingen tegen derden die aansprakelijk zijn voor de ongevallen (hetzij van gemeen recht, hetzij van het arbeidsongeval) in de plaats van het slachtoffer door de werkgever worden ingesteld.

Deze alinea stelt onbetwistbaar een einde aan een discussie die lange tijd rechtspraak en rechtsleer heeft verdeeld (61).

Voortaan is er dus geen cumul meer mogelijk van de vergoeding van de eerste dagen met de vergoeding die de bediende eventueel volgens gemeen recht wegens aantasting van de fysieke ongeschiktheid, althans wat de materiële schade betreft, van de derde kon vorderen. Door de uitbetaling van de wedde voor de eerste dertig dagen wordt de werkgever gesubrogeerd in de rechten van de bediende en kan hij een vordering tegen de derde aansprakelijke instellen. Wel te verstaan dat de werkgever niet meer rechten kan hebben dan de bediende zelf. Indien de bediende bv. zelf voor de helft aansprakelijk is voor het ongeval, dan kan de werkgever ook maar de helft van de wedde van de eerste dertig dagen terugvorderen van de derde. De bediende behoudt evenwel het recht op een eventuele vergoeding wegens pijn en smarten.

5) Verbod van cumul met de vergoedingen wegens arbeidsongeval :

69. Paragraaf 6 van artikel 10 sluit een andere vroeger bestaande betwisting uit : cumul tussen de bezoldiging van de eerste dertig dagen of de eerste zeven dagen met de vergoedingen voortspruitende uit de wet op de arbeidsongevallen is eveneens verboden. De bediende kan voor die perioden enkel aanspraken laten gelden op de door de werkgever verleende bezoldiging.

6) Voorlopige beschikkingen :

70. Tenslotte kent paragraaf 7 van hetzelfde artikel 10 aan de Koning nog de bevoegdheid toe om na advies van het bevoegd paritair comité en bij in ministerraad overlegd besluit allerlei wijzigingen aan te brengen aan het nieuw ingevoerd regime van de gewaarborgde wedde.

B. Schorsing wegens bevalling (art. 8, par. 1) :

71. Ook op dit stuk is de tekst aangepast aan hetgeen er werd bijgevoegd in de wet op het arbeidscontract. De schorsing van de uitvoering van de overeenkomst is verplichtend gedurende zes weken die volgen op de bevalling.

Zij is facultatief en wordt slechts toegekend op verzoek van de bediende gedurende de zes weken die de bevalling voorafgaan. Hier is dan toegevoegd : indien de bevalling plaats heeft na de door de geneesheer voorziene datum, wordt de schorsing verlengd tot op de werkelijke datum van de bevalling.

Voor wat de toekenning van de gewaarborgde wedde betreft, wordt dan weer een onderscheid gemaakt :

1) contracten van onbepaalde duur en contracten van bepaalde duur of bepaald werk die meer dan 3 maanden duren : er is een gewaarborgde wedde voorzien van 30 dagen voor één van de twee schorsingsperioden (art. 8, par. 2) ;

2) voor de proefcontracten en de contracten van bepaalde duur en bepaald werk van minder dan 3 maanden is een gewaarborgde bezoldiging voor een periode van zeven dagen voorzien (art. 8, par. 3).

Wij zouden hier nog een derde hoofdstuk moeten aan toe voegen vermits de wet van 10 december 1962 ook belangrijke wijzigingen voorziet op de wet van 1 april 1936 op de arbeidsovereenkomst wegens dienst op binnenschepen.

De aangebrachte wijzigingen zijn echter praktisch identiek aan deze van de wet op het arbeidscontract, zodat voor de commentaar hierover kan gerefereerd worden naar wat hierboven werd uiteengezet.

A. VANDEURZEN,
Arrondissementscommissaris
te Maaseik.

(1) Zie de voorbereidende werken :
Zittijd 1961-62.
Kamer van Volksvertegenwoordigers : Parlementaire bescheiden. — Wetsontwerp nr. 369-1, van 1 juni 1962. — Amendementen, nr. 369-2 van 7 juni 1962 en nr. 369-3 van 12 juni 1962. — Verslag, nr. 364-4, van 20 juni 1962. Amendementen, nr. 369-5 van 22 juni 1962; nr. 369-6 van 26 juni 1962; nr. 369-5 van 3 juli 1962, en nr. 369-8 van 10 juli 1962.
Parlementaire handelingen : Bespreking. Vergadering van 26 juni 1962. — Bespreking en stemming over amendementen en artikelen. Vergadering van 3 juli 1962. — Aanneming Vergadering van 12 juli 1962.
Senaat : Parlementaire bescheiden. — Wetsontwerp overgemaakt door de Kamer van Volksvertegenwoordigers, nr. 227 van 12 juli 1962. — Verslag nr. 426 van 24 oktober 1962.
Zittijd 1962-63.
Kamer van Volksvertegenwoordigers : Parlementaire bescheiden. — Amendementen nr. 24 van 27 oktober 1962. — Parlementaire handelingen. — Bespreking en stemming over de artikelen en amendementen. Vergadering van 20 november 1962. — Aanneming Vergadering van 5 december 1962.
(2) Parlementaire bescheiden, Kamer van Volksvertegenwoordigers, Zittijd 1961-62, document nr. 369-1, blz. 1.
(3) Zie ook : verslag van dhr. Verhennen, Doc. nr. 369-4, blz. 2-3; — Advies van de Nationale Arbeidsraad, Document D. 62-7; — Parlementaire Handelingen, Kamer van Volksvertegenwoordigers, 26 juni 1962; — Advies van de Raad van State, doc. 369-1, blz. 12.
(4) Het is bekend dat het onderscheid tussen het arbeiders- en bediendenstatuut, gebaseerd op het karakter van de arbeid die gepresteerd wordt — handenarbeid of geestesarbeid — zeer subtiel is en in de rechtsleer en de rechtspraak aanleiding gegeven heeft tot heel wat tegenstrijdige stellingnamen en beslissingen (zie o.m.) :
F. Van Goethem en R. Geysen, Arbeidsrecht, blz. 45 en 117; — J. Steyaert, Arbeidsovereenkomst, Handarbeiders, nr. 5 tot 22; — P. Horion, Législations Sociales, blz. 31; — A. Raepsaet, Bediendencontract, Arbeidscontract en Arbeids-gerechten, blz. 13/1 en 62/1; — Guide Social Permanent, verbo « Louages de Services, Contrat d'emploi », blz. 122-2 en volgende en « Contrat de travail », blz. 131-3 en volg.; — R.P.D.B. verbo « Louage de services manuels », nrs. 20 en volg.; — A. Colens, Le Contrat d'emploi, nr. 9 en volg., en de rechtspraak : W.R. Charleroi, 17 dec. 1957, Tijdschrift voor Soc. recht, 1959, blz. 24; — W.R. Ber. Antwerpen, 18-10-56, Tijdschrift voor Soc. recht, 1959, blz. 65; — W.R. Ber. Brussel, 13 jan. 1958, Tijdschrift voor Soc. Recht, 1959, blz. 14; — W.R. Charleroi, 18 maart 1958, Tijdschrift voor Soc. recht, 1959, blz. 220; — W.R. Ber. Bergen, 15 nov. 1958, Tijdschrift voor Soc. Recht, 1960, blz. 98; — W.R. Doornik, 26 maart 1960, Tijdschrift voor Soc. Recht, 1960, blz. 265; — Cass., 20 mei 1960, J.T., 1960, blz. 755; — W.R. La Louvière, 17 juni 1960; J.T., 1961, blz. 23; — Burg. Rb. Leuven, 8 jan. 1958, R.W., 2 oktober 1958, kol. 494;
In de rechtsleer worden de laatste tijd heel wat pogingen gedaan om een ander meer efficiënt en aangepaster criterium van onderscheid tussen het arbeiders- en bediendenstatuut te vinden. (Zie hierover de belangrijke bijdragen van Prof. S. David, Marcel Taquet, H. Lenaerts, R. Dekkers, J. Steyaert, A. Lagasse, P. Horion, M. Gevers, L. Morgenthal en C.F. De Cuyper in het Tijdschrift voor Sociaal Recht, 1959, nr. 5-6, blz. 153 tot 218).
(5) Doc., nr. 369-1, blz. 13.
(6) Doc., nr. 369-1, blz. 15.
(7) A. Vandeurzen, « Het arbeidscontract en de arbeids-onderbreking. Interpretatie van artikel 12 », R.W., 1958-59, kol. 1489-1498.
(8) Advies Nat. Arbeidsraad, D. 62-7, blz. 7.
(9) Doc. 369-1, blz. 2.
(10) Advies Raad van State, Doc. 369-1, blz. 13.
(11) Doc. 369-4, blz. 16; Parlementaire Handelingen, Kamer van Volksvertegenwoordigers, zitting van 3 juli 1960.
(12) Memorie van toelichting, Doc. 369-1, blz. 3; J.

Steyaert, Arbeidsovereenkomst, Handarbeiders, nr. 439 en volg.
(13) Parlementaire Vragen en Antwoorden, nr. 9 van 7 jan. 1958, Vraag nr. 79 van de heer Van Heuven, gericht aan de Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg.
(14) Cassatie, 17 dec. 1959, Tijdschrift voor Sociaal Recht, 1960, blz. 23.
(15) Zie ook : W.R. Verviers, 27 juni 1958, Tijdschrift Soc. Recht, 1959, blz. 31 met nota van A. Lagasse; W.R. La Louvière, 29 juni 1959, Tijdschrift Soc. Recht, 1960 blz. 105; La Vie au Bureau, sept. 1958, blz. 531-532.
(15a) Zie Parlementaire vraag van de heer Namèche van 24 jan. 1963, J.T. 1963, blz. 218.
(16) Doc. 369-4, blz. 17.
(17) Cass., 2 maart 1962, J.T. 1962, blz. 317.
(18) Doc. 369-1, blz. 3.
(19) Doc. 369-4, blz. 17.
(20) Advies Nat. Arbeidsraad, D. 62-7, blz. 9.
(21) Doc. 369-1, blz. 3.
(22) Doc. 369-4, blz. 18.
(23) Doc. 369-4, blz. 18.
(24) Doc. 369-1, blz. 4.
(25) Zie bij analogie, art. 107 van de wetgeving op de ziekte en invaliditeit; Nota, A. Vandeurzen, onder Burg. Rb. Bergen, 24 sept. 1958, Tijdschr. Soc. Recht, 1961, nr. 6, blz. 242-246.
(26) P. Horion, Suspension du travail et salaire garanti, nr. 34 en volg.
(27) P. Horizon, op. cit., nr. 37.
(28) Doc. 369-1, blz. 7 en 8; Doc. 369-4, blz. 16 en volg. en het nieuw artikel 29ter.
(29) Parlementaire vragen en antwoorden, Zittijd 1961-62, nr. 28 van 22 mei 1962.
(30) Zie ook het advies van de Nationale Arbeidsraad.
(31) Memorie van Toelichting, Doc. 364-1, blz. 8.
(32) W.R. Aalst, 9 februari 1962, Tijdschrift Soc. Recht, 1962, nr. 7.
(33) W.R. Charleroi van 9 oktober 1962 - onuitgegeven.
(34) Parlementaire vragen en antwoorden, Volksvertegenwoordigers, van 6 dec. 1960.
(35) W.R. Charleroi, 9 okt. 1962, onuitgegeven; W.R. Ber. Bergen, 17 juni 1961, Tijdschrift Soc. Recht, 1962, blz. 78.
(36) Zie advies van de Nationale Arbeidsraad.
(37) Doc. 369-1, blz. 17.
(38) Doc. 369-1, blz. 7 en 369-4, blz. 26.
(39) Doc. 369-1, blz. 7.
(40) Doc. 369-4, blz. 4.
(40a) Zie parlementaire vraag van de heer Namèche van 23.1.1963, J.T. 1963, blz. 218.
(41) Doc. 369-1 en 369-4.
(41a) Zie tabel I hierna.
(42) Doc. 369-1, blz. 7.
(43) Doc. 369-1, blz. 8.
(44) Zie A. Vandeurzen, De burgerlijke aansprakelijkheid bij arbeidsongevallen, nr. 39, met uitgebreide rechtsleer en rechtspraak.
(45) Doc. 369-4, blz. 18 en 19.
(46) J. Steyaert A.P.R., Arbeidsovereenkomst, Handarbeiders, nr. 365.
(47) P. Horion, Suspension de travail et salaire hebdomadaire garanti, nr. 90.
(48) Doc. 369-4, blz. 19.
(48a) Zie tabel II hierna.
(49) Doc. 369-1, blz. 4.
(50) Doc. 369-4, blz. 21.
(51) Doc. 369-1, blz. 5.
(51a) Parlementaire vraag van Senator Bogaert van 14 februari 1963, Parlementaire vragen en antwoorden, 5 maart 1963, blz. 389.
(52) Doc. 369-1, blz. 6 en Doc. 369-4, blz. 21.
(53) Doc. 369-1, blz. 6.
(54) Doc. 369-4, blz. 22; zie ook Parlementaire vraag van Senator Bogaert van 21 februari 1963, Parlementaire vragen en antwoorden van 12 maart 1963, blz. 428; zie ook vraag van Senator Bogaert, nota 51a.
(55) Parlementaire vragen en antwoorden, Volksvertegenwoordigers, van 29 november 1960, vraag nr 1ter.
(56) Parlementaire vragen en antwoorden, Volksvertegenwoordigers, van 29 november 1960, vraag nr 2bis.
(57) Beknopt verslag, Kamer van Volksvertegenwoordigers, 3 juli 1962, blz. 860.
(58) Doc. 369-1, blz. 8.
(59) Doc. 369-1, blz. 8.
(60) Zie A. Raepsaet, Bediendencontract, blz. 24/11a.
(61) Zie A. Vandeurzen, De burgerlijke aansprakelijkheid bij arbeidsongevallen, nr. 39 met uitgebreide rechtsleer en rechtspraak.

TABEL I

(41a) (overgenomen uit de publicatie van de Belgische Steenkoolfederatie — St. 31.263/V)											
TOEPASSING VAN ART. 12						GEEN TOEPASSING VAN ART. 12					
Arbeider die ophoudt met werken in de loop van de vrijdag						Arbeider die ziek is de vrijdag vóór de aanvang van zijn arbeid					
A. Regelmatige weken van 5 arbeidsdagen						A. Regelmatige weken van 5 arbeidsdagen					
Week 5 d.						Week 5 d.					
V	Z	Z	M	D	W	V	Z	Z	M	D	W
12	—	—	C	I	I	I	12	—	—	C	I
periode 6 d.						periode 7 d.					
Aantal vergoedingen 4 + 1 loon						Aantal vergoedingen 5					
B. Week van 6 arbeidsdagen						B. Week van 6 arbeidsdagen					
Week 5 d.						Week 5 d.					
V	Z	Z	M	D	W	V	Z	Z	M	D	W
12	—	—	C	I	I	I	12	—	—	C	I
periode 6 d.						periode 7 d.					
Aantal vergoedingen 4 + 1 loon						Aantal vergoedingen 5					

B. Week van 5 dagen en week van 6 dagen

Week 5 d.					Week 6 d.					Week 5 d.					Week 6 d.														
V	Z	Z	M	D	W	D	V	Z	Z	V	Z	Z	M	D	W	D	V	Z	Z	M									
12	—	—	C	I	I	I	I	I	—	C	—	—	I	I	I	I	I	—	—	I									
periode 6 d.										periode 7 d.																			
Aantal vergoedingen 5 + 1 loon										Aantal vergoedingen 5										Aantal vergoedingen 6									

C. Week van 6 dagen en week van 5 dagen

Week 6 d.								Week 5 d.											
V	Z	Z	M	D	W	D	V	Z	Z	V	Z	M	D	W	D	V	Z	Z	M
12	C	—	I	I	I	I	I	—	—	C	I	—	I	I	I	I	—	—	—
periode 6 d.								periode 7 d.											
Aantal vergoedingen 5 + 1 loon								Aantal vergoedingen 6											

Week 6 d.								Week 5 d.											
V	Z	Z	M	D	W	D	V	Z	Z	V	Z	M	D	W	D	V	Z	Z	M
—	C	—	I	I	I	I	I	—	—	—	C	—	I	I	I	I	—	—	—
periode 7 d.								periode 7 d.											
Aantal vergoedingen 5								Aantal vergoedingen 5											

D. Achtereenvolgende weken van 6 arbeidsdagen

Week 6 d.								Week 6 d.								Week 6 d.								Week 6 d.							
V	Z	Z	M	D	W	D	V	Z	Z	V	Z	Z	M	D	W	D	V	Z	Z	V	Z	Z	M	D	W	D	V	Z	Z	M	
12	C	—	I	I	I	I	I	—	—	C	I	—	I	I	I	I	I	—	—	—	C	—	I	I	I	I	I	I	I	—	
periode 6 d.								periode 7 d.								periode 7 d.															
Aantal vergoedingen 5 + 1 loon								Aantal vergoedingen 6								Aantal vergoedingen 6															

II. Ziekte van 14 dagen en meer
(er is nooit een carensdag)

12 = toepassing van artikel 12
I = dag met vergoeding van 80 %

Toepassing van art. 12 Arbeider die ophoudt met werken in de loop van de vrijdag		Geen toepassing van art. 12 Arbeider die ziek is de vrijdag voor de aanvang van zijn arbeid		Arbeider die ziek is de vrijdag na het einde van de arbeid	
--	--	---	--	---	--

A. Regelmatige weken van 5 arbeidsdagen

Week 5 d.				Week 5 d.				Week 5 d.				Week 5 d.																				
V	Z	Z		M	D	W	D	V	Z	Z		V	Z	Z		M	D	W	D	V	Z	Z		M	D	W	D	V	Z	Z		
12	—	—		I	I	I	I	I	—	—	—	I	—	—	—	I	I	I	I	I	—	—	—	I	—	—	—	—	—	—	—	—
periode 6 d.				periode 7 d.				periode 7 d.				periode 7 d.																				
Aantal vergoedingen 5 + 1 loon				Aantal vergoedingen 5				Aantal vergoedingen 5				Aantal vergoedingen 5																				

B. Week van 5 dagen gevolgd door een week van 6 dagen

Week 5 d.			Week 6 d.			Week 5 d.			Week 6 d.											
V	Z	Z	M	D	W	D	V	Z	Z	M	D	W	D	V	Z	Z	M			
12	—	—	I	I	I	I	I	I	—	—	—	—	—	I	I	I	I	I	—	—
periode 6 d.						periode 7 d.						periode 7 d.								
Aantal vergoedingen 6 + 1 loon						Aantal vergoedingen 5						Aantal vergoedingen 6								

C. Week van 6 dagen gevolgd door een week van 5 dagen

Week 6 d.							Week 5 d.							Week 6 d.							Week 5 d.											
V	Z	Z	M	D	W	D	V	Z	Z				V	Z	Z	M	V	Z	Z	M	D	W	D	V	Z	Z	M					
12	I	—	I	I	I	I	—	—	—				I	I	—	I	I	I	I	—	—	—	—	I	—	I	I	I	I	—	—	—
periode 6 d.							periode 7 d.							periode 7 d.																		
Aantal vergoedingen 5 + 1 loon							Aantal vergoedingen 6							Aantal vergoedingen 6																		

D. Achtereenvolgende weken van 6 arbeidsdagen

Week 6 d.							Week 6 d.							Week 6 d.							Week 6 d.											
V	Z	Z	M	D	W	D	V	Z	Z				V	Z	Z	M	V	Z	Z	M	D	W	D	V	Z	Z	M					
12	I	—	I	I	I	I	—	—	—				I	I	—	I	I	I	I	—	—	—	—	I	—	I	I	I	I	—	—	—
periode 6 d.							periode 7 d.							periode 7 d.																		
Aantal vergoedingen 5 + 1 loon							Aantal vergoedingen 6							Aantal vergoedingen 6																		

TABEL II

(48a) (Overgenomen uit de publicatie van de Belgische Steenkoolfederatie — St. 31.263/V)

VOORBEELDEN: (Stelsel van 5 dagen)

1. Arbeider gekwetst op een vrijdag en terug aan het werk de maandag van de volgende week.

De volledige periode van 7 dagen neemt een aanvang op de vrijdag en eindigt op de donderdag van de volgende week.

De toepassing van de wet geeft de volgende berekening:

	V	Z	Z	M	D	W	D
Arbeidsstelsel	Arb.	—	—	Arb.	Arb.	Arb.	Arb.
Normale prestaties	Arb.	—	—	Arb.	Arb.	Arb.	Arb.
Gekwetste arbeider	Gekw. NL	Gekw. Verg.	Gekw. Verg.	Gekw. L	Gekw. L	Arb. L	Arb. L
							5 L
							5 L + 2 Verg.

Voor de gekwetste arbeider bedraagt dus de grens 5 lonen die hij zou hebben kunnen verdienen indien hij gedurende de ganse periode gewerkt had.

2. Arbeider gekwetst op een vrijdag en terug aan het werk de woensdag van de volgende week — Economische Werkloosheid (E.W.) op maandag en dinsdag:

	V	Z	Z	M	D	W	D
Arbeidsstelsel	Arb.	—	—	E.W.	E.W.	Arb.	Arb.
Normale prestaties	Arb.	—	—	Arb.	Arb.	Arb.	Arb.
Gekwetste arbeider	Gekw. NL	Gekw. Verg.	Gekw. Verg.	Gekw. Verg.	Gekw. Verg.	Arb. L	Arb. L
							5 L
							3 L + 4 Verg.

Voor de gekwetste arbeider bedraagt dus de grens maximum 5 lonen.

3. Arbeider gekwetst op maandag — Week van O. H. Hemelvaart:

	M	D	W	D	V	Z	Z
Arbeidsstelsel	Arb.	Arb.	Arb.	FD	Arb.	Arb.	—
Normale prestaties	Arb. L	Arb. L	Arb. L	LFD	Arb. L	Arb. L	—
Gekwetste arbeider	Gekw. NL	Gekw. NL	Gekw. NL	Gekw. LFD	Gekw. NL	Gekw. NL	Gekw. Verg.

Grens: 5 lonen. — Het eventueel voor de feestdag verdiende loon mag erbij gevoegd worden. Indien de arbeider geen recht heeft op het loon voor de feestdag, mag voor hem echter noch « normaal loon », noch « vergoeding » berekend worden.

4. Arbeider gekwetst de vrijdag vóór de jaarlijkse collectieve vakantie door sluiting:

	V	Z	Z	M	D	W	D
Arbeidsstelsel	Arb.	—	—	Vak.	Vak.	Vak.	Vak.
Normale prestaties	Arb. L	—	—	Arb. L	Arb. L	Arb. L	Arb. L
Gekwetste arbeider	Gekw. NL	Gekw. Verg.	Gekw. Verg.	Gekw. NL	Gekw. NL	Gekw. NL	Gekw. NL

Grens: 5 lonen.
Deze voorbeelden moeten getransponeerd worden voor de weken met 6 arbeidsdagen.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer — 4 januari 1963.

Voorzitter: M. Bayot.

Raadsheer-verslaggever: M. Belpaire.

Procureur-generaal: M. Hayoit de Termicourt

Advokaten: Mrs Faurès en Struye.

Rechterlijke inrichting. — Herneming van conclusies voor een kamer van het hof anders samengesteld.

Wanneer door de partijen voor een ander samengestelde kamer van het hof van beroep conclusies worden hernomen, wordt het onderzoek van de zaak voor de nieuwe zetel herbegonnen.

Kesteleyn - Breydels t/ Block.

Gelet op het bestreden arrest, op 15 april 1961 door het Hof van beroep te Gent gewezen;

Over het middel afgeleid uit de schending van artikel 7 van de wet van 20 april 1810 op de rechterlijke inrichting en het beleid der justitie,

doordat het bestreden arrest, in weerwil van de door rechters die op al de terechtzittingen van de zaak niet aanwezig waren, daar, in onderhavig geval, Raadsheer De Groote bij de uitspraak van het arrest gezeteld heeft en aan zijn voorbereiding deelgenomen heeft, dan wanneer hij nochtans niet aanwezig was op de terechtzitting van 25 maart 1961, in de loop waarvan partijen, op uitnodiging van het hof van beroep, persoonlijk in de raadkamer verschenen waren om er in hun uitleggingen gehoord te worden;

Overwegende dat, volgens het zittingsblad van 25 maart 1961, het hof van beroep, samengesteld uit de Heren E. Verougstraete, voorzitter, Noest en Lefèvre de ten Hove, raadsheren, na partijen in de raadkamer te hebben gehoord, de zaak naar de terechtzitting van 15 april 1961 heeft verschoven voor het sluiten van de debatten en het horen van het openbaar ministerie;

Dat zowel het zittingsblad van die laatste datum als het arrest vaststellen dat het hof van beroep, samengesteld uit de Heren E. Verougstraete, De Groote en Lefèvre de ten Hove, de debatten heeft heropend, dat partijen hebben verklaard conclusies te hernemen vóór het hof zoals het dan samengesteld was, dat

de debatten werden gesloten, waarna het openbaar ministerie zijn advies uitbracht en het hof, na beraadslaging, het arrest heeft geveld;

Dat in het middel niet staande wordt gehouden en het uit het arrest niet blijkt dat het dispositief ervan zou steunen op tijdens de persoonlijke verschijning van partijen gedane verklaringen;

Overwegende dat zo aanlegger van oordeel was dat een persoonlijke verschijning van partijen vóór de nieuwe zetel tot verdediging van zijn belangen nuttig was, het hem behoorde het hof van beroep er om te verzoeken die onderzoeksmaatregel te bevelen;

Overwegende dat, door het hernemen van conclusies door de partijen, het onderzoek van de zaak vóór de nieuwe zetel wordt herbegonnen;

Dat het middel naar recht faalt;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 29 oktober 1962.

Voorzitter: M. Vandermersch.

Raadsheer-Verslaggever: M. Louveaux.

Advokaat-generaal: M. Mahaux.

Strekking van de artt. 418 en 420 S.W. — Strafbaarheid van de fout, die rechtstreeks de schade veroorzaakt heeft en van de fout(en), die tot het veroorzaken van de schade bijgedragen heeft (hebben).

De artt. 418 en 420 S.W. bestraffen niet alleen de fout, die rechtstreeks de schade heeft veroorzaakt — zoals in de onderhavige zaak het werpen van de voetbal (er werd gespeeld op de rijbaan) die tegen het voorwiel van de fiets van een voorbijrijdende wielrijder opsprong, met het gevolg dat deze viel en gekwetst werd — doch ook het gebrek aan vooruitzicht of voorzorg van hen die door handelingen, die een gemeenschappelijk of een niet gemeenschappelijke fout uitmaken, ertoe bijgedragen hebben de schade te veroorzaken.

Het is derhalve noch tegenstrijdig noch onwettig vast te stellen, dat het opspringen van de door de verdachte naar een medeverdachte geworpen voetbal de wielrijder heeft doen vallen en anderzijds te beslissen dat de schade niet zou veroorzaakt zijn, zonder de door ieder der verdachten begane onvoorzichtigheid.

Boegen en cs.

Gelet op het bestreden vonnis op 17 november 1961 gewezen door de kinderrechtster te Aarlen;

I. Over de door aanleggers op 25 november 1961 ingediende voorzieningen;

Overwegende dat aanleggers afstand van hun voorzieningen gedaan hebben;

II. Over de voorziening, ingediend door Decker Daniel en Decker Albert op 5 december 1961 en beperkt tot de beslissing gewezen over de tegen aanleggers ingestelde publieke vordering:

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 50, 66, 67, 418, 420 van het Strafwetboek, 8, 48, inzonderheid 7, van het algemeen reglement op de politie van het wegverkeer, gevoegd bij het koninklijk besluit van 10 december 1958, houdende wijziging en bijwerking van het algemeen reglement op de politie van het wegverkeer, 1382, 1383, 1384 inzonderheid lid 2 en 5, van het Burgerlijk Wetboek, 17, 24 van de wet van 15 mei 1912 op de Kinderbescherming, 3, 4 van de wet van 17 april 1878, bevattende de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis ten laste van eerste aanlegger inbreuken op de artikelen 418, 420 van het Strafwetboek, 8 en 48-7 van de Verkeerscode bewezen verklaart, hem berispt en hem met tweede aanlegger hoofdelijk veroordeelt tot één derde van de kosten, om de redenen dat, zo verschillende personen door hun schuld onvrijwillig schade berokkenen, elkeen een misdrijf begaan heeft, dat de fout van een beklagde een misdrijf van onvrijwillige slagen en verwondingen uitmaakt zodra het verband tussen de fout en de schade uiteraard noodzakelijk is, dat het spelen van een voetbalpartij op een voor het verkeer openstaande rijbaan, hetgeen een gevaarlijk spel voor de voorbijgangers is, laakbaar is en de in de artikelen 418, 420 van het Strafwetboek bedoelde onvoorzichtigheid uitmaakt, dat deze fout, afzonderlijk beschouwd, rechtstreeks en noodzakelijk in verband is met de voor de burgerlijke partij eruit gevolgde schade, dat de drie aan eerste aanlegger ten laste gelegde overtredingen dus bewezen zijn, dat tweede aanlegger wist dat de jeugdige beklagden op straat voetbal speelden, dat het feit niet belet te hebben zulks te doen een gebrek aan waakzaamheid uitmaakt en dat hij niet bewijst dit onmogelijk te hebben kunnen beletten,

dan wanneer 1) het voetbalspelen door kinderen op zichzelf niet een fout is noch gevaarlijk is voor de voorbijgangers, daar de spelers normaal met het spel moeten ophouden bij het aankomen van een weggebruiker, dan wanneer de rechter over de feiten, door overigens vast te stellen dat de getroffene gevallen is ingevolge het gooien van de bal door Gischer naar Boegen, niet kon beslissen dat er noodzakelijk oorzakelijk verband bestond tussen de deelneming van eerste aanlegger aan het voetbalspel en de schade, dan wanneer de rechter over de feiten in elke onderstelling zijn beslissing dienaangaande alleen door tegenstrijdige redenen kon rechtvaardigen, namelijk door de bevestiging dat de getroffene gevallen is ingevolge het gooien van de voetbal door Gischer,

enerzijds, en anderzijds door de bevestiging dat de deelname van eerste aanlegger aan een voetbalspel op de rijbaan de noodzakelijke oorzaak van deze val geweest is, dan wanneer hij derhalve de verklaring dat aanleggers zich hebben schuldig gemaakt aan overtreding van de artikelen 418, 420 van het Strafwetboek niet wettig rechtvaardigt en evenmin zijn beslissing, waarbij hij tweede aanlegger krachtens artikel 1384 B.W. burgerlijk verantwoordelijk verklaart (schending van al de in het middel aangeduide witsbepalingen);

2) de overwegingen van de rechter over de feiten niet gelijkstaan met de vaststelling van het voorhanden zijn bij eerste aanlegger van de bestanddelen van de door de artikelen 8 en 48-7 van de Verkeerscode gestrafte misdrijven, namelijk van op de openbare weg eender welke voorwerpen of stoffen te hebben geworpen of achtergelaten of laten vallen of voetganger zijnde zonder noodzaak op de rijbaan te zijn blijven staan (inzonderheid schending van de artikelen 8 en 48-7 van de Verkeerscode en 97 van de Grondwet);

3) om het vermoeden van schuld voortvloeiende voor hen uit artikel 1384 B.W. te ontgaan, de ouders voor een minderjarig bij hen wonende kind, niet behoeven te bewijzen dat zij het schadelijk feit niet hebben kunnen beletten doch wel dat zij hun kind degelijk bewaakt en opgevoed hebben, zodat zij, als dusdanig, de schadelijke daad niet hebben kunnen verhinderen en de ouders niet verplicht zijn hun kinderen bij hen te houden om ze te beletten schade te veroorzaken zo zij buiten spelen (noodzakelijke schending van de artikelen 1382, 1383, 1384 B.W. en 97 van de Grondwet);

Over het eerste onderdeel:

Overwegende dat het bestreden vonnis vaststelt dat beklagden Boegen Pierre, Decker Daniel en Gischer Bernard voetbalspel op de rijbaan hadden aangegaan waarin Gischer en Decker tegenspelers en Boegen daarentegen «doelwachter» waren, dat de door Gischer naar Boegen gegooide voetbal op zeker ogenblik op de boord van het voetpad botste en opsprong tegen het voorwiel van het rijwiel van een voorbijrijdende wielrijder die ten gronde stortte en ten gevolge van zijn val gekwetst werd;

Dat de rechter over de feiten beslist, dat het inrichten op de rijbaan van een voor de voorbijgangers gevaarlijk spel, zoals beklagden het gedaan hebben, laakbaar is en de in de artikelen 418 en 420 van het Strafwetboek bedoelde onvoorzichtigheid uitmaakt, zonder welke de schade niet had kunnen veroorzaakt worden; dat de door elkeen begaan fout, afzonderlijk beschouwd, in rechtstreeks en noodzakelijk verband is met de eruit volgende schade; dat elk dezer fouten ondanks het tussenkomen van een andere fout noodzakelijk de schade veroorzaakt heeft; dat niet vereist wordt dat de fout de enige oorzaak van de schade geweest is; dat aldus de feitenrechter het spelen op de openbare weg van een spel dat in de omstandigheden waarin beklagden het deden, voor de voorbijgangers gevaar leverde, als fout door onvoorzichtigheid aanrekent;

Overwegende dat de beoordeling van het gevaarlijke karakter van het spel van feitelijke aard en derhalve soeverein is; dat hetzelfde geldt voor de beoordeling van het noodzakelijk oorzakelijk verband tussen de fout en de schade;

Overwegende dat de artikelen 418 en 420 van het

strafwetboek niet alleen de fout bestraffen die rechtstreeks de schade veroorzaakt heeft — zoals ten deze, volgens het middel door het werpen van de voetbal, terwijl een wielrijder voorbijreed — werd verwezenlijkt doch ook het gebrek aan vooruitzicht of voorzorg van hen die door handelingen, die een gemeenschappelijke of niet gemeenschappelijke fout uitmaken, ertoe bijgedragen hebben de schade te veroorzaken;

Overwegende dat derhalve het noch tegenstrijdig noch onwettig is vast te stellen dat het opspringen van de door een beklaagde naar een medebeklaagde geworpen voetbal de wielrijder heeft doen vallen, en anderzijds, te beslissen dat de schade niet zou veroorzaakt geweest zijn, zonder de door elkeen der beklaagden begane onvoorzichtigheid;

Dat dit onderdeel van het middel niet kan ingewilligd worden;

Over het tweede onderdeel :

Overwegende dat het vonnis aan eerste aanlegger wegens drie tegen hem ingebrachte telastleggingen slechts één enkele berisping toepast; dat het tweede onderdeel van het middel enkel betrekking heeft op twee van die overtredingen;

Overwegende dat de getroffen maatregel wettig gerechtvaardigd is door de andere overtreding, die van onvrijwillige slagen of verwondingen, zoals blijkt uit het op het eerste onderdeel van het middel gegeven antwoord;

Dat het tweede onderdeel van het middel, derhalve, bij gebrek aan belang niet ontvankelijk is;

Over het derde onderdeel :

Overwegende dat het vonnis, zonder hiervoor wegens schending van de bewijskracht van de conclusies van partijen gecritiseerd te worden vaststelt dat Decker Albert verklaard heeft, dat hij niet ontkend had burgerlijk verantwoordelijk te zijn voor zijn zoon;

Waaruit volgt dat hij niet gepoogd heeft het tegen hem door artikel 1384, lid 2 B.W. bepaald vermoeden van schuld om te werpen en dat het derde onderdeel van het middel een ten overvloede uitgebrachte overweging van het bestreden vonnis bestrijdt;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1319, 1320, 1322 B.W. en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis de telastleggingen van overtreding van de artikelen 418, 420 van het Strafwetboek, 8 en 48-7 van de Verkeerscode, tegen eerste aanlegger bewezen verklaard heeft, op hem de berisping heeft toegepast en hem hoofdelijk met tweede aanlegger tot een derde van de kosten veroordeeld heeft zonder te antwoorden op de door aanleggers regelmatig genomen conclusies, waarbij zij betoogden onder meer dat zo ten deze het het gooien van een voetbal op de openbare weg waaruit slagen en verwondingen gevolgd zijn, een fout uitmaakt, eerste aanlegger nooit de voetbal gegooid heeft, noch zelfs heeft aangeraakt die het wiel van het rijwiel van Rodrique heeft getroffen, dat uit het dossier volgt dat hij, de jongste van de drie kinderen, slechts een passieve rol speelde in dat voetbalspel, dat blijkbaar door Gischer was ingericht, dat in strafzaken de dader diegene is die de wetsovertreding begaat, dit wil zeggen, ten deze, diegene die met de voetbal gegooid heeft, dat daar in onvrijwillige misdrijven van mededaders of medeplichtigen geen sprake kan zijn, de deelname van eerste aanlegger aan het spel van zijn vrienden ter zake niet dienende is, dat hij zich wellicht had kunnen

rekenschap ervan geven dat Rodrique naderde en dat hij mogelijk niet met de voetbal gegooid had zoals Gischer het deed, dat de overtreding van artikel 8 van de Verkeerscode niet bewezen is, daar dit artikel gebeurlijk alleen kon toegepast worden zo eerste aanlegger de voetbal op de rijbaan geworpen, achtergelaten of laten vallen had, wat niet het geval is; en ten slotte dat zonder eerste aanlegger de schade op dezelfde wijze zou veroorzaakt geweest zijn, vermits hij de voetbal die het wiel van Rodrique heeft getroffen niet aangeraakt heeft, zodat, zo hij niet aanwezig was geweest, de schade niet zou vermeden geweest zijn;

Overwegende dat uit het antwoord op het eerste onderdeel van het eerste middel blijkt, dat de rechter over de feiten aanleggers conclusies passend beantwoord heeft, in zover zij bij de artikelen 418 en 420 van het Strafwetboek voorziene overtreding bedoelden;

Dat het middel, in zover het gericht is tegen het bij artikel 8 van de Verkeerscode bedoeld misdrijf, niet ontvankelijk is bij gebrek aan belang zoals blijkt uit het antwoorden op het tweede onderdeel van het eerste middel;

En overwegende wat betreft Decker Daniel, dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

III. Over de door Boegen Pierre en Boegen Nicolas op 6 december 1961 ingestelde voorziening, die beperkt is tot de beslissing gewezen over de tegen aanleggers ingestelde publieke vordering;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 418 en 420 van het Strafwetboek, 1382 tot 1384 B.W.;

doordat het bestreden vonnis beschouwt dat het op touw te zetten van een voetbalspel op een voor het verkeer openstaande rijbaan laakbaar is en doordat de beweerde fout van beklaagde Boegen Pierre in rechtstreeks en noodzakelijk verband is met de schade;

Overwegende dat het middel hetzelfde is dan dat welke in het eerste onderdeel van het eerste door aanlegger Decker opgeworpen middel geuit werd; dat het, om dezelfde redenen niet kan ingewilligd worden;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van artikel 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis geen antwoord verstrekt heeft op de door aanleggers naar voren gebrachte middelen met betrekking tot de telastleggingen B en C en betreffende de hoofdelijkheid;

Overwegende dat aanleggers na bij conclusies aanvaard te hebben dat de telastleggingen B en C, zijnde overtredingen van de verkeerscode, blijkbaar bewezen zijn, doch dat zij van eenzelfde strafbaar opzet uitgaan, ontkenden dat er een oorzakelijk verband bestond tussen die telastleggingen en de door de getroffen geleden schade;

Overwegende dat, daar de voorziening beperkt is tot de beslissing gewezen over de publieke vordering, het middel in zover het gericht is tegen de burgerlijke gevolgen van de tegen de Verkeerscode begane overtredingen, niet ontvankelijk is;

Overwegende dat de aanvullende conclusies van aanlegger betreffende de hoofdelijkheid slechts betrekking hebben op de verantwoordelijkheid jegens de burgerlijke partij en niet op de hoofdelijke veroordeling tot de kosten van de publieke vordering; dat het middel, derhalve, niet ontvankelijk is;

En overwegende, inzake Boegen Pierre dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven

rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om die redenen :

Decreteert de afstand van de door aanleggers op 25 november 1961 ingestelde voorziening;

Verwerpt de op 5 en 6 december 1961 ingediende voorzieningen;

Veroordeelt aanleggers tot de kosten.

RAAD VAN STATE

3e Kamer. — 18 januari 1963.

Voorzitter : M. Somerhausen.

Raadsheren : M.M. Moureau en De Bock.

Substituut-auditeur-generaal : M. Hoeffler.

Advokaat : Mr. Putzeys.

1. **Rechtspleging. — Aanwijzing tegenpartij.**
2. **Administratieve kontrakten. — Geldigheid.**

1. *Aangezien het is gebleken dat de verzoekende partij geen kennis had van de juiste inhoud of datum van de bestreden beslissing vóór zij het administratief dossier raadpleegde, is het beroep, voor wat betreft de aanwijzing van de tegenpartij, ontvankelijk en moet het worden uitgelegd als gericht tegen het Wegenfonds, vertegenwoordigd door de Minister van Openbare Werken.*
2. *Uit art. 10 van de wet van 12 juli 1956 tot vaststelling van het statuut der autosnelwegen blijkt dat de wetgever de Regering met de vrijwaring van hun fraaiheid heeft belast, indien nodig zelfs door het opleggen van esthetische erfdienstbaarheden aan de aanpalende eigendommen. Onder deze voorwaarden mocht zij zich wenden tot de enige leverancier die, krachtens het brevet dat hij bezat, wettelijk in staat was haar een afsluiting van een bepaald model van afsluiting te leveren.*
3. *Ofschoon de omstandigheden terzake weliswaar op een zekere overhaasting in de gevolgde administratieve procedure wijzen, kan deze handelwijze echter worden verklaard door de noodzaak om, in een aangelegenheid die de veiligheid van het verkeer op de autosnelwegen betreft, vlug beslissingen te nemen; het blijkt bovendien niet dat de redenen van esthetische eenvormigheid bedrieglijk zouden zijn aangevoerd.*

Trief Beton N.V. t/ Belgische Staat (Minister van Openbare Werken).

Arrest nr. 9813.

Gezien het op 6 december 1961 ingediende verzoekschrift, waarbij de naamloze vennootschap Trief Beton de Raad van State verzoekt « alle handelingen, beslissingen of verordeningen van de tegenpartij in het kader van de overeenkomst betreffende werken en leveringen van veiligheidsafsluitingen op de middenberm van de autosnelweg Brussel-Oostende » nietig te verklaren;

Overwegende dat de verzoekende partij in haar memorie van wederantwoord het onderwerp van haar beroep als volgt heeft toegelicht : « Uit het administratief dossier en uit de memorie van antwoord blijkt, dat het beroep gericht is tegen de beslissing

van 30 augustus 1961, waarbij de Minister van Openbare Werken de heer Dupuis, industrieel te Ollignies, belast met het leveren en plaatsen van veiligheidsafsluitingen op de autosnelweg Brussel-Oostende »;

Overwegende dat de tegenpartij geen middel van niet-ontvankelijkheid tegen het verzoekschrift inbrengt; dat uit geen gegeven van het dossier blijkt, dat de verzoekende partij kennis zou hebben gehad van de juiste inhoud of datum van de bestreden beslissing vóór zij het administratief dossier raadpleegde; dat het beroep ontvankelijk is en moet worden uitgelegd als gericht tegen het Wegenfonds, vertegenwoordigd door de Minister van Openbare Werken;

Overwegende dat de verzoekende partij als eerste middel aanvoert, dat de bestreden handeling door machtsoverschrijding is aangetast in zover geen rekening werd gehouden met de procedure van de openbare aanbesteding, zodat artikel 21 van de wet van 15 mei 1846 op de Rijkscomptabiliteit, het koninklijk besluit van 5 oktober 1955 tot regeling van de overeenkomsten betreffende de aanneming van werken, leveringen en transporten voor rekening van de Staat, en art. 6 van de Grondwet werden geschonden;

Overwegende dat de tegenpartij in antwoord op dit eerste middel aanvoert, dat het gaat om het leveren en plaatsen van beschuttingsafsluitingen aangebracht onder de benaming « barrières de sécurité Dupuis type D.A.V. » gebreveteerd in België onder nr. 422728; dat, op hetzelfde wegvak, de buitenranden van de autosnelweg om veiligheidsredenen reeds vroeger werden voorzien van afsluitingen, dat die afsluitingen aangebracht werden door aannemer Dupuis, dat bij de keuze van de afsluitingen eenvormigheid moest worden nagestreefd en dat de Administratie derhalve overeenkomstig artikel 22 van de wet van 15 mei 1846 op de Rijkscomptabiliteit, en inzonderheid overeenkomstig 4° van dat artikel, een onderhandse overeenkomst mocht afsluiten;

Overwegende dat de verzoekende partij betoogt dat, gelet op het doel van de overeenkomst, de esthetische kant van de afsluitingen niet in acht diende te worden genomen, dat alleen met de geboden veiligheid rekening mocht worden gehouden;

Overwegende dat bij de keuze van de te leveren afsluitingen mocht worden uitgegaan van esthetische overwegingen, in het onderhavige geval het behoud van de eenvormigheid van de over eenzelfde vak van de autosnelweg te plaatsen afsluitingen; dat immers uit artikel 10 van de wet van 12 juli 1956 tot vaststelling van het statuut der autosnelwegen blijkt, dat de wetgever de Regering met de vrijwaring van hun fraaiheid heeft belast, indien nodig zelfs door het opleggen van esthetische erfdienstbaarheden aan de aanpalende eigendommen; dat de Regering zich derhalve door zodanige beweegredenen mocht laten leiden en zich onder die voorwaarden mocht wenden tot de enige leverancier die, krachtens het brevet dat hij bezat, wettelijk in staat was haar dat model van afsluiting te leveren; dat de verzoekende partij niet beweert dat een afsluiting van hetzelfde model kon worden geleverd zonder de aan het brevet Dupuis verbonden rechten aan te tasten;

Overwegende dat de verzoekende partij als tweede middel aanvoert, dat de bestreden beslissing op machtsafwending berust; dat zij betoogt, dat de hoofdingenieur-directeur de firma Dupuis reeds had geraadpleegd alvorens aan de Minister voor te stellen de overeenkomst met die firma te sluiten en dat de directeur-generaal van het Wegenfonds eerst op 12 september 1961, nadat de Minister reeds op 30 augustus beslist had een onderhandse overeenkomst

te sluiten met de firma Dupuis, een nota voor de Minister heeft opgesteld met het oog op de toewijzing van de overeenkomst aan die firma;

Overwegende dat deze omstandigheden weliswaar wijzen op een zekere overhaasting in de administratieve procedure, maar dat die handelwijze kan worden verklaard door de noodzaak om in een aangelegenheid die de veiligheid van het verkeer op de autosnelwegen betreft, vlug beslissingen te nemen; dat uit de ter terechtzitting verschaftte uitlegt blijkt, dat op de buitenranden van een aanzienlijk gedeelte van het vak van de autosnelweg waarop de betwiste overeenkomst betrekking heeft, reeds Dupuis' afsluitingen waren geplaatst; dat dus niet blijkt dat de redenen van esthetische eenvormigheid bedrieglijk zouden zijn aangevoerd; dat er geen grond is om aanvullende onderzoeksmaatregelen te bevelen, noch om de zaak naar de algemene vergadering van de Raad van State te verwijzen.

Besluit :

Artikel 1 : Het beroep is verworpen.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

16e Kamer. — 23 januari 1963 en 20 maart 1963.

Voorzitter : M. Schuermans.

Raadsheren : M.M. Screvens en Scheyvaerts.

Advokaat-generaal : Mr. Smets.

Advokaten : Mrs. F. Lebacqz en Durand.

Publiciteit langs sommige verkeerswegen. — Aanplakbrieven op de zijanten van timmerwerken. — Strafbbaar.

Timmerwerken kunnen niet als gebouwen in de zin van het koninklijk besluit van 14 december 1959 worden aangezien.

De uitzondering betreffende de publiciteit aangebracht op de « zijgevel van een gebouw » is dus niet toepasselijk op de aanplakbrieven aangebracht op de zijanten van houten hokken; zulke publiciteit valt onder toepassing van het koninklijk besluit d.d. 14 december 1959.

O. M. en Belgische Staat t/ D... J.-P.

1^o Arrest d.d. 23 januari 1963.

Verdacht van te Kontich zelfde kanton, tussen 1 oktober 1961 en 10 maart 1962,

bij inbreuk op artikels 4 en 5 van het koninklijk besluit van 14 december 1959, artikel 1 van het koninklijk besluit van 1 maart 1960, en artikel 200 van het wetboek der met het zegel gelijkgestelde taxes, aanplakbrieven of andere visuele reclames of publiciteitsmiddelen te hebben aangebracht op de zijgevel of de voorgevel van gebouwen die niet voor handels- of nijverheidsdoeleinden worden gebruikt.

Verdacht van te Rumst, kanton Boom, tussen 12 oktober 1961 en 5 december 1961, bij inbreuk op artikel 1 van het koninklijk besluit van 14 december 1959, artikel 1 van het koninklijk besluit van 8 januari 1958, en op artikel 200 van het wetboek der met het zegel gelijkgestelde taxes, op verboden plaatsen aanplakbrieven te hebben aangebracht of gehandhaafd of om het even welke andere visuele reclame of publiciteitsmiddelen te hebben gebruikt.

Overwegende dat de beroepen regelmatig zijn naar vorm en tijd ;

Overwegende dat de zaken nrs 41.479/61 en 43.025-61 der notitiën van het Parket van de heer Prokureur des Konings te Antwerpen terecht samengevoegd werden wegens verknochtheid ;

Overwegende dat er nopens de feitelijke omstandigheden van de ten laste van betichte gelegde feiten geen betwistingen bestaan ;

Dat het vaststaat dat betichte reclameborden heeft aangebracht te Kontich in een weide langs de Mechelsesteenweg (baan Brussel-Breda) en te Rumst in een weide langs rijksweg nr 1 ;

Dat het gaat om te weten of het aanbrengen van deze reclameborden al dan niet strafbaar is ;

Overwegende dat op aanvraag van het Openbaar Ministerie betichte ter zitting ervan verwittigd werd dat hij zich in subsidiaire orde te verdedigen had op de feiten van de eerste betichting (nr 41.479/61 hiervoren vermeld) gekwalificeerd als inbreuk op artikel 1 van het koninklijk besluit van 14 december 1959, te weten :

te Kontich, zelfde kanton, tussen 1 oktober 1961 en 10 maart 1962,

bij inbreuk op artikel 1 van het koninklijk besluit van 14 december 1959, artikel 1 van het koninklijk besluit van 8 januari 1958, en op artikel 200 van het wetboek der met het zegel gelijkgestelde taxes, op verboden plaatsen aanplakbrieven te hebben aangebracht of gehandhaafd of om het even welke andere visuele reclames of publiciteitsmiddelen te hebben gebruikt ;

Dat zijn verdediging op de alzo gekwalificeerde feiten gedragen heeft ;

Overwegende dat in het koninklijk besluit de dato 14 december 1959 een onderscheid wordt gemaakt tussen de regelen toepasselijk in de landschappen en langs de toeristische verkeerswegen (§ 1 - artikel 1 à 3) en deze toepasselijk in sommige bossen, langs waterlopen en langs sommige verkeerswegen (§ 2 - artikels 4 en 5) ;

Overwegende dat uit de huidige elementen van de zaak niet blijkt dat de plaatsen waar de litigieuze reclameborden aangebracht zijn onder toepassing van § 1 van het koninklijk besluit de dato 14 december 1959 vallen en dat artikel 1 van bedoeld koninklijk besluit derhalve toepasselijk zou zijn ;

Overwegende dat het nochtans voorkomt dat de in de betichtingen voorziene reclameborden aangebracht zijn langs de door de Koning bepaalde verkeerswegen (§ 2 van het koninklijk besluit van 14 december 1959), te weten verkeerswegen vermeld in de bijlage 1 van het koninklijk besluit van 1 maart 1960 ;

Overwegende dat luidens artikels 4 en 5 van het koninklijk besluit de dato 14 december 1959 op of aan weerszijden van dergelijke verkeerswegen de aanplakbrieven en andere visuele reclames of publiciteitsmiddelen slechts mogen worden aangebracht op de zijgevels van de gebouwen of op de voorgevel van de gebouwen die voor handels- of nijverheidsdoeleinden worden gebruikt en zulks onder bepaalde voorwaarden ;

Overwegende dat de termen met dewelke de feiten thans omschreven zijn, zowel in hoofdronde als in subsidiaire orde wat de feiten die te Kontich plaats grepen, derhalve ofwel aan de wettelijke bepalingen niet beantwoorden ofwel met de feitelijke bestanddelen zoals ze uit het dossier voorkomen niet overeenstemmen ;

Dat het zich dienvolgens opdringt de debatten te heropenen om aan het Openbaar Ministerie en aan

de burgerlijke partij toe te laten de nodige nadere bepalingen te verschaffen of de nodige rechtzettingen te doen en aan de betichte zijn verdediging regelmatig voor te brengen ;

Om deze redenen :

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak,
Gezien artikels :
211 van het wetboek van strafvordering ;
24 van de wet van 15 juni 1935 ;
ter zitting aangeduid door de heer Voorzitter ;
Ontvangt de beroepen ;
En alvorens verder recht te doen, beveelt de heropening der debatten en verwijst de zaak naar de zitting dezer kamer van 25 februari 1963 ;
Kosten voorbehouden.

2°) Arrest d.d. 20 maart 1963.

Gezien het arrest van dit Hof de dato 23 januari 1963 ;
Overwegende dat betichte ervan beschuldigd werd dat hij zich te verdedigen heeft op de feiten van beide betichtingen onder de kwalifikatie gewijzigd, zoals hier-na bepaald ;

1) te Kontich, zelfde kanton, tussen 1 oktober 1961 en 10 maart 1962,
2) te Rumst, kanton Boom, tussen 12 oktober 1961 en 5 december 1961,

bij inbreuk op artikels 4 en 5 van het koninklijk besluit van 14 december 1959 op of aan weerszijden van een door de Koning bepaalde verkeersweg aanplakbrieven en andere visuele reclames of publiciteitsmiddelen te hebben aangebracht op een andere plaats dan op de zijgevels van de gebouwen of op de voor-gevel van de gebouwen die voor handels- of nijverheidsdoeleinden worden gebruikt ;

Dat zijn verdediging op de alzo gekwalificeerde feiten gedragen heeft ;

Overwegende dat vaststaat en niet betwist wordt ;

1) dat betichte aanplakbrieven gedurende de in de betichtingen voorziene tijdperken heeft aangebracht te Kontich en te Rumst langs verkeerswegen vermeld in de bijlage 1 van het koninklijk besluit van 1 maart 1960 ;

2) dat de aanplakbrieven aangebracht werden op de zijkanten van zagezegde « barakken », in casu timmerwerken, houten hokken, die door tussenkomst van betichte opgericht werden met het enig doel publiciteit erop aan te brengen ;

Overwegende dat ter zitting van 25 februari 1963 door betichte nader bepaald werd dat de aanplakbrieven om de zes weken dienden hernieuwd, zodat nieuwe aanplakbrieven steeds aangebracht werden ; dat te Kontich het hok zelf waarop de reclameborden aangebracht werden opnieuw diende getimmerd op 26 januari 1962 ;

Overwegende dat betichte tevergeefs aanvoert dat de hem ten laste gelegde feiten niet strafbaar zouden zijn vermits, in beide gevallen, de publiciteit op de zijgevel van een gebouw zou aangebracht zijn geweest ;

Overwegende dat de timmerwerken waarop de aanplakbrieven werden aangebracht niet als gebouw in de zin van het koninklijk besluit van 14 december 1959 kunnen worden aangezien ;

Overwegende dat indien het begrip gebouw door de wetgever in betrekking met de toepasselijke wetgeving niet nader bepaald werd, dient vastgesteld dat in de Franse tekst het woord « bâtiment » steeds gebruikt wordt ; dat de normale betekenis van dit woord, waartoe moet worden verwezen bij gebrek aan wettelijke

bepaling, luidt : « toute construction d'une certaine importance destinée à être utilisée comme abri, et spécialement construction en maçonnerie destinée à servir de logement » (Larousse) ;

Overwegende dat deze betekenis met de ekonomie van de wetgeving overeenstemt, die tot doel heeft het afzonderlijk aanbrengen van reclame op bepaalde plaatsen te vermijden ; dat met aan het woord « gebouw », de betekenis te geven van « welke konstruktie ook » en niet, — zoals het behoort —, van « een vaststaande konstruktie van een zekere belangrijkheid die bestemd is tot « schuilplaats en in duurzame bouwstoffen opgericht is » ; men juist het tegenovergesteld resultaat zou bereiken en toelaten wat de wetgeving heeft willen vermijden ;

Overwegende dat het niet opgaat naar de wetgeving houdende organisatie van de stedenbouw te verwijzen om de betekenis van het woord « gebouw » in het koninklijk besluit van 14 december 1959 te bepalen ; dat de draagwijdte van dit woord verschilt in beide wetgevingen zoals duidelijk blijkt uit de Franse tekst van de door betichte ingeroepen wetsbepalingen op de stedenbouw ;

dat inderdaad in deze teksten de woorden « construire » en « construction » — waarvan de betekenis ruimer is dan deze van het woord « bâtiment » — worden gebruikt voor « bouwen » en « gebouw » (artikel 18 van de besluitwet van 2 december 1956, artikels 44 en 47 van de wet van 29 maart 1962) ;

Overwegende dat de uitdrukking « muren van een gebouw » van het koninklijk besluit van 20 december 1956 slechts vervangen werd door « zijgevel » en « voor-gevel » (van een gebouw) om het onderscheid toe te laten naarmate de wijze waarop de kanten van een gebouw naar de openbare weg gericht zijn, zoals blijkt uit het verslag van de Koning dat het koninklijk besluit van 14 december 1959 voorafgaat (Omnilegie, 1960, blz. 14) ;

Overwegende dat de benaming die in de stukken van het dossier gegeven wordt aan de timmerwerken waarop de aanplakbrieven werden aangebracht om een beschrijving ervan trachten te geven zonder belang is voor de bepaling van het voorgewend gebouw met hetwelk men in werkelijkheid te doen heeft ; dat de bepalingen van het woord « barak » en de beschouwingen van betichte in verband met dit woord derhalve te dien einde niet te weerhouden zijn ;

Overwegende dienvolgens dat de bewuste aanplakbrieven niet aangebracht werden op de « zijgevel » van een gebouw » in de zin van het koninklijk besluit de dato 14 december 1959, zodat de feiten van de betichtingen bewezen zijn onder hiervoren bepaalde kwalifikatie ;

Dat ze voor het overige niet bewezen zijn ;

Dat de straffoetmeting is aangepast, op de aldus bepaalde feiten ;

Dat de vernietiging van de aanplakbrieven op kosten van de veroordeelde terecht bevolen werd ;

Overwegende dat over de burgerlijke belangen naar behoren werd beslist ;

Om deze redenen :

Het Hof,
rechtdoende op tegenspraak, binnen de perken van de beroepen,

Gezien artikels :

211 van het wetboek van strafvordering ;

24 van de wet van 15 juni 1935 ;

Gezien de wetsbepalingen door de eerste rechter aangelegd, behalve artikel 1 van het koninklijk besluit

van 14 december 1959, artikel 1 van het koninklijk besluit van 8 januari 1958;

ter zitting aangeduid door de heer Voorzitter;

Alle andere of meer uitgebreide conclusies van de hand zijzende als ongegrond;

Bevestigt het bestreden vonnis in al zijn beschikkingen mits deze enkele wijzigingen dat de feiten slechts bewezen worden verklaard onder de hiervoren bepaalde kwalifikatie, dat betichte voor het overige vrijgesproken wordt en dat de uitgesproken straf toepasselijk is op de feiten zoals ze thans weerhouden zijn;

Verwijst betichte in al de kosten van beroep.

HOF VAN BEROEP TE GENT

3e Kamer. — 19 april 1962.

Voorzitter: M. Lefèbvre.

Raadsheren: M.M. De Preter en Janssens.

Eerste Advokaat-generaal: M. Vanhoudt.

Advokaten: Mrs. Schramme en Van Damme.

Bevoegdheid in strafzaken. — Retroactiviteit. — Wanbedrijf gepleegd in de Kongo in 1959. — Belgisch strafrechter bevoegd, niet meer krachtens koloniale keure maar krachtens art. 7 der wet van 17 april 1879.

Wanbedrijf gepleegd in Kongo, op 20 juni 1959, toen de Belgische strafrechter bevoegd was om eenieder, die wegens een in de kolonie gepleegd misdrijf vervolgd werd en in België werd aangetroffen te vonnissen volgens de bepalingen van de koloniale keure (art. 30 der wet van 18 oktober 1908).

De wet van 18 oktober 1908 werd door de wet van 19 mei 1960 met ingang van 30 juni 1960 afgeschaft. Wetten, die de bevoegdheid in strafzaken regelen zijn van openbare orde, hebben terugwerkende kracht en moeten onmiddellijk worden toegepast.

De Belgische strafrechter blijft nochtans bevoegd om kennis te nemen van een vóór 30 juni 1960 in Kongo gepleegd feit, niet meer krachtens art. 30 der koloniale keure maar krachtens art. 7 der wet van 1879. De Belgische Kongo heeft nooit tot het Belgisch grondgebied behoord in de zin van de strafwet.

O.M. c./ Geers O. en M.

Overwegende dat de beroepen tijdig en regelmatig ingesteld werden;

Nopens de bevoegdheid en de ontvankelijkheid:

Overwegende dat de vervolging tegen de verdachte Geers Diederick ingesteld werd bij dagvaarding dd. 18.6.1960;

Overwegende dat de strafrechter gevat is van de feiten die hem ter beoordeling voorgelegd worden en aan de hand van de toe te passen wettelijke bepalingen zijn bevoegdheid en de ontvankelijkheid der openbare vordering dient na te gaan;

Overwegende dat door de fundamentele wet van 19.5.1960 de koloniale keure van 18.10.1908 vanaf 30.6.1960 afgeschaft werd;

Overwegende dat de wetsbepalingen die de bevoegdheid vaststellen in strafzaken van openbare orde zijn en bovendien terugwerkende kracht hebben; dat zij onmiddellijk dienen toegepast;

Overwegende derhalve dat de bevoegdheid die door het art. 30 der Wet van 18.10.1908 aan de Belgische rechtbanken verleend was en waarbij eenieder die wegens een in de kolonie gepleegd misdrijf was vervolgd en in België aangetroffen werd er naar de beschikkingen van de koloniale strafwet kan gevonnist worden, vanaf 30.6.1960 opgehouden heeft te bestaan; dat de argumentatie van de gedaagden dienaangaande steekhoudend is;

Overwegende nochtans dat de Belgische strafrechter de bevoegdheid behouden heeft die hem toegekend wordt door het art. 7 Wet 17.4.1878 bevattende de voorafgaandelijke titel van het wetboek van rechtspleging in strafzaken;

Overwegende inderdaad dat het de bedoeling van de wetgever geweest is de Belgische burgers te beschermen die buiten het grondgebied van het rijk slachtoffer zijn van een misdaad of een wanbedrijf dat door een Belg gepleegd wordt; dat de wetgever de straffeloosheid van de dader heeft willen vermijden;

Overwegende dat het voornoemd artikel 7 in voege was op het ogenblik dat de feiten die het voorwerp uitmaken van de telastleggingen gepleegd werden, maar dat de belangen van de Belgische burgers toen door een bijzondere wetgeving, art. 30 Wet 18.10.1908, beter gevrijwaard werden; (Zie studie van M. A. Gohr nopens het art. 30 van de koloniale keure; Rev. Doctr. et Jur. Coloniales, oct. 1934); Contra: Hayoit de Termicourt, l'art. 30 de la Charte Coloniale; Rev. dr. pén. 1934 blz. 789);

Overwegende dat nu het art. 30 der Wet van 18.10.1908 afgeschaft is, de beschikkingen van het hoofdst. 2 der Wet van 17.4.1878 overeenkomstig de wil van de wetgever van toepassing zijn bij het beoordelen van de feiten die op 20.6.1959 in Congo werden gepleegd;

Overwegende inderdaad dat Congo thans onafhankelijk is terwijl anderdeels de kolonie, die weliswaar onderworpen was aan de Belgische soevereiniteit, nochtans niet behoorde tot het Belgisch grondgebied zulks in de zin van de strafwet (Nov. Proc. pén. T I Vol. I bl. 216 nr 12) zoals terecht door de eerste rechter aangehaald werd;

Overwegende dat de eerste rechter aldus bevoegd was om kennis te nemen van de feiten die in het raam vallen van het besproken art. 7; dat het feit A dat een wanbedrijf is alle onvoorzichtigheden omvat die aan De Waegenaere verwondingen hebben kunnen veroorzaken en aan deze vereisten voldoet, terwijl de feiten B, C en D naar de elementen der zaak op zich zelf niet kunnen beschouwd worden als zijnde gepleegd tegen De Waegenaere Omer;

Ten gronde:

Overwegende dat uit het onderzoek en bij de behandeling der zaak vóór het Hof, het feit A ten laste gelegd van de verdachte bewezen is gebleven;

Overwegende dat het reeds vaststaat aan de hand van de ingewonnen getuigenissen alleen dat de verdachte in gezelschap van het slachtoffer verschillende uren aan de toonbank van de bar van de boot komende van Leopoldstad had vertoefd en er zeer veel alcoholhoudende dranken had verbruikt; dat o.m. de verklaring van de barman Matufa nopens het drankverbruik en de toestand van de verdachte voldoende zijn om met zekerheid vast te stellen dat hij niet meer in staat was om behoorlijk een autovoertuig te besturen.

Overwegende dat voorgaande vaststellingen gestaafd worden door de ontleding van het bloed die gedaan werd volgens een methode die de nodige waarborgen

biedt, dat o.m. vastgesteld werd dat na ontsmetting van de huid de nodige tijd genomen werd om de volledige verdamping van de gebruikte alcohol te verzekeren;

Overwegende dat de verdachte, ondanks de toestand waarin hij verkeerde, de onvoorzichtigheid beging zijn wagen te besturen; dat het feit dat de verdachte niet meer over de nodige behendigheid beschikte om een auto te besturen een oorzakelijk verband heeft met het ongeval;

Overwegende dat het niet als bewezen voorkomt dat de staat van de baan of de aanwezigheid van steenbrokken het ongeval hebben veroorzaakt; dat de verdachte zelf trouwens het ongeval uitlegt door de houding van De Waegenaere zelf;

Overwegende dat nu geen enkel bewijs voorhanden is aangaande de verklaringen van de verdachte, het volstaat vast te stellen dat hij, naar eigen bekentenis, in plaats van te stoppen, indien hij door De Waegenaere gehinderd werd, op de hand van zijn gezelschap heeft willen schoppen en dat hij daarna voelde dat de auto de baan verliet; dat de reactie van de verdachte zelfs in de door hem vooropgestelde uitleg „foutief is en het ongeval voor gevolg gehad heeft; dat dergelijke reactie eveneens slechts door het overtollig drankverbruik van de verdachte zelf zou kunnen uitgelegd worden;

Overwegende dat de eerste rechter om gegronde redenen de Belgische strafwet toegepast heeft zoals voorzien in art. 14 Wet 17.4.1878; dat zulks oordeelkundig voorkomt aan de hand van de toepassing van het hoofdstuk 2 van de wet van 1878 en namelijk van het art. 7;

Overwegende dat er dient aangestipt met de eerste rechter dat de Belgische strafwet als lichter dient beschouwd dan de koloniale strafwet, zodat ook artikel 2 S.W. in acht wordt genomen;

Overwegende dat de eerste rechter terecht verzachtende omstandigheden ten gunste van de verdachte aangenomen heeft; dat naar het oordeel van het Hof, de straf dient te worden verminderd zoals hierna zal worden bepaald;

Wat de gedaagde Geers Maurice betreft :

Overwegende dat het als bewezen voorkomt dat de gedaagde aan zijn opvoedings- en bewakingsplicht niet te kort kwam;

Op deze gronden :

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak;

Gelet op art. 24 der Wet van 15 juni 1935; art. 211 van het Wetboek van Strafvordering en op de door de eerste rechter ingeroepen wetsbepalingen, o.m. op de art. 7, 12 en 14 Wb. Strafvordering, voorafgaande bepalingen, behoudens het art. 2 hiervan en het art. 65 van het Strafwetboek, alle wetsbepalingen door de Heer Voorzitter ter terechtzitting van heden aangegeleid;

Ontvangt de beroepen en er over beslissend :

Ten overstaan van de verdachte Geers Diederick :

Bevestigt het bestreden vonnis waar de eerste rechter zich bevoegd verklaarde, met dien verstande dat deze bevoegdheid tot het feit A alleen beperkt is;

Bevestigt eveneens het bestreden vonnis voor het overige met deze wijziging dat de opgelegde straf die als beteugeling geldt voor het feit A alleen, herleid wordt tot een geldboete van 100 F, verhoogd met 190 deciem en aldus gebracht op 2.000 F;

Beveelt dat bij gebreke aan betaling binnen de door

de wet bepaalde termijn deze geldboete zal mogen vervangen worden door een gevangenisstraf van een maand;

Verder aanvullend, verklaart zich onbevoegd om te beslissen nopens de feiten B, C en D der telastlegging;

Ten overstaan van de gedaagde Geers Maurice :

Doet het bestreden vonnis teniet en opnieuw wijzend: Stelt de gedaagde buiten zaak, zonder kosten;

Verwijst de verdachte Geers Diederick in de kosten van de aanleg gevallen aan de zijde van het Openbaar Ministerie.

NOOT : De voorziening in cassatie werd bij arrest van 19 november 1962 verworpen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUSSEL

4e Kamer. — 5 februari 1963.

Alleenrechtsprekend rechter : M. Mahillon.

O.M. : M. Van Hoof.

Advokaten : Mrs. Lernout, Bodson en Strijckmans.

Obligaties (openbare leningen). — Betaling van coupons nadat de terugbetaling via de Nationale Bank bekend is gemaakt. — Onverschuldigde betaling. — Geen verplichting voor de Nationale Bank bij de uitwisseling van coupons na te gaan of al dan niet de effecten terugbetaalbaar zijn.

Uitnifte van obligaties door de Nationale Kas voor Beroenskrediet (lening 1951 à 4,5 %), terugbetaalbaar door de Nationale Bank van België naar keuze van de houder op 1 juni 1956 tegen 102 % of op 1 juni 1961 tegen 105 % van de nominale waarde; op de keerzijde van de effecten is vermeld dat de terugbetaling op 1 juni 1956 tegen 102 % van de nominale waarde zal mogen gebeuren, indien deze terugbetaling op uiterlijk 1 mei 1956 in het Belgisch Staatsblad wordt bekend gemaakt. Nadat de Nationale Kas voor Beroenskrediet van deze faculteit heeft gebruik gemaakt met bekendmaking hiervan in het Belgisch Staatsblad en in financiële en in informatiebladen, worden door het Antwerps kantoor van de Nationale Bank de coupons van de op 1 juni 1957 vervallen interesten aan een houder uitbetaald; het bedrag hiervan wordt dan later afgehouden van de terugbetaling der obligaties.

De aanspraak van de houder der obligaties op terugbetaling van het afgehouden bedrag wegens interesten tegen de Nationale Kas en de Nationale Bank is ongegrond.

Door het integrale bedrag voor de terugbetaling van het kapitaal ter beschikking van de Nationale Bank te stellen en door een ruime publiciteit te geven aan deze terugbetaling is de Nationale Kas voor Beroenskrediet al haar conventionele en wettelijke verplichtingen nagekomen.

Ook aan de Nationale Bank kan geen fout worden verweten. Redelijkerwijze kan van haar niet verlangd worden, dat zij bij de uitbetaling van coupons zou nagaan of deze al dan niet van terugbetaalbare effecten voortkomen. In een belangrijk kantoor als dit van Antwerpen is een dergelijk nazicht materieel niet mogelijk, terwijl de wet of haar statuten haar daartoe overigens niet verplichten. Eiseres moet voor de gevolgen van haar eigen nalatigheid instaan.

N.V. Levensverzekeringsmaatschappij Antverpia t./
de Nationale Kas voor Beroepskrediet
en de Nationale Bank.

Overwegende dat de vordering er toe strekt verweersters hoofdelijk, in solidum of de ene bij gebreke aan de andere, te doen veroordelen tot betaling van een som van 90.000 F, met de gerechtelijke intresten;

Overwegende dat eiseres ten belope van 2.000.000 F inschreef in de obligaties welke deel uitmaakten van de lening à 4,5 % door de raad van beheer van de Nationale Kas voor beroepskrediet, eerste verweerster, op 3 april 1951 besloten en bij ministerieel besluit van 28 april 1951 goedgekeurd;

Dat deze obligaties bij de Rijkskassier, de Nationale Bank van België, tweede verweerster, terugbetaalbaar waren naar keuze van de houder op 1 juni 1956 tegen 102 % of op 1 juni 1961 tegen 105 % van hun nominale waarde;

Dat op de keerzijde van elk der effecten bovendien vermeld was dat eerste verweerster zich het recht voorbehield de obligaties op 1 juni 1956 tegen 102 % van hun nominale waarde terug te betalen, mits bekendmaking van deze beslissing in het Belgisch Staatsblad ten laatste op 1 mei 1956;

Overwegende dat de raad van beheer van eerste verweerster besloten heeft gebruik te maken van de faculteit van terugbetaling, zodat de obligaties terugbetaalbaar werden van 1 juni 1956 af tegen 102 % van hun nominale waarde aan de loketten van de Rijkskassier, bij tweede verweerster;

Dat deze beslissing in het Belgisch Staatsblad van 15 april 1956 bekendgemaakt werd; dat zij bovendien ter kennis van het publiek gebracht werd in financiële bladen (Echo de la Bourse en Ag fi dd. 3, 15 en 31 mei 1956, La Côte libre, d.d. 21 juli 1956) en zelfs in informatiedagbladen, zowel in het Frans als in het Nederlands gepubliceerd (La Dernière Heure, Le Soir, La Libre Belgique, De Nieuwe Gids, Het Laatste Nieuws, d.d. 15 juli 1956, Le Peuple en De Standaard, d.d. 17 juli 1956, De Volksgazet — dagblad uitgegeven in de agglomeratie waarin de zetel van eiseres gevestigd is — d.d. 21-22 juli 1956);

Overwegende dat eiseres op 5 juni 1957 haar interest coupons nr 6 (vervaldatum 1 juni 1957) ter betaling liet aanbieden door de N.V. Bank van Sinte Mariaburg in de Antwerpse bijbank van tweede verweerster, die de interest, zijnde 90.000 F uitbetaalde;

Overwegende dat eiseres, die onlangs toevallig vernomen had dat de obligaties sedert juni 1956 terugbetaalbaar waren, deze, op 11 april 1958 voor terugbetaling aanbood;

Dat de obligaties tegen 102 % van hun nominale waarde terugbetaalbaar werden onder aftrekking van 90.000 F, bedrag van de op 7 juni 1957 onverschuldigd uitbetaalde coupons;

Overwegende dat eiseres die over de mogelijkheid van een vervoegde terugbetaling ingelicht was zich klaarblijkelijk hieromtrent in 1956-1957 niet bekommerd heeft;

Dat dienvolgens haar onwetendheid betreffende de terugbetaalbaarheid welke nochtans op overvloedige wijze bekend gemaakt werd, slechts aan een grove nalatigheid vanwege eiseres te wijten is;

Dat zij trouwens niet betwist nalatig geweest te zijn en de gevolgen van haar fout te moeten dragen, wat het verlies van de intresten voor de periode van 1 juni 1956 tot 31 mei 1957 betreft;

Dat zij overigens aanneemt dat zij de gevolgen van haar fout — die eveneens door haar eigen bank werd begaan — moet dragen voor de periode 1 juni 1956 - 31 mei 1957;

Dat zij nochtans verweersters verantwoordelijk stelt voor het verlies van de interesten tegen 4,5 % van de som van 2.000.000 F gedurende een jaar van 1 juni 1957 af;

Overwegende dat eerste verweerster het integrale bedrag voor terugbetaling van het kapitaal ter beschikking van de Rijkskassier gesteld had en anderszids door een ruime publiciteit de terugbetaalbaarheid van de obligaties bekend gemaakt heeft;

Dat zij dienvolgens al haar conventionele en wettelijke verplichtingen nageleefd had en zelfs meer daar zij krachtens de melding op de effecten, slechts gebonden was een bericht in het Staatsblad te laten verschijnen (cf Gent, 27 juli 1905, Rev. pr. soc. 1906, p. 44; burg. Brussel, 24 januari 1900, id. 1901, p. 33 — zie ook: artikel get. J.C., ibid., p. 35);

Overwegende dat ze bovendien vreemd is aan de onverschuldigde uitbetaling door tweede verweerster van de op 5 juni 1957 aangeboden coupons;

Dat nadat zij op 25 september 1957 constateerde dat de op 1 juni 1957 vervallen coupons werden uitbetaald, eerste verweerster op 26 oktober 1957 een schrijven richtte tot tweede verweerster en op 29 oktober 1957 tot het ministerie van Financiën om hun aandacht te vestigen op de begane vergissing;

Dat eerste verweerster dus onmiddellijk de nodige voorzorgen getroffen heeft om te vermijden dat die vergissing herhaald zou worden en dat de onoplettende houders in de onwetendheid van de terugbetaalbaarheid der effecten zouden worden gelaten;

Overwegende dat dienvolgens geen enkele fout ten laste van eerste verweerster kan weerhouden worden;

Overwegende dat redelijkerwijze vanwege tweede verweerster niet kan geëist worden dat zij bij de uitbetaling van coupons zou nagaan of deze niet voortkomen van terugbetaalbare effecten;

Dat in de bijbank die zo belangrijk is als die van Antwerpen, het hoog bedrag der dagelijkse aangeboden coupons dergelijk nazicht materieel onmogelijk maakt;

Dat het overigens niet voorkomt dat tweede verweerster, die niet als bankier van eiseres handelde, krachtens de wet of haar statuten verplicht was na te zien of de obligaties waarvan de coupons waren afgeknipt reeds terugbetaalbaar waren;

Overwegende dat in ieder geval deze onverschuldigde uitbetaling niet kan opwegen tegen de oorspronkelijke grote nalatigheid van eiseres, die coupons aanbood van sedert een jaar terugbetaalbare obligaties en niet van aard kan zijn om verweerder de gevolgen te doen dragen van deze nalatigheid;

Dat eiseres toch in de eerste plaats over haar belangen moet waken; dat ze daartoe ruimschoots in de mogelijkheid werd gesteld;

Dat er ten slotte dient onderlijnd te worden dat eiseres geen particulier is die het financieel leven niet zou kunnen volgen, maar een verzekeringsmaatschappij waarvan de diensten zich op dat gebied zonder moeilijkheid kunnen informeren;

Dat bovendien de effecten werden aangeboden door de bankier van eiseres die, belast met het incasseren van bepaalde coupons de plicht en de gelegenheid had na te zien of ze betaalbaar waren;

Overwegende dat geen fout ten laste van tweede verweerster kan weerhouden worden;

Om deze redenen:

De Rechtbank;

Rechtdoende op tegenspraak;

Gelet op artikelen 4, 35 tot 37, 40 tot 42 van de wet van 15 juni 1935;

Gehoord de Heer Van Hoof, substituut procureur des Konings in zijn eensluidend advies in openbare zitting gegeven;

Alle andere, verdere of strijdige conclusies van de hand wijzend;

Verklaart de vordering ontvankelijk doch ongegrond;

Wijst er eiseres van af;

Verwijst eiseres in de kosten.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

2e Kamer bis. — 7 februari 1963.

Voorzitter : M. H. Janssens.

Rechters : M. Cornette en Mev. Deloof.

Advocaten : Mrs. Paul Pollet, A. Dinot en Werner Castille.

Materiële schade. — Verlies van inkomen en vermindering van de arbeidsgeschiktheid. — 35 % blijvende werkonbekwaamheid. — Ernstige materiële schade. — Geen vermenging met morele schade. — Kosten van verblijf in gasthuis komen niet in aanmerking. — Vergoedende interesten.

1. *De materiële schade bestaat niet alleen uit een verlies van inkomen maar ook uit de vermindering van de arbeidsgeschiktheid. Een relatief klein loon wettigt niet noodzakelijk de vermenging van de materiële en morele schade.*
2. *Een blijvende werkonbekwaamheid van 35 % maakt een ernstige materiële schade uit, die afzonderlijk dient berekend te worden.*
3. *De kosten van verblijf in het gasthuis gedurende 6 maanden komen niet in aanmerking voor de beoordeling der schade, daar het voordeel, dat de benadeelde door zijn verblijf (voedsel) genoten heeft, wordt gecompenseerd door andere uitgaven zoals boeken, fruit, bloemen enz.*
4. *De vergoedende interesten maken deel uit van de vergoeding. Het staat de rechter vrij de schadevergoeding te splitsen in een hoofdsom en interesten, of wel een enkele hoofdsom toe te wijzen.*

M.C. t/ Marcel Lembrechts en de maatschappij voor het intercommunaal vervoer te Antwerpen.

Gezien de stukken van het geding en onder meer : de geboekte dagvaarding betekend door het ambt van deurwaarder Sels te Antwerpen op 21 april 1959 en door het ambt van deurwaarder Pierets te Antwerpen op 22 april 1959, gehecht aan het tussenvonnis dezer kamer en rechtbank dd. 19 mei 1960 ;

het tussenvonnis dezer kamer en rechtbank verleend op 19 mei 1960 ;

het arrest van het hof van beroep te Brussel in deze zaak verleend door de tiende kamer aldaar in datum van 30 maart 1962 ;

het deskundig verslag van dokter G. Caeymaex in deze zaak van 20 juni 1962 ;

Gelet op de artikels 2, 34, 36, 37 en 41 der wet van 15 juni 1935 ;

Gehoord partijen in hun middelen en besluiten ter openbare zitting van 23 januari 1963 ;

Gezien artikel 20 van de wet van 22 februari 1961, betreffende de oprichting van maatschappijen voor stedelijk gemeenschappelijk vervoer, dat bepaalt dat de M.I.V.A. actief en passief van het Voorlopig be-

heer, dat zij vervangt, overneemt en de aanhangige vorderingen, ingesteld tegen de Tramwegen van Antwerpen en Omgeving, hervat ;

Overwegende dat de eis strekt tot een schadevergoeding van 1.610.899 F waarop aanlegster nog meent recht te hebben ingevolge het verkeersongeval haar overkomen te Antwerpen op 6 december 1958, waarvoor verweerders aansprakelijk werden gesteld door het vonnis dezer kamer van 19 mei 1960, bekrachtigd bij arrest van 30 maart 1962 ;

Overwegende dat de heer Dr. G. Caeymaex, door voormeld vonnis als deskundige aangesteld, zoals blijkt uit zijn verslag van 20 juni 1962, tot het volgende besluit gekomen is :

« Het ongeval heeft zeer ernstige verwondingen veroorzaakt die het leven van het slachtoffer gedurende maanden in gevaar heeft gezet ».

« Langdurige en zeer pijnlijke behandeling. De wonden van linker voet zijn eerst na twee jaar dicht ».

« Van haar verwondingen heeft het slachtoffer volgende naletsels behouden :

— asymetrie van het bekken. In staande houding is linkerheupkam met 2 cm verhoogd ;

— vermindering van 20° in buiging van beide heupgewrichten ;

— vermindering van 20° in de buiging van linker knie met laxiteit ;

— vermindering van 15% in strekking en buiging van linker enkel ;

— vermindering van 25% van de buiging van linker elleboog ;

— zeer onesthetische littekens van beide trochanters, rechter knie, linker been en linker hiel met trophische en cyanotische stoornissen aan linker onderbeen ;

— littekens van linker elleboog en linker hand ;

— felle vermagering na cachectische toestand en depressie ».

« Om deze redenen achten zij dat het ongeval achtergelaten heeft :

« werkonbekwaamheid : volledig van 6 december 1958 tot 31 januari 1962 en van 27 februari 1962 tot 15 april 1962 ; gedeeltelijk : van 1 februari 1962 tot 26 februari 1962 : 35 % bestendig : vanaf 16 april 1962 : (vijfendertig) 35 %.

« Morele schade : zeer belangrijk voor : onesthetische littekens, pijnlijke en langdurige behandeling en eventuele dystocie bij eventuele bevalling wegens bekkenasymetrie ».

Overwegende dat aanlegster thans nog volgende schade vordert :

voor persoonlijke uitgaven :	F	12.008,—
voor loonderving - na aftrek van invaliditeitsvergoedingen provisioneel toegekend	F	64.979,—
voor betaald verlof	F	11.432,—
voor pensioen (bijdragen van werkgeefster en arbeidster)	F	14.281,—
voor bestendige gedeeltelijke werkonbekwaamheid van 35 %	F	508.149,—
voor morele schade, ex aequo et bono te verhogen of nader te bepalen door de rechtbank	F	1.000.000,—

Samen F 1.610.899,—

Overwegende dat verweerders de eerste vier posten niet betwisten, namelijk van 12.008,— F, van 64.979,— F, van 11.482,— F en van 14.281,— F ;

Overwegende dat het bedrag van 508.149,— F voor de schadepost, betreffende de bestendige gedeeltelijke werkonbekwaamheid van 35 %, door verweerders betwist wordt ;

Overwegende dat men verweerders niet kan volgen daar waar zij vragen de materiële en morele schade vermengd te ramen rekening houdende met de omstandigheid dat er geen werkelijk loonverlies zou zijn alsook rekening houdende met de ernstige kans dat aanlegster in het huwelijk zal treden vóór haar 30 jaar en met het relatief klein loon dat zij verdiende vóór het ongeval;

Dat immers de omstandigheid dat aanlegster thans in dienst gebleven is van de A.T.E.A. en ongeveer hetzelfde loon verdient, het bestaan van een werkelijke materiële schade niet uitsluit; dat de materiële schade niet alleen bestaat in een verlies van inkomen maar in de vermindering van de arbeidsgeschiktheid;

Overwegende dat, wat de kans op huwelijk betreft, dient opgemerkt te worden dat talrijke vrouwen tijdens het huwelijk werkzaam blijven; dat overigens in casu, gelet op de gehandicapte fysieke toestand van aanlegster, deze kans op huwelijk als problematisch voorkomt;

Overwegende dat men niet inziet waarom een relatief klein loon de gevraagde vermenging van morele en materiele schade zou noodzakelijk maken;

Overwegende dat de door de deskundige vastgestelde en trouwens niet betwiste blijvende werkonbekwaamheid van 35 % een ernstige materiële schade uitmaakt, die afzonderlijk dient berekend te worden;

Overwegende dat partijen akkoord gaan de berekening te doen op basis van een lucratieve levensduur van 34 jaar en op basis van het brutoloon; dat echter verweerders als brutoloon willen weerhouden het loon dat aanlegster thans verdient als bobijnwindster, dan wanneer zij op het ogenblik van het ongeval een soldeerster was;

Overwegende dat deze stelling van verweerders niet kan bijgetreden worden; dat immers aanlegster dient vergoed te worden op basis van het loon van een soldeerster, bedrijvigheid die zij normalerwijze zou uitgeoefend hebben indien er geen ongeval ware geweest;

Overwegende dat, zoals blijkt uit een voorgebracht schrijven van A.T.E.A. dd. 21 september 1962, het loon van een soldeerster geleidelijk stijgt, minstens gedurende de eerste vijf jaren, terwijl dit van een bobijnster ongewijzigd blijft; dat de premies waarop een soldeerster recht heeft hoger zijn dan deze van een bobijnwindster;

Overwegende dat in voormelde brief ondermeer aangestipt werd dat aanlegster volgens verklaringen van het overheidspersoneel een normale werkster was en waarschijnlijk zelfs belovend; dat ook aangestipt werd: «Was zij in de afdeling P.A.B.X. werkzaam kunnen blijven dan had zij nu (na 5 jaar dienst) een uurloon gehad van 22,80 F + premie daar waar zij nu in de bobijnzaal een uurloon heeft van 19,90 F + premie»;

Overwegende dat, rekening gehouden met deze gegevens, het als billijk voorkomt het wekelijks brutoloon te ramen op 1.350,— F, hetgeen een jaarlijks brutoloon geeft van 1.350,— F x 52 = 70.200,— F;

Overwegende dat er aanleiding bestaat de gewoonlijk voorziene rentevoet van 4,5 % toe te passen, hetgeen voor 34 jaar een coëfficiënt van 17,24 geeft;

Overwegende derhalve dat volgende materiële schadevergoeding voor bestendige gedeeltelijke werkonbekwaamheid van 35 % dient toegekend te worden: 70.200,— F x 35/100 x 17,2467 = 423.751,— F;

Overwegende dat, wat de beraming van de morele schade betreft, talrijke elementen in aanmerking dienen te komen;

Overwegende dat, zoals blijkt uit het deskundig

verslag, aanlegster gedurende een viertal uren bewusteloos is gebleven na de vreselijke verwondingen die zij opliep: bekkenbreuk, breuk van rechter binnen enkel, linker buitenenkel, epicondylus van linker elleboog met wonde, wonde van de linker hand en hematomen van beide dijen;

Overwegende dat de pijnen en smarten veroorzaakt door deze verwondingen nog verergerd werden door de doktersbehandelingen, onder meer: afschrobben der wonden, draineren der hematomen, tracties van zekere ledematen, uitvoering van greffen aan rechter en linker dij, inspuitingen, fysiotherapeutische behandelingen enz.; dat aanlegster in het geheel vijf heelkundige bewerkingen heeft moeten ondergaan; dat zij gedurende lange tijd in levensgevaar vertoefde; dat zij gedurende meerdere maanden in het gasthuis verbleef en in juni 1959 toegelaten werd naar huis terug te keren «niettegenstaande de nog zeer bedenkelijke toestand»;

Overwegende dat ook dient rekening gehouden te worden, onafgezien de 35 % invaliditeit, met de veroorzaakte onesthetische littekens en de dystocie bij eventuele bevalling; dat het medisch attest van gynecoloog Dr. A. Naulaerts, betreffende dit laatste punt, veelzeggend is;

Overwegende dat het gepast voorkomt, gezien de gunstige ouderdom van aanlegster 26 jaar, het geheel dezer morele schade ex-aequo et bono te beramen op 600.000,— F;

Overwegende derhalve dat aan aanlegster toekomt: 12.008,— F + 64.979 F,— F + 11.482,— + 423.751,— F + 600.000,— F = 1.126.501,— F;

Overwegende dat dient opgemerkt te worden dat in de beoordeling der schade geen rekening gehouden wordt met de omstandigheid dat aanlegster gedurende een zestal maanden gevoed werd in het gasthuis; dat immers aanlegster hierdoor slechts een tamelijk gering voordeel heeft kunnen genieten, omdat de voedingskosten van een enkel persoon in een gezin dat, zoals het hare, verschillende leden telt, niet zeer omvangrijk zijn; dat dit gering voordeel grotendeels moet gecompenseerd geweest zijn door uitgaven zoals boeken, fruit, bloemen, enz.;

Overwegende dat verweerders terecht opwerpen dat de vergoedende intresten deel uitmaken van de vergoeding die aan het slachtoffer toekomt;

Overwegende nochtans dat hieruit niet voortvloeit dat de Rechtbank gehouden zou zijn de vergoeding en de vergoedende intresten globaal te beramen en toe te wijzen; dat het de rechter vrij laat de schade-loosstelling te splitsen in een hoofdsom en intresten, ofwel slechts één enkele hoofdsom toe te wijzen (lees Ronse (Schade en schadeloosstelling» - Algemene Praktische Rechtsverzameling nr. 332);

Overwegende dat in casu in de hierboven toegekende schade geen rekening werd gehouden met de vergoedende intresten, die dus afzonderlijk van de hoofdsom worden toegewezen;

Overwegende derhalve dat de eis van aanlegster in bovengemelde mate gegrond is;

Om deze redenen,

De Rechtbank,
Rechtdoende op tegenspraak,
Na erover beraadslaagd te hebben,
Alle verdere en strijdige besluiten verwerpende,
Na akte verleend te hebben aan tweede verweerder dat zij het geding ingeleid tegen het Voorlopig Comité van Beheer van de Tramwegen van Antwerpen en Omgeving hervat en dit comité opvolgt;

Na akte verleend te hebben aan verweerders dat zij aanbieden voor slot van rekening te betalen de som van 452.750 F vermeerderd met de gerechtelijke intresten en de kosten van het geding ;

Verklaart de eis ontvankelijk en gegrond in de volgende mate ;

Dienvolgens veroordeelt verweerders solidairlijk om aan aanlegster te betalen, ten titel van schadevergoeding, de som van een miljoen honderdzesentwintigduizend vijfhonderd en een frank (1.126.501,— F) vermeerderd met de vergoedende intresten vanaf 6 december 1958, de gerechtelijke intresten en de kosten van het geding, inbegrepen het ereloon van Dr. Caeymaex, zijnde 2.000,— F ;

NOOT : Er werd tegen dit vonnis geen beroep aangekend.

WERKRECHTERSRAAD TE TONGEREN

Bediendenkamer. — 28 februari 1963.

Voorzitter : M. Vermeulen.

Rechtskundig Bijzitter : M.M. Sevens.

Advokaten : Mrs. P. Stas en Van der Beken.

1. **Bevoegdheid van het arbeidsgerecht. — Beding bij het aangaan van een bediendenkontrakt, dat de beslissing over alle geschillen aan het oordeel van de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel zal worden opgedragen.**

2. **Taalgebruik in gerechtszaken. — Bewijsstukken in de Franse taal. — Verplichting opgelegd deze stukken door een beëdigd vertaler te doen vertalen.**

1. *Het tweede lid van art. 8 van de wet op de bevoegdheid, bepalend, dat de rechtbanken van eerste aanleg de geschillen, die... aan de Werkrechtssraad toebedacht te zijn, niet uit handen kunnen geven, behalve wanneer de verwerende partij het vraagt, moet restrictief worden geïnterpreteerd.*

Ondanks het tussen de partijen bij het aangaan van het bediendenkontrakt gesloten beding waardoor de beslissing van toekomstige geschillen aan het oordeel van de rechtbank van eerste aanleg te Brussel werd opgedragen, is de Werkrechtssraad bevoegd om over een regelmatig bij hem aanhangig gemaakt geding uitspraak te doen (zie nader de beslissing).

2. *Daar alle leden van de Werkrechtssraad niet naar behoren de Franse taal machtig zijn, behoort het de overgelegde stukken en briefwisseling in deze taal door een beëdigd vertaler te doen vertalen.*

Leckner t./

P.V.B.A. Transports internationaux Ziegler & Co.

Overwegende dat verweerster de onbevoegdheid van de Werkrechtssraad opwerpt en hiervoor steunt op art. 13 van het bediendencontract tussen partijen afgesloten waarbij alle betwistingen conventioneel onderworpen worden aan de bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg van Brussel ;

Overwegende dat artikel 8 van de wet van de bevoegdheid, na de wijziging van dit artikel bij de wet van 15 maart 1932, inderdaad toelaat geschillen die tot de bevoegdheid van de werkrechtssraad behoren voor de rechtbank van eerste aanleg te brengen, en dat de rechtbanken van eerste aanleg deze geschillen enkel uit handen mogen geven wanneer de verwerende partij zulks vraagt ; dat echter de vraag dient (gesteld)

lees : opgelost of partijen voorafgaandelijk elk geschil mogen overeenkomen een geschil dat tot de normale bevoegdheid van de werkrechtssraad behoort te laten beslechten door de rechtbank van eerste aanleg, dat artikel 8 van de wet op de bevoegdheid, gewijzigd in 1932 in zijn geheel moet worden gelezen als een geheel ; dat het, de bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg uitbreidend, restrictief dient geïnterpreteerd ;

dat een juiste lezing van artikel 8 enkel toelaat te besluiten dat partijen inderdaad een vordering normaal behorend tot de bevoegdheid van de werkrechtssraad mogen brengen voor de rechtbank van eerste aanleg, mits mogelijkheid voor verweerder zich hier tegen te verzetten, doch dat nergens uit kan afgeleid worden dat partij en voorafgaandelijk aan enig geschil zouden kunnen beslissen te verzaken aan het in art. 8 aan de verweerder verleend recht de verzending naar de Werkrechtssraad te vragen ; dat het Hof van Cassatie de in 1932 aan de rechtbank van eerste aanleg verleende uitbreiding van bevoegdheid ten aanzien van zaken normaal behorend tot de bevoegdheid van de werkrechtssraad, eveneens en terecht strikt interpreteert zoals blijkt uit het arrest van 14-4-1955, J.T. 1955, 494 ; dat in een commentaar op dit arrest, verschenen in het R.W. van 17 mei 1959 « J. Van Beylen — Het dwingend karakter van het sociaal recht en van de bevoegdheid van de werkrechtssraad » door de auteur het volgende wordt gezegd : Wat betreft de werkrechtssraad betekent de toepassing van deze principes dus dat de geschillen, die tot zijn bevoegdheid ratione materiae behoren, even goed voor de rechtbank van eerste aanleg kunnen worden gebracht, tenzij verweerder de onbevoegdheid opwerpt. Dit laatste wordt zeer strikt geïnterpreteerd ; aangenomen wordt dat de verweerder slechts kan afzien van het voorrecht van door een bijzondere rechtbank geoordeeld te worden door, wanneer het geschil voor de rechtbank van eerste aanleg is gebracht, de onbevoegdheid niet op te werpen, en niet door bij voorbaat tot zulk een prorogatie overeen te komen, inderdaad zegt men, alinea 2 van art. 8 van de wet op de bevoegdheid voorziet alleen deze eerste wijze van prorogatie. Niettegenstaande het bestaan van zulk een overeenkomst zal de werkrechtssraad zich dus bevoegd dienen te verklaren. » dat dit trouwens vooral belang heeft in het kader van de sociale wetgeving waaromtrent Prof. Van Goethem « Beginnselen van Sociale Wetgeving » 1936, p. 13, zegt « Uit het karakter van bescherming der zwakken, eigen aan de sociale wetgeving, volgt dat in algemene regel, het sociaal recht tot het dwingend recht behoort dat geen afwijking duldt. Er mag door private overeenkomst niet van de imperatieve of dwingende rechtsvoorschriften worden afgeweken ; zij zullen gelden tegen elk strijdig beding. » dat eveneens Van Lennep in zijn werk « Belg. Burg. Procesrecht » T. VIII, blz. 187, nr 16, de stelling van het Hof van Cassatie bijtreedt en hier bijvoegt dat de stelling van het Hof van Cassatie desbetreffend « storerend doch juist is, » dat ook uit het werk van Braas « Précis de Procedure Civile T. I nr. 555, kan afgeleid worden dat de bevoegdheid « ratione materiae » van de rechtbank van eerste aanleg enkel tot de zaken, behorend tot de normale bevoegdheid van vrederecht, werkrechtssraad en handelsrechtbank kan uitgebreid worden op stilzwijgende wijze nl. door het verzaken van de verweerder aan het opwerpen van de onbevoegdheid « ratione materiae ». Tandis que la compétence d'attribution ou ratione materiae est intangible en ce qui concerne les juridictions d'exception, elle a perdu ce caractère en ce qui regarde le tribunal civil de 1^o instance et les parties, par leur

silence, peuvent permettre à ce dernier de connaître de litiges relevant des tribunaux de commerce, des juges de paix et des conseils de prud'hommes», dat nergens een uitdrukkelijke en voorafgaande conventionele prorogatie van bevoegdheid ten voordele van de rechtbank van eerste aanleg te voorzien;

Overwegende dat, vooraleer ten gronde recht te doen, de Werkrechtvaardersraad vaststelt dat beide partijen stukken en briefwisseling bijbrengen vrijwel volledig in de Franse taal; dat echter niet alle leden van de Raad de Franse taal naar behoren machtig zijn, en zich derhalve niet in de mogelijkheid bevinden op grond van de in de Franse taal neergelegde bescheiden uitspraak te doen omtrent de betwisting aan hun oordeel onderwerpen.

Gelet op de toepassing van de schikkingen vervat in art. 2 en volgende der wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken.

Om deze redenen,

De Werkrechtvaardersraad van Tongeren, kamer voor Bedienden, uitspraak doende op tegenspraak;

Verklaart zich bevoegd van de vordering kennis te nemen doch alvorens uitspraak te doen ten gronde.

Legt aan beide partijen op, alle bijgebrachte documenten en brieven door een beëdigd vertaler, in de Nederlandse taal te doen vertalen, en de originele in de Franse taal, evenals de Nederlandse vertaling, neer te leggen ter zitting van de raad op 28 maart 1963.

Behoudt de kosten voor.

BALIELEVEN

Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen

Of het nu was uit rein enthousiasme voor de fiscale wetenschap, of uit instinctieve drang om de mazen in de nieuwe belastingwet te ontdekken... zij zijn gekomen, rond de honderd confraters, tot zeven maal toe!, door duisternis en kou, naar de Rijkshandels-hogeschool, en telkens hebben zij er, op de harde klapstoelen van een voorvaderlijk auditorium, devoot geluisterd naar senator Mr. C. De Baeck en adjunct-cabinetsschef Dekens.

Er werden nota's genomen alsof er een grote onderscheiding van afding, en zoveel vragen tuimelden op de spreektafel neer dat Mr. De Baeck ten slotte moest verzoeken ze verder schriftelijk tot hem te richten.

Vijf avonden lang, telkens gedurende ruim anderhalf uur, heeft Mr. De Baeck ons met vaste hand geleid door het doolhof van belastbaar inkomen, personen- en vennootschapsbelasting, roerende en onroerende voorheffing en andere hinderlagen van de wet van 20 november 1962. Als wij dan toch, spijt onze bekwame gids en de wandelkaart «Nr. 393 Speciaal», af en toe het spoor bijster waren, lag dat enkel aan het ingewikkeld terrein. Inderdaad heeft de Regering, aldus spreker, met de nieuwe wet ons fiscaal stelsel vooral willen vereenvoudigen, bedoeling die echter wellicht zal blijven behoren tot het rijk der Nieuwjaarwensen.

Beide laatste seminaries — de bijeenkomsten hadden plaats op 11 en 18 februari, 4, 11 en 18 maart, 1 en 29 april — werden gegeven door dhr. Dekens, adjunct-cabinetschef van de Minister van Financiën. Deze specialist verschaftte ons bijzonderheden over de vennootschapsbelasting en de roerende voorheffing. Uit zijn lessen leerden wij o.a. dat er nog heel wat te leren blijft.

Een belangrijk en succesvol initiatief, deze studie-avonden, die Voorzitter Mr. A. Debergh besloot met

de woorden in T.V.-stijl: «Sprekers waren Heren De Baeck en Dekens, productie en realisatie: de Vlaamse Conferentie».

H. A.

Confraternitas Sancti Yvonis

De Confraternitas Sancti Yvonis zond aan haar leden uit de Antwerpse rechtswereld beide onderstaande omzendbrieven:

* * *

Waarde Confrater,

Wij hebben de eer U te verzoeken de Requiemmis bij te wonen opgedragen in de St.-Jacobskerk in de kapel van het H. Sacrament, tot zielelafenis van onze betreude confraters:

Mijnheer Henri Marie Joseph Anthonis

Eerevoorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg van Antwerpen, overleden op 25 februari 1963, op woensdag 8 mei aanstaande, te 8 uur en

Meester Leo Scheere

Advokaat, oud-volksvertegenwoordiger, overleden op 12 april 1963, op zaterdag 11 mei aanstaande te 8 uur.

Aanvaard, waarde Confrater, de uitdrukking onzer verkleefde gevoelens.

De Raad.

Antwerpen, 29 april 1963.

Secretariaat: Willem Tellstraat 3, Antwerpen.

* * *

Antwerpen, de 30 april 1963

Waarde Confrater,

De jaarlijkse plechtigheid ter ere van de Patroonheilige van de Confraternitas zal dit jaar gevierd worden op woensdag 22 mei.

Het verheugt ons te kunnen mededelen dat het Zijn Excellentie Monseigneur Daem, Bisschop van Antwerpen, behaagd heeft deze plechtigheid op te luisteren door zijn aanwezigheid.

De doorluchtige kerkvorst heeft niet alleen aanvaard de avondmis bij te wonen, die zal opgedragen worden te 19 uur aan het hoofdaltaar van Sint-Jacobskerk, maar Zijn Excellentie zal eveneens de kanselrede uitspreken.

Aldus wordt een oude traditie opnieuw in het leven geroepen, vermits uit de oorkonden van de Confraternitas blijkt dat in het jaar 1630 de toenmalige Bisschop van Antwerpen zijn goedkeuring hechtte aan haar oprichting en dat het vaak gebeurde dat in latere jaren de Bisschop van Antwerpen zelf het H. Misoffer celebeerde of de plechtigheid assisteerte.

Tijdens de Mis gelegenheid tot communiceren.

Na de kerkelijke plechtigheid zal het ambtsbroederlijk avondmaal opgediend worden in de «Kapel van Bourgondië».

Daar zal tevens gelegenheid geboden worden de Heren Magistraten, Notarissen, Advokaten en Pleitbezorgers, die leden zijn van onze Confraternitas, aan Monseigneur Daem voor te stellen.

De inschrijvingskosten voor het eetmaal bedragen 125,— F, dienst inbegrepen, doch zonder drank en U wordt dringend verzocht uw deelname te doen kennen aan de penningmeester, Meester Henri Leclef, Tabakvest 9, te Antwerpen, postchecknummer 1319.92.

De Raad is van gevoelen dat de vererende aanwezigheid van Monseigneur Daem een spoorslag zal zijn om talrijke leden aan te zetten op de plechtigheid aanwezig te zijn.

De familieleden zijn eveneens uitgenodigd tot het bijwonen van het H. Misoffer.

Wij bieden U, geachte Canfrater, de verzekering van onze verkleefde gevoelens.

Namens de raad: De secretarissen, C. Vander Planken; A. Cols. De Hoofdman, Ch. Van Hal.

TAALKUNDIGE KRONIEK

Waarbij — Waardoor

Politici weten wel waarbij het komt dat de zogenaamde caudillos in Columbia een privéstaatje hebben kunnen stichten.

Ik begrijp niet waarbij het komt dat die heren mijn voorstel onmiddellijk hebben afgewezen.

Waarbij komt het toch dat die jongen op school ten achter is?

De kerk waarbij we stonden, dagtekt uit de 17de eeuw. Ik spreek nooit over die zaak, waarbij hij betrokken is geweest. Het bijwoord «waarbij» staat hier op zijn plaats.

In de bovengemelde aanhalingen past dit bijwoord echter niet. Wij gebruiken *Waardoor*.

Waarbij komt het? (Lees:) *Waardoor? hoe?* H. Heidebuchel, *ABN-Woordenboek*, Hasselt, 1962, p. 282.

Politici weten wel *waardoor* het komt dat de zogenaamde caudillos in Columbia een eigen staatje hebben kunnen stichten.

Ik begrijp niet *hoe* het komt (of: Ik begrijp niet *waardoor* het komt) dat die heren mijn voorstel onmiddellijk hebben afgewezen.

Waardoor komt het toch (of: *Hoe* komt het toch) dat die jongen op school ten achteren is?

Ingangskaat — Toegangskaat

Wie nog niet in het bezit is van een abonnement, kan... een ingangskaat krijgen aan de prijs van 20 F (Poperinge, 4-12-'59).

De ingangskaarten kunnen maandag-, woensdag- en vrijdagmiddag a.s. genummerd worden.

Noteer dit nauwkeurig! Het lievelingswoord van honderden Vlamingen: «ingangskaat» bestaat niet. Verwerp dat gallicisme, dat misbaksel. Geleid door een fijn taalgevoel bezigen de Nederlanders *Toegangskaat, toegangsbewijs* (bewijs van toegang).

(Gebruik niet:) Ingangskaat; inkomkaat; (Gebruik:) *toegangskaat; intreekaart*. G. Lombaerde, *Kent Gij uw taal?* Brugge, (z.j.), p. 50.

De bioscoop, A de ingang...9. *het toegangskaatje* o., *het intreekaartje* o. H. Heidebuchel en F. Craps, *Aanschouwelijke woordenschat en Stijloefeningen*, 3de dr., 3de deel, Turnhout, p. 36.

Wie nog niet in het bezit is van een abonnement, kan... een *toegangskaat* krijgen TEGEN de prijs van 20 F.

De *toegangskaarten* (of: *intreekaarten*) kunnen maandag-, woensdag- en vrijdagmiddag a.s. genummerd worden.

Onze Taalblaadjes.

De jaargang 1962 (100 blaadjes met deel- en rubriekkaarten) kost 80 F.

De jaargang 1963 (48 blaadjes) kost 50 F.

Steun de uitgave *Onze Taalblaadjes*, die door het studerende publiek als een «vondst» wordt beschouwd.

A. Blontrock, Braemtstraat 103, Sint-Joost-ten-Node, Brussel 3. - Postrekening nr 8551.19.

TIJDSCHRIFTEN

Omnilegie: jrg. 1963 - nr. 3:

Wetgeving.

Tijdschrift van de Vrederechters: jrg. 1963 - nr. 3:

A. Loix, Noodweg en exploitatieweg. — Questions et réponses. — Retraite. — Chronique des justices de paix. — Rechtspraak.

nr. 4:

A. Billion, De vertegenwoordiging der partijen voor de strafgerechten in zake van misdrijven van dronkenschap aan het stuur.

Politica: jrg. 1963 - nr. 2:

K. Dobbelaere, De Guttman-schaaltechniek of de hiërarchische analyse (II). — J. Van Echelpoel, De naweeën van het kolonialisme in de Amerikaanse hulpverlening aan Z.O.Azië. — W. Mertens, De betekenis van Malthus voor de onderontwikkelde gebieden. — A. Janssens, Ontstaan en evolutie van Caritas Catholica in België.

De gemeente: jrg. 1963 - nr. 4:

F. Debaedts, Beschouwingen over het optreden in rechte van de gemeente (vervolg). — O. De Leye, De toepassing van de wetten betreffende de arbeidsovereenkomst ingevolge de wet van 10 december 1962. — M. Daenens, Benoemingen bij herstemming. — G. De Brigode, Charleroi. — Het nieuwe schoolcomplex van het centrum en de gemeentebibliotheek.

Nederlands Juristenblad: jrg. 1963 - nr. 18:

H. Th. J. F. Van Maarseveen, Grondwetsherziening 1963. — J. M. Polak, Vereniging voor Agrarisch Recht. — Het ontwerp van een nieuw Duits Wetboek van Strafrecht ingediend. — J. M. Van der Vorm, De verklaring van de mede-verdachte.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie: jrg. 1963 - nr. 4766:

A. Jansen, De hulpzaak in de notariële praktijk (II slot). — B. Crèvecoeur, Huwelijk en echtscheiding (I).

Arbitrale Rechtspraak: jrg. 1963 - nr. 508: Rechtspraak.

Journal des Tribunaux: jrg. 1963 - nr. 4403:

J. Delva, Des effets de l'instanéité de la partie dans la procédure civile.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités: jrg. 1963 - nr. 4:

Jurisprudence.

Recueil Dalloz: jrg. 1963 - nr. 17 (Parijs):

E. De Gaudin De Lagrange, Nationalité française 1963.

Revue Française de Science Politique: jrg. 1963 - nr. 1 (Parijs):

Fr. Goguel, Quelques aspects du problème politique français. — S. Ehrlich, Les «groupes de pression» et la structure politique du capitalisme. — A. Holleaux, L'administration des magistrats et leur indépendance. — J. Boyon, Une idéologie africaine: le Nkrumaïsme. — M. Cartry, Tradition et changement dans le Royaume du Bouganda. — H. Carrère d'Encausse, De quelques aspects de la cohabitation des Russes et des Musulmans en U.R.S.S. — H. Carrère d'Encausse et A. Seliverstoff, L'U.R.S.S., Etat des travaux. — J.-B. Duroselle, Théorie des relations internationales: un livre d'Arnold Wolfers.